

T.a.v. het college van Burgemeester en wethouders
van de gemeente Leeuwarden
Postbus 21000
8900 JA LEEUWARDEN

Betreft: verzoek op grond van de Wet open overheid

Goutum, 16 augustus 2025

Geacht college,

Op grond van artikel 4.1 van de Wet open overheid verzoek ik u hierbij om openbaarmaking van documenten die betrekking hebben op *Arcadia 2025* en het project *Bouwwerk*. Mijn verzoek ziet op de gehele looptijd van deze projecten en omvat in ieder geval de volgende onderdelen:

1. Personeel en vergoedingen

- Documenten waaruit blijkt hoeveel personen in dienst zijn (of zijn geweest) bij Arcadia 2025, hetzij direct op de loonlijst van het project, hetzij op die van de uitvoerende organisatie.
- Documenten waaruit blijkt hoeveel personen inkomsten hebben genoten in verband met werkzaamheden voor deze projecten, ongeacht of dit op loonbasis, opdrachtnemerbasis of anderszins is gebeurd.
- Overzichten van salarissen, honoraria en/of vergoedingen, uitgesplitst per functie of rol, zonder vermelding van namen of andere persoonsgegevens (uitsluitend functie- of rolomschrijvingen met daarbij behorende beloning/vergoeding).
- Beleidsregels, richtlijnen of besluiten waaruit blijkt hoe de hoogte van deze salarissen en vergoedingen is vastgesteld en of (en zo ja, op welke wijze) uw bestuursorgaan hier invloed op heeft gehad.

2. Projectkosten en rol bestuursorgaan

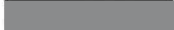
- Overzichten van de kosten van afzonderlijke projecten/onderdelen binnen Arcadia 2025 en Bouwwerk, zoals bijvoorbeeld de afvalcontainer op de Voorstreek.
- Begrotingen, jaarrekeningen, subsidieaanvragen en financiële verantwoordingen waaruit deze kosten blijken.
- Correspondentie, notities, verslagen of besluiten waaruit blijkt of en in hoeverre uw orgaan invloed heeft uitgeoefend op de hoogte van vergoedingen aan medewerkers, opdrachtnemers of kunstenaars.
- Documenten waaruit blijkt welke financiële bijdragen, subsidies of garanties door uw bestuursorgaan aan Arcadia 2025 en/of Bouwwerk zijn verstrekt.

3. Vorm van de informatie

Ik verzoek u de gevraagde documenten in digitale vorm te verstrekken. Indien bepaalde documenten reeds openbaar beschikbaar zijn, volstaat een duidelijke verwijzing

Hoogachtend,

PER MAIL VERZENDEN

Naar:

Onderwerp	Woo-besluit
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	2025-217888
Dienst	Fysiek Domein
Sector	GES
Contact	14 058
WhatsApp	
Bijlagen	Documenten en bezwarenbijsluiter
Datum	7 oktober 2025

Geachte ,

Bij verzoek van 18-08-2025 heeft u met een beroep op de Wet open overheid (Woo) gevraagd om verstrekking en openbaarmaking van documenten met betrekking tot Arcadia 2025 en Bouwruk.

Verzoek

U vraagt om de volgende informatie:

- Documenten waaruit blijkt hoeveel personen in dienst zijn bij Arcadia 2025, waaruit blijkt hoeveel personen inkomsten hebben genoten en overzichten van salarissen/honoraria en/of vergoedingen.
- Beleidsregels, richtlijnen of besluiten waaruit blijkt hoe de hoogte van deze salarissen is vastgesteld en of de gemeente hier invloed op heeft gehad.
- Overzichten van de kosten van afzonderlijke projecten binnen Arcadia 2025 en Bouwruk.
- Begrotingen, jaarrekeningen, subsidieaanvragen en financiële verantwoordingen waaruit deze kosten blijken.
- Documenten waaruit blijkt in hoeverre de gemeente invloed heeft uitgeoefend op de hoogte van vergoedingen aan medewerkers, opdrachtnemers of kunstenaars.
- Documenten waaruit blijkt welke financiële bijdragen, subsidies of garanties door de gemeente aan Arcadia 2025 en Bouwruk zijn verstrekt.

Besluit

Wij hebben besloten om de documenten in gedeeltelijk geanonimiseerde vorm openbaar te maken. Hieronder lichten we ons besluit nader toe.

Wettelijk kader

Uitgangspunt van de Woo is dat er, in het belang van een goede en democratische bestuursvoering, voor degene die om informatie verzoekt, een recht op openbaarmaking van de informatie bestaat.

Artikel 1.1 Woo geeft het volgende aan: 'Eenieder heeft recht op toegang tot publieke informatie zonder daartoe een belang te hoeven stellen, behoudens bij deze wet gestelde beperkingen.'

In de Woo en de daarop rustende bepalingen wordt verstaan onder document: 'een door een orgaan, persoon of college opgemaakt of ontvangen schriftelijk stuk of ander geheel van vastgelegde gegevens dat naar zijn aard verband houdt met de publieke taak' (artikel 2.1 Woo). Het moet gaan om bestaande documenten die daadwerkelijk fysiek aanwezig zijn. Er rust op een overheidsorgaan geen plicht om een document, zoals bijvoorbeeld een overzicht, aan te maken. Dit volgt uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 5 juni 2013, ECLI:NL:RVS:2013:CA2102.

Onder 'naar zijn aard verband houdt met de publieke taak' heeft een brede betekenis. Het gaat hier om documenten die direct of randvoorwaardelijk gerelateerd zijn aan het uitoefenen van publiek gezag of andere bestuurstaken.

Inventarisatie van de documenten

Er zijn 29 documenten gevonden die binnen de reikwijdte van uw verzoek vallen. Er zijn geen stukken documenten gevonden waaruit blijkt in hoeverre de gemeente invloed heeft uitgeoefend op de hoogte van vergoedingen aan medewerkers, opdrachtnemers of kunstenaars. Ook zijn er geen beleidsregels, richtlijnen of besluiten waaruit blijkt hoe de hoogte van deze salarissen is vastgesteld en of de gemeente hier invloed op heeft gehad.

Naar aanleiding van uw verzoek hebben wij ons zaaksysteem, onze e-mails en onze schijf geraadpleegd. De ambtenaar die de documenten heeft geïnventariseerd is een medewerker binnen het team GES die goed op de hoogte is over de gevraagde informatie.

Derde belanghebbenden

Er is een derde belanghebbende betrokken bij het verzoek om de openbaarmaking van onderhavige documenten. Wij hebben Arcadia in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op ons voornemen tot openbaarmaking van informatie. Wij hebben een zienswijze ontvangen. Hierin wordt verzocht om een tweetal functies te anonimiseren die niet reeds geanonimiseerd zijn. Ook wordt verzocht om in de begrotingen de bedragen gekoppeld aan functies te anonimiseren op grond van art. 5.1 lid 2 sub e van de Woo, omdat gemakkelijk te achterhalen valt wie welke functie binnen de organisatie bekleedt. Subsidiar wordt gevraagd om deze gegevens te anonimiseren op grond van artikel 5.1 lid 2 sub f van de Woo, omdat in het kader van concurrentie het niet wenselijk is dat deze bedragen openbaar worden.

Wij hebben deze bedenkingen meegenomen in de motivering van het besluit.

Motivering

Allereerst wijzen wij u op het volgende. Op grond van artikel 4.1 lid 7 Woo, wordt een verzoek om informatie ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in hoofdstuk 5.

Het recht op openbaarmaking op grond van de Woo dient uitsluitend het publieke belang van een goede en democratische bestuursvoering. Het komt iedere burger in gelijke mate toe. De Woo kent daarnaast ook geen beperkte openbaarmaking. Dit betekent dat openbaarmaking van de gevraagde documenten uitsluitend aan u op grond van de Woo niet mogelijk is. Wanneer de betreffende documenten aan u verstrekt worden, worden zij vervolgens gepubliceerd voor eenieder.

Daarom kan ten aanzien van de openbaarheid de bedoeling of belangen van de verzoeker niet worden meegenomen in de te verrichten belangenafweging. Bij de te verrichten belangenafweging worden dan ook betrokken het algemene belang bij openbaarmaking van de gevraagde informatie en de door de uitzonderingsgronden te beschermen belangen, maar niet het specifieke belang van de verzoeker.

Artikel 5.1 lid 1 van de Woo bevat absolute uitzonderingen. Het belang van openbaarheid moet te allen tijde wijken wanneer deze uitzonderingsgrond van toepassing is. Er wordt geen nadere belangenafweging gemaakt. Artikel 5.1 lid 2 van de Woo bevat relatieve uitzonderingen. Bij relatieve uitzonderingsgronden maakt het bestuursorgaan een afweging tussen het algemene belang van openbaarheid en de door de uitzondering te beschermen belangen. Een beroep op een uitzonderingsgrond moet onderbouwd zijn.

De door uw gevraagde documenten zijn deels openbaar gemaakt vanwege deze uitzonderingsgronden.

Persoonlijke levenssfeer

Op grond van artikel 5.1 lid 2 sub e van de Woo zijn gegevens o.a. namen, directe telefoonnummers, e-mailadressen en handtekeningen van personen niet zijnde leden van ons college, bijvoorbeeld medewerkers van onze organisatie, onleesbaar gemaakt. Deze personen treden naar de aard van hun werkzaamheden niet in de openbaarheid. Ook zijn namen en andere persoonsgegevens aangetroffen in de verzochte documenten zoals rechtstreekse e-mailadressen, rechtstreekse telefoonnummers, parafen, handtekeningen en adressen. De documenten bevatten ook salarisgegevens van personen buiten onze organisatie. Ook deze zijn onleesbaar gemaakt.

Naar onze mening weegt het belang van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen zwaarder dan het belang van openbaarheid. Wij wijzen daarbij op vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer verzet zich tegen openbaarmaking van namen, contactgegevens en salarisgegevens van medewerkers binnen en buiten de organisatie die niet wegens hun functie in de openbaarheid treden, tenzij de indiener van het desbetreffende Woo-verzoek aannemelijk heeft gemaakt dat het belang van de openbaarheid in een concreet geval zwaarder weegt. Van dit laatste is niet gebleken.

Bedrijfsnamen zijn niet onleesbaar gemaakt. Artikel 5.1, tweede lid onder e van de Woo heeft tot doel het belang van natuurlijke personen te beschermen, en niet dat van rechtspersonen.

Concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens

Op grond van artikel 5.1 lid 2 sub f van de Woo zijn concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens onleesbaar gemaakt. Wanneer er geen sprake is van vertrouwelijk aan de overheid verstrekte bedrijfs- of fabricagegegevens, is van belang of de bescherming van die gegevens zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. Dit kan het geval zijn bij informatie die betrekking heeft op het fabricageproces of de strategie van een onderneming. Deze uitzonderingsgrond kan ook van toepassing zijn op actuele offertes, aanbestedingen en andere concurrentiegevoelige gegevens.

Een aantal documenten bevatten facturen met eenheden en prijspecificaties waarvan openbaarmaking zou leiden tot benadeling van deze bedrijven. Concurrenten kunnen namelijk hun prijzen hierop aanpassen. Gelet hierop zijn wij van mening dat het belang van bescherming van concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens zwaarder weegt dan het algemeen belang van openbaarmaking. We hebben er daarom voor gekozen om deze specificaties te weigeren.

Verstrekking

Het openbaar gemaakte document zenden wij u toe op het ons bekende e-mailadres.

Bezwaar

Indien u het niet eens bent met dit besluit kunt u daartegen bezwaar maken. Wij verwijzen u korthedshalve naar de bezwaarclausule bij dit besluit.

Vragen?

Mocht u vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit besluit, dan verzoeken wij om eerst contact op te nemen via bovenstaand telefoonnummer.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,
namens dezen,

Drs. A.F. Dam,
Teamleider Strategische Staf en Juristen

Onder deze brief treft u geen handtekening aan. Meer informatie:

<https://www.leeuwarden.nl/digitalepost>

BIJLAGE 1 Bezwaar maken

Bent u het niet eens met dit besluit?

Dan kunt u bezwaar maken. Dit doet u door binnen zes weken na de verzenddatum van dit besluit een brief (een 'bezwaarschrift') naar ons te sturen. In deze brief staan in ieder geval:

- a. uw naam en adres;
- b. de datum waarop u de brief heeft geschreven;
- c. tegen welk besluit u bezwaar maakt;
- d. het kenmerk/nummer van het besluit;
- e. de reden van uw bezwaar;
- f. uw handtekening.

U kunt het bezwaar digitaal indienen via www.leeuwarden.nl/bezwaarschrift of schriftelijk door het bezwaar te sturen naar de gemeente Leeuwarden, Postbus 21000, 8900 JA in Leeuwarden.

Besluit uitstellen?

Bij spoedeisende zaken kunt u vragen het besluit tijdelijk uit te stellen. Dit doet u door een 'voorlopige voorziening' aan te vragen bij Rechtbank Noord-Nederland. Hier zijn kosten voor u aan verbonden. Uiteraard is het aan de rechter om te beslissen of het besluit wel of niet kan worden uitgesteld. U kunt ook digitaal een verzoek om een voorlopige voorziening indienen bij de rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk voor de precieze voorwaarden op de genoemde site.

Gemeente Leeuwarden
t.a.v. het college van Burgemeester en Wethouders
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
5.1.2e @leeuwarden.nl

Datum: 3 april 2025

Onderwerp: aanvraag organisatiebijdrage Stichting LF2018-LF2028 2025

Geacht college,

Het eerste uitgebreide legacyprogramma van Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018 ligt achter ons. In het voorjaar en de zomer van 2022 hebben we met Arcadia het vervolg op onze Culturele Hoofdstad vorm gegeven onder de titel Arcadia. We hebben dat gedaan met vele partijen, waaronder met uw gemeente. Op dit moment werken we aan de volgende Arcadia, dat over een paar weken start.

Middels deze brief (en de bijlagen) doen wij hier graag een verzoek tot een financiële bijdrage van de gemeente Leeuwarden van €100.000 (ex btw) aan onze organisatiekosten.

Mocht u nog vragen hebben over onze aanvraag, dan horen wij dat graag.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Werkplan Arcadia 2023 t/m 2026

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Missie en Visie	3
3. Activiteiten 2023 en 2024	4
4. Programma Arcadia 2025	5
5. Mijlpalen	8
6. Organisatie	9
7. Financiën	11

1. Inleiding

In de zomer van 2022 vond de eerste Arcadia plaats, het vervolg op een succesvol programma rondom Leeuwarden Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018. Een programma ontstaan in corona-tijd, gemaakt door een team dat voor het grootste deel gebouwd werd en gewerkt heeft onder corona-restricties. Het resultaat mocht er echter zijn: Van 6 mei tot en met 14 augustus werd een mooi, breed en vol cultureel programma gepresenteerd, verspreid over de gehele provincie. Centrale vraag in dit programma was 'in welke wereld wil jij wonen?' of anders geformuleerd: hoe ben jij een goede voorouder? Het programma trok zo'n 800.000 bezoeken, ongeveer 20.000 mensen deden actief mee en ook in de media is Arcadia enthousiast ontvangen.

Het programma van Arcadia kon alleen gemaakt worden met dank aan de vele partners van de organiserende stichting LF2018-LF2028 ~~etc.~~ Bedrijfsleven, overheden, culturele organisaties zetten gezamenlijk hun schouders onder een bijzonder cultureel programma dat honderdduizenden mensen weer op de been bracht.

Het programma was breed, van groot en indrukwekkend in Bosk, tot klein en intiem in Uitgesteld Geluk. Van jong talent in BoskLab en Broei, tot gevestigde namen als Orkator in Verdriet van de Zuiderzee. Van vertrouwd als met de Greidesessies van IIS, tot blikverruimend tijdens PAFFF, van prachtige buitenlocaties als de Oergong aan de Waddenkust en Paradys in Oranjewoud, tot bijzondere binnen locaties als Gaia in de Franeker Martineker of Bolswarder Broerekerk. De rol van de mienskip was een rode draad in het programma: of dat nu was als initiator zoals in veel IIS - projecten, als belangrijke bron van inspiratie en ontwikkeling in Under Wetter, of als cruciale participant zoals in Over de Drempel.

Arcadia 2022 wilde na Corona Fryslân in beweging zetten en dat is gelukt. Heel tastbaar zijn de gesprekken over het aanplanten van meer groen in bebouwd gebied en de bomen strategie die door Bosk in een stroomversnelling is gekomen. Uitgesteld Geluk, IIS, Over de Drempel, al die projecten hebben ons weer met elkaar in contact gebracht na Corona. Maar het programma van Arcadia heeft ons ook aangezet tot nadenken: Hoe willen wij met deze wereld omgaan? En hier gaan we mee door richting de tweede editie van de triënnale Arcadia in 2025.

In dit plan beschrijven we op hoofdlijnen de activiteiten die wij de komende jaren gaan ontwikkelen, passend bij de missie en visie van Arcadia én passend bij de legacy opdrachten van de gemeente Leeuwarden en provincie Fryslân. We beschrijven wat we nodig hebben van de stakeholders aan commitment en financiën voor het kunnen uitvoeren van die activiteiten. In dit plan vindt u tevens de meerjarenbegroting (2023 tot en met 2026) op hoofdlijnen.

Arcadia is een ontwikkel en presentatie instelling. Het jaar rond werken we samen met een grote verscheidenheid aan Friese mienskippen om middels culturele projecten te werken aan een mooier Fryslân. Daarnaast bieden we ruimte aan kunstenaars van dichtbij tot ver weg om in Fryslân kunst en cultuur te ontwikkelen binnen de artistieke kaders van Arcadia. Dit leidt tot onder meer residenties, workshops, samenwerkingen, presentaties en een rijk gespreks - en verdiepingsprogramma in 2023, 2024 én 2025. Daarnaast presenteert Arcadia zich eens in de drie jaar groot en groots in een honderd dagen durende kunst- en cultuur triënnale.

2. Missie en Visie

Arcadia gaat over de toekomst van Fryslân en Europa. We nodigen kunstenaars, cultuurmakers, ontwerpers en de mienskip uit om middels hun werk vragen te stellen over wat het betekent een samenleving te zijn in een tijd van omwenteling en om perspectieven te schetsen die ons in staat stellen Fryslân en Europa als een betere versie van zichzelf door te geven aan de generatie die na ons komt. Arcadia stelt de vraag of de Friese regio, en meer in het algemeen rurale regio's in Europa, het 'beste lân fan d'ierde' zijn. Mag je achter die bekende frase in het Friese volkslied een uitroep teken plaatsen of is een vraag teken meer op zijn plaats? Is de (Friese) regio met haar mienskip, ruimte en relatie met de natuur een gedroomd Arcadia zoals ze in de klassieke oudheid werd bezongen, of moeten we kritischer kijken naar hoe we omgaan met onze mienskip, ons erfskip en ons lânskip? In het programma van Arcadia houden kunstenaars ons enerzijds een spiegel voor, maar laten ze ons anderzijds dromen van nieuwe perspectieven.

Missie

Als Stichting LF2018-LF2028 geloven wij in een sterk Fryslân dat bijdraagt aan een krachtige Europese gemeenschap. Het erfgoed, de resultaten, ervaringen en netwerken van culturele hoofdstad en de eerste triënnale Arcadia vormen een solide basis voor de stichting. Wij bouwen voort op de resultaten van de culturele hoofdstad om Fryslân, als Europese regio te profileren en middels kunst en cultuur structureel beter, mooier en duurzamer te maken. De stichting LF2018-LF2028 neemt hiermee een stevige positie in als ambitieuze stimulator en aanjager van samenwerkingen tussen mensen en organisaties uit alle hoeken en sectoren van de gemeenschap en daarbuiten. Zo realiseren we gezamenlijk een hoogwaardig leef- en vestigingsklimaat voor de lange termijn in de rurale regio. Brede welvaart staat hierbij centraal.

Visie

In het volkslied zingen de Friezen van het 'bêste lân fan d'ierde'. Met ons programma wakkeren we het verlangen aan naar dat land en hoe we goede voorouders kunnen zijn voor generaties na ons. Samen met de mienskip bevragen kunstenaars en cultuurmakers dit verlangen en bieden zo nieuwe perspectieven. De door culturele hoofdstad en de eerste triënnale Arcadia gelegde basis wordt voortgezet. Met de ervaringen, het erfgoed, de netwerken en projecten die daaruit zijn ontstaan worden kunstenaars en cultuurmakers gestimuleerd samen te werken aan actuele maatschappelijke regionale vraagstukken. Gezamenlijk werken we aan Fryslân vanuit de eigen mienskips-aanpak, als plek waar deze democratische insteek bijdraagt aan een sterke, duurzame en aantrekkelijke samenleving waar brede welvaart gedijt en iedereen zich gezien en betrokken voelt. Als voorbeeld en inspiratie voor andere Europese rurale regio's bouwen we aan een netwerk van kenners en experts die als geen ander de gemeenschap in beweging kunnen brengen.

Met ons programma (in 2023, 2024 en tijdens de 100daagse in 2025) reflecteren we op de huidige tijd. Een turbulente tijd gekenmerkt door pandemieën, natuurrampen, milieuvervuiling en veranderingen in het klimaat. Deze door de mens veroorzaakte crises zetten het *samen leven* op scherp, globaal, maar ook nationaal en regionaal. We worden gedwongen na te denken over hoe wij ervoor gaan zorgen dat wij deze planeet zo goed mogelijk doorgeven. Oftewel: hoe zijn wij goede voorouders voor de generaties na ons?

We werken aan deze grote vragen: de vormgeving van onze eigen gedroomde wereld, over goed voor- ouderschap en de toekomst van Fryslân. Meer dan ooit hebben we kunstenaars, cultuurmakers en denkers nodig om ons te laten voelen en inspireren wat het betekent een samenleving te zijn in deze tijd en perspectieven te schetsen die ons in staat stellen Fryslân en Europa als een betere versie door te geven. De verbeeldingskracht van kunst en cultuur inspireert ons op zoek te gaan naar nieuwe vormen van kijken en denken. Deze is cruciaal om de uitdagingen van deze tijd het hoofd te kunnen bieden. Dit doen ze samen met bezoekers én de mienskip, soms lieflijk, maar ook confronterend. Arcadia raakt, met kunst en cultuur, in het hart, zet aan het denken en zet mensen in beweging.

3. Activiteiten 2023 en 2024

De werkzaamheden van de stichting in de periode van dit werkplan (2023 t/m 2026) richten zich op het ontwikkelen en (laten) uitvoeren van een programma dat toewerkt naar het tweede triënnale jaar 2025, in nauwe samenwerking met een breed scala aan partners vanuit de cultuur, het bedrijfsleven en de overheden. Alle programma dat in 2023 en 2024 wordt gepresenteerd draagt bij aan de doelstellingen van de stichting en de ontwikkeling van het triennale programma in 2025. Het jaar 2026 richt zich op de voorbereiding van Arcadia 2028.

De stichting LF2018-LF2028 is geen breed cultuurfonds, maar richt zich met haar autonome programmering op het inzetten van kunst en cultuur om mensen te raken, aan het nadenken te zetten en in beweging te krijgen.

Concrete activiteiten in 2023 en 2024, onder meer:

- (laten) ontwikkelen van het programma Arcadia 2025
- ontwikkelen inhoudelijk en artistiek concept tweede triënnale in samenspraak met overheden, bedrijven, onderwijsinstellingen en maatschappelijke en culturele organisaties
- ontwikkelen programma 2023 en 2024
- (laten) organiseren triënnale Arcadia 2025
- (laten) organiseren activiteiten gericht op het versterken van het artistieke klimaat en specifiek op het klimaat voor innovatieve makers
- werven van subsidies, sponsors en fondsen en het aangaan van partnerships gericht op de organisatie van de Arcadia 2025
- naast de initiatiefnemers (gemeente Leeuwarden en provincie Fryslân) ook de andere Friese gemeenten en het Wetterskip betrekken bij en in de programmering van Arcadia 2025
- stimuleren van samenwerkingen gericht op de zichtbaarheid van Fryslân in de internationale kunst- en cultuurwereld in het perspectief van de triënnale
- vertellen van het verhaal van Arcadia 2025 en vertegenwoordigen in netwerken en bij activiteiten
- (laten) verzorgen van de communicatie en marketing rond het programma Arcadia
- verder invullen organisatie en goed werkgeverschap.

4. Programma Arcadia 2025

Het programma van Arcadia 2025 is nog volop in ontwikkeling, maar gebaseerd op de ervaring van Arcadia 2022 hanteren we nu de volgende uitgangspunten:

Artistieke visie

Arcadia maakt nieuwe verhalen. Zolang we als mens op de aarde vorm hebben gegeven aan de samenlevingen waarin wij leven, geven we vorm aan onze dromen en daden middels grootse verhalen. Deze verhalen vormen veelal de basis van ons gedrag, onze cultuur en identiteit: we handelen naar de verhalen waarin we geloven. Ze zorgen voor eenheid en verdeeldheid. Voor schoonheid, troost en vooruitgang. Maar ook voor schuring, eenzaamheid en verwoesting. De verhalen die de afgelopen honderden jaren ten grondslag lagen aan onze Friese, Nederlandse en Europese cultuur, hebben ons veel gebracht: welvaart, groei en (technologische) vooruitgang. Het kon niet op, tenminste zo leek het. Maar ook aan deze vooruitgang zit een keerzijde. Zo is er in de afgelopen decennia een grootschalige kloof opgetreden op allerlei terreinen: in de relatie tussen natuur en cultuur, de relatie tussen stad en platteland, maar ook in de relatie tussen gemeenschap en diversiteit.

De belangrijke manieren die ons in het verleden verbonden en hielpen betekenis te geven aan een veranderende wereld, staan op losse schroeven. Denk hierbij aan wetenschap en journalistiek als stevige pijlers in waarheidsvinding die in deze tijd zijn onderworpen aan krachten waaronder vergaande digitalisering zoals fake news, maar ook het verplichte economisch renderen van de wetenschap zorgt voor onzekerheid en wantrouwen. Daarnaast is het kerkbezoek nog nooit zo laag geweest, en wordt kunstbezoek gezien als een elitaire 'linkse hobby'.

Kunst, religie, wetenschap en journalistiek kunnen verbinden en duiding geven aan de veranderingen die dagelijks op ons collectieve geheugen afkomen. Door het wegvallen of marginaliseren van deze belangrijke pijlers van onze samenleving treedt er in toenemende mate vervreemding op. Vervreemding van elkaar, van wat waarheid is, van de natuur, van ons voedsel, en ga zo maar door.

In de context van deze groeiende kloof zien we op de voorgrond dat het klimaat verder opwarmt, dat Nederland onderaan bungelt op de Europese ranglijst voor een gezonde biodiversiteit en dat we elkaar de tent uit vechten op social media. We twijfelen aan wat waarheid is, polarisatie is meer regel dan uitzondering, veel mensen zijn aan de rand van de samenleving komen te staan, en waarde wordt enkel in euro's uitgedrukt.

De grote uitdagingen van deze tijd of het nu sociale ongelijkheid, verschaalde biodiversiteit of eenzaamheid is, het zijn allemaal gevolgen van ons gedrag als samenleving, van de keuzes die wij hebben gemaakt. Het zijn culturele problemen en uitdagingen. Als je de wereld beter wilt maken, als je je cultuur wilt repareren - wilt 'maken' - dan heb je cultuurmakers nodig. Want gedragsverandering, van een mens of van een cultuur, begint bij het voelen van de noodzaak ervan. Kunstenaars en cultuurmakers beheersen die taal van dat voelen. Zij laten je, soms in je diepste wezen, voelen wat je belangrijk vindt. Middels hen werkt een verandering van het hart, naar het hoofd en dan naar de handen. Eerst voel je, daarna breng je het onder woorden en vervolgens handel je. Samen of alleen.

Daarom is het juist nu cruciaal om nieuwe verhalen te maken en de oude verhalen te herzien, om zo een nieuwe basis te leggen voor onze identiteit en ons collectieve geheugen. Deze nieuwe, herziene, positieve verhalen dragen onder andere bij aan hoe we omgaan met onze aarde en samenleving en bieden ons handvatten om naar te handelen. Kunstenaars en cultuurmakers zijn hierbij onmisbaar: zij zijn in staat te verbinden en inspireren, zij bevragen de status quo, laten zien waar het pijn doet en geven beelden en woorden aan datgene wat (nog) moeilijk te bevatten is.

Tijdens Q4 2022 en Q1 2023 nemen we de tijd deze visie uit te werken en concreet te maken tot een heldere programmastructuur voor de triënnale van 2025 en een duidelijke werkwijze op de weg hiernaar toe.

Uitgangspunten programma

Programmering 2023 en 2024

Als opmaat naar Arcadia 2025 organiseert de stichting al (beperkt) programma in 2023 en 2024. Reden hiervoor:

- programmaontwikkeling: in voorbereiding op het Arcadia 2025 programma organiseren wij met Friese, landelijk en internationale partners diverse artistieke residenties. Deze residenties geven voeding aan het programma voor 2025 en leveren een bijdrage aan het artistiek klimaat in Fryslân
- residenties leiden in principe tot artistieke presentaties. Hiermee blijven we zichtbaar en zijn we in staat om onze relatie met het publiek te onderhouden en uit te bouwen
- verdiepend en publiek gespreks - en debatprogramma
- blijvende zichtbaarheid naam Arcadia: tijdens Arcadia 2022 heeft de naam Arcadia een zekere bekendheid gekregen, deze willen we vasthouden. We doen dit door blijvend zichtbaar te zijn door aanwezigheid op social media en in de pers met o.m. (kleine) presentaties en voorstellingen, blogs, etc.
- ontwikkeling artistiek talent en mienskipprojecten: de stichting LF2018-LF2028 heeft een groot (inter)nationaal netwerk. Via dit netwerk worden regelmatig open calls gedaan. Wij onderhouden ons netwerk en streven ernaar Friese makers te koppelen aan programma's van onze internationale partners.
- daarnaast leggen we de ontwikkelingen binnen mienskipprojecten zoals Broei, Over de drempel en IIs) niet stil. De doelstellingen van deze projecten (activatie, bewustwording, talentontwikkeling, etc) hebben continuïteit nodig. Daarom lopen deze projecten door in 2023 en 2024 om de effecten zo groot mogelijk te laten zijn.
- via onze mediakanalen blijven we zichtbaar met inhoudelijke bijdragen zoals essays, video's, blogs en Iepen up! community radio.

Programmering 2025

Op het moment van schrijven wordt de eerste triënnale Arcadia nog geëvalueerd. Dit betekent dat alles wat hier geschreven is nog in concept is. Het betreffen hier echter wel de kaders waarbinnen op dit moment het programma wordt ontwikkeld. In hoofdstuk 5 gaan we in op de planning en mijlpalen.

Arcadia 2025 vindt plaats in de zomer van 2025, waarschijnlijk weer in een programma van 100 dagen. In die 100 dagen heeft het programma van Arcadia wederom als uitgangspunt het voorouder denken: hoe laten wij deze wereld achter aan de mensen die na ons komen als 'it bêste lân fan d'ierde'. Op dit moment werken we nog aan een meer specifiek en concreet thema. Dit thema geldt ook als richtsnoer voor onze (culturele) partners in het maken van programma.

De opzet voor het programma is gelijk aan dat van 2022: het wordt gemaakt met vele partners. Een deel van de projecten wordt geproduceerd door Arcadia zelf, een deel door externe culturele en maatschappelijke partners en een deel van het programma is een coproductie tussen externe partners en Arcadia.

Bij het maken van het programma hanteren we verder de volgende doelstellingen:

- Het versterken van de economie en het cultuurtoerisme
- Het verstevigen van het artistieke klimaat
- Werken aan ecologie en circulaire economie
- Sociaal inclusief: 'elkenien docht mei'
- Meartaligens / Frysk

Dit vertaalt zich in onder meer de volgende uitgangspunten voor programma triënnale 2025:

- Goede spreiding over de provincie en doelgroepen
- Spreiding over artistieke disciplines
- Gebruik van Friese taal en meertaligheid
- Intensievere samenwerking met meer Friese gemeenten
- Doorontwikkeling van het mienshipsprogramma, met onder meer een vervolg op IIS, maar ook het wetenschappelijk onderzoek met de RUG inzake de mienshipsmethode
- Intensieve samenwerkingen met het Friese culturele veld
- Samenwerkingen en uitwisselingen met nationaal en internationale partners op gebied van onder meer cultuur en kunst
- Intensieve samenwerking met partners op het gebied van toerisme, economie, duurzaamheid, etc
- Veel ruimte voor talentontwikkeling van Friese makers
- Het programma van Arcadia bestaat uit een aantal langlopende projecten (100 dagen), afgewisseld met kortdurende projecten, en projecten in een grote diversiteit van formaat.

Ter illustratie vertalen deze uitgangspunten zich - in concept - tot onder andere de volgende projecten voor Arcadia 2025. Deze lijst is niet compleet:

- Groot project in Leeuwarden
- Programma over de toekomst van het veenweidegebied
- Beeldende kunstprogramma Paradys
- Podiumkunsten in PAFFF
- Minimaal 1 grote locatievoorstelling in de provincie
- Sterk educatieprogramma en programma voor jonge Friezen
- Duidelijk gespreks en mediaprogramma
- Etc.

In 2026 is de situatie gelijk aan 2023 en werken we toe naar de derde Arcadia in 2028.

5. Mijlpalen

Q1 en Q2 - 2023:

- inhoudelijke en artistieke concept van Arcadia 2025 is gereed en besproken met de betrokken stakeholders
- de culturele partners zijn geïnformeerd over en betrokken bij ontwikkeling thema en inhoud Arcadia 2025 en uitgenodigd om met ideeën te komen. Een deel heeft ontwikkelbudget ontvangen voor maken voorstel.
- de eigen producties van de stichting LF2018-LF2028 zijn uitgewerkt in projectplannen en bijbehorende begrotingen en dekkingsplannen zijn geschikt voor fondsen/sponswerving
- het team van Arcadia 2025 is voor de deze fase op sterkte
- detailbegroting is vastgesteld door RvT
- artistiek concept is vertaald in een marketingstrategie. Deze is vertaald in een marketingplan en -planning
- de verwerving van financiën is gestart (voor de eigen producties en de organisatiekosten)
- de eerste Friese gemeente (naast Leeuwarden) heeft participatie (inhoud en financieel) toegezegd

Q3 en Q4 - 2023

- de businesscases van culturele partners zijn ingeleverd
- de grote projecten van Arcadia 2025 zijn vastgelegd, dit betekent dat 70% van het programma van Arcadia 2025 bekend is op hoofdlijnen.
- het team van Arcadia is uitgebreid met de benodigde mensen voor realisatie eigen producties
- bijeenkomsten voor makers en culturele partners zijn georganiseerd
- de eerste sponsor-contracten zijn getekend
- de eerste fondsaanvragen zijn verstuurd (landelijk, europees)
- de resterende Friese gemeenten (van de beoogde 3 tot 5) hebben ingestemd met actieve samenwerking

Q1 en Q2 - 2024

- er is een hoofdsponsor toegevoegd aan de sponsorlijst
- de eerste fondsen hebben toegekend
- 50% programma Arcadia 2025 in detail duidelijk

Q3 en Q4 - 2024

- 80% van het programma, detailniveau, is bekend
- 90% van de financiering is rond, meer sponsorcontracten, meer fondsen toegekend

Q1 - 2025

- 100% programma rond, in detail en programma Arcadia 2025 wordt gepresenteerd
- 100% financiering rond
- marketing loopt

Q2 - 2025

- start Arcadia 2025
- start werving financiën Arcadia 2028

Q3 en Q4 - 2025

- Arcadia loopt en wordt afgerond
- Afrekeningen en afhandeling Arcadia
- Start ontwikkeling Arcadia 2028

2026

- Voorbereiden Arcadia 2028: programma, financieel, etc.

6. Organisatie

Voor de organisatie van Arcadia 2022 is gewerkt met het organisatiemodel dat in 2019 is opgezet. De basis is een netwerkorganisatie met een centrale werkorganisatie die onafhankelijke (artistieke) keuzes kan maken. De organisatie werkt onder de stichting die ook LF2018 organiseerde. Deze structuur wordt doorgezet.

Arcadia 2022 werd onder lastige omstandigheden ontwikkeld: met een team dat tijdens corona is samengesteld en met de bekende restricties die corona met zich meebracht moest gaan (samen)werken. Ook de samenwerking met partners verliep anders dan anders met veel digitaal overleg. Gelukkig lijken de omstandigheden voor de voorbereidingen van Arcadia 2025 beter.

De samenwerkingen in het team zijn intern geëvalueerd en ondanks dat er veel waardering en respect is voor het harde werken is er ook geconcludeerd dat het team uitgebreid moet worden. Op bepaalde posten in de organisatie is de basis te smal en daarmee ook kwetsbaar voor het brede en veelomvattende programma van Arcadia. Dat is een risico op zowel persoonlijk als zakelijk vlak.

De stichting is een aanjaag- en regieorganisatie. Dat wil zeggen dat de stichting vanuit inhoudelijke overwegingen partijen stimuleert en faciliteert om bij te dragen aan het programma voor de triënnale. Op basis van artistieke en zakelijke overwegingen voert de stichting regie op de samenstelling en uitvoering van het programma. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van activiteiten uit het programma ligt bij de partij die de activiteit daadwerkelijk organiseert en produceert. De stichting sluit een contract af met de betreffende entiteit waarin, naast financiële afspraken, resultaats- en leveringsafspraken, ook afspraken worden gemaakt over marketing, logogebruik, etc.. Daarnaast is de stichting ook zelf producerend. Dit betekent dat er voor de grote projecten die in eigen beheer worden georganiseerd teams worden samengesteld die direct door de stichting worden ingehuurd.

Organisatiemodel

De aansturing van de stichting is in handen van een algemeen directeur-bestuurder. Dit is de statutair directeur van de stichting. De algemeen directeur werkt nauw samen met de artistiek directeur (titulair) op missie, visie en strategie van de organisatie. De algemeen directeur is verantwoordelijk voor het aansturen van de organisatie, de realisatie van het programma en de onderliggende doelen, het nakomen van afspraken met stakeholders, het binnenhalen van nieuwe partners en de benodigde financiën en representatie van de stichting.

De organisatie van de stichting bestaat uit een meerdere onderdelen:

- **artistiek/programmamateam** met daarin in ieder geval een artistiek directeur (titulair), een hoofd programma, een programmasecretaris, programmeurs en programmaleiders. Het artistiek team stelt het jaarprogramma en het triënnale programma op en ontwikkelt een programma ter stimulering van het artistieke klimaat in Fryslân, brengt de internationale dimensie aan in het programma en zorgt voor samenhang met mienskip initiatieven. De artistiek directeur is verantwoordelijk voor de inhoud, de coherentie en de kwaliteit van het programma van de stichting. De budgettering wordt samen met de directeur-bestuurder uiteindelijk besloten, nadat deze integraal is vastgesteld door de organisatie. Uitgangspunt bij de budgettering is de door de RvT vastgestelde begroting.
- **team marketing en communicatie** is verantwoordelijk voor de marketingstrategie en het vertalen daarvan in een marketingplan - en planning. Het team bestaat uit minimaal een hoofd marketing en communicatie, een content team en een traffic manager. Dit team werkt nauw samen met Merk Fryslân en Visit Leeuwarden.

- **team funding en development:** zorgt voor het verwerven van sponsoring en fondsen gelden en zorgt tevens voor het opbouwen en onderhouden van netwerken waar het gaat om financiën.
- **team financiën** bestaat uit een concerncontroller, een senior financieel medewerker en een junior financieel medewerker. Dit team waakt niet alleen over een juiste financiële structuur, aansturing en verantwoording, maar is ook nauw betrokken bij de financiën van de eigen producties.
- **staf /facilitaire zaken,** bestaat uit onder meer een directie-adviseur, office manager en een facilitair medewerker / producent.

In de gehele organisatie is ruimte voor ervaren en startende collega's. Waar mogelijk wordt gewerkt met stagiaires of herintreders of mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In de opzet wordt geen rekening meer gehouden met in kind medewerkers van gemeente Leeuwarden of provincie Fryslân.

De organisatie groeit mee met het ontwikkelen van het programma. In de loop van 2023 worden meer collega's aangenomen of worden uren uitgebreid. Na afloop van Arcadia 2025 worden uren afgebouwd. In hoofdstuk 6 (begroting) ziet u wat dit financieel betekent. Waar mogelijk wordt ook op personeelsvlak samengewerkt en uitgewisseld met andere organisaties in Fryslân en Nederland.

7. Financiën

De meerjarenbegroting voor de voorbereiding op en uitvoering van Arcadia 2025 betreft de jaren 2023 t/m 2026. De begroting is ingedeeld in beheerslasten (beheerslasten medewerkers en facilitair) en de lasten die direct gekoppeld zijn aan de activiteit (Arcadia). Hieronder vindt u de concept begroting.

De uitgaven overstijgen de bijdrage van de regionale overheden. De bijdragen van deze overheden bedragen bijna 60% van de totale baten of inkomsten. De resterende inkomsten betreffen fondsen, sponsors en bijdragen van partners. Door participatie van meer gemeente en partners, gecombineerd met een hogere opbrengst uit fondsen en sponsors vermindert procentueel het aandeel van de provincie Fryslân en de gemeente Leeuwarden. Een bijdrage van de provincie en gemeente Leeuwarder blijft echter noodzakelijk voor een volwaardig programma.

De uitgaven in 2023 en 2024 zijn over het algemeen voorbereidend op de uitvoering van Arcadia, dat geldt voor zowel programma, marketing als ondersteunende uitgaven. Voor programma geldt dat er ook programma wordt gemaakt in 2023 en 2024, een deel van het programmabudget wordt daarvoor gereserveerd. Ook wordt er geld geïnvesteerd in programma van derden. Zij maken programma met en voor Arcadia 2025. De uitgaven in 2026 zijn vergelijkbaar met die van 2023: Het is wederom een voorbereidend jaar op een triënnale.

CONCEPT financieel overzicht LF2018-2028 - Arcadia 2025 CONCEPT							
1 november 2022							
non-binding							
UITGAVEN							
		2023	2024	2025	totaal		2026
BEHEERSLASTEN							
1.	Beheerslasten medewerkers	€ 424.624	€ 576.218	€ 576.124	€ 1.576.966	9,9%	€ 438.708
2.	Beheerslasten materieel / facilitair	€ 279.500	€ 252.000	€ 279.500	€ 811.000	5,1%	€ 244.500
ACTIVITEITENLASTEN							
3.	Activiteitenlasten medewerkers	€ 514.874	€ 728.589	€ 719.558	€ 1.963.021	12,3%	€ 539.126
4.	Programma	€ 1.300.000	€ 3.200.000	€ 4.500.000	€ 9.000.000	56,3%	€ 1.300.000
5.	Marketing en publiciteit Arcadia	€ 181.053	€ 442.271	€ 683.672	€ 1.306.996	8,2%	€ 181.053
6.	Diverse kosten	€ 779.950	€ 249.800	€ 307.800	€ 1.337.550	8,4%	€ 913.500
Totaal uitgaven		€ 3.480.001	€ 5.448.879	€ 7.066.653	€ 15.995.533	100,00%	€ 3.616.887
DEKKINGSPLAN							
7.	Publieksinkomsten	€ 0	€ 0	€ 110.000	€ 110.000	0,69%	€ 0
8.	Overige directe inkomsten	€ 215.000	€ 145.000	€ 244.000	€ 604.000	3,78%	€ 75.000
9.	Sponsoring	€ 960.000	€ 1.160.000	€ 1.410.000	€ 3.530.000	22,06%	€ 960.000
10.	Publieke middelen	€ 2.085.000	€ 3.255.000	€ 4.030.000	€ 9.370.000	58,57%	€ 2.390.000
11.	Private middelen / fondsen	€ 225.000	€ 880.000	€ 1.280.000	€ 2.385.000	14,91%	€ 225.000
Totaal inkomsten		€ 3.485.000	€ 5.440.000	€ 7.074.000	€ 15.999.000	100,00%	€ 3.650.000
Resultaat							
		€ 4.999	-€ 8.879	€ 7.347	€ 3.467		€ 33.113

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

KVK-nummer 59734817
BTW-nummer NL 0019.03.664.B01

Gemeente Leeuwarden

St. Europese Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018-2028
T.a.v. 5.1.2e
Zuiderplein 4
8911 AJ Leeuwarden

Onderwerp Subsidieverlening 1915/2025
Uw kenmerk
Ons kenmerk 1915/2025
Dienst Fysiek Domein
Sector Gebieden, Economie en Strategische Staf
Contact 5.1.2e
Telefoonnummer 5.1.2e
Bijlagen 1
Datum 16-04-2025

Geachte 5.1.2e,

Middels uw brief van 3 april 2025, met als onderwerp 'aanvraag organisatiebijdrage Stichting LF2018-LF2028 2025' en de bijlage 'Werkplan Arcadia 2023 t/m 2026', hebben wij van uw stichting een subsidieaanvraag ontvangen waarin uw stichting voor 2025 een subsidie bij de gemeente aanvraagt ter hoogte van € 100.000,-.

Besluit

In de begroting 2025 van de gemeente is voor uw stichting een bedrag van € 100.000,- opgenomen voor de totstandkoming en uitvoering van Arcadia 2025, de voorbereidingen op Arcadia 2025 en daaraan verwante activiteiten van uw stichting. Wij hebben besloten, zulks op grond van artikel 4:23 lid 3 sub c juncto 4:58 Awb en van de Algemene subsidieverordening Leeuwarden 2018, u voor 2025 een subsidie van € 100.000,- excl. BTW te verlenen, ter uitvoering van het 'Werkplan 2023 t/m 2026', welke door u is meegestuurd als bijlage bij de subsidieaanvraag d.d. 3 april 2025.

Verplichtingen

De verlening heeft betrekking op de uitvoering van de activiteiten zoals beschreven in uw aanvraag en bijbehorend werkplan.

U bent verplicht onverwijld schriftelijk melding aan ons te doen, zodra aannemelijk is dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend niet, niet tijdig of niet geheel zullen worden verricht of dat niet of niet geheel aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen zal worden voldaan.

De stukken die betrekking hebben op de subsidieverstrekking dient u minimaal vijf jaar na dattekening van deze brief te bewaren.

Uw stichting dient voldoende transparantie te kennen in de opdrachtverlening aan derden. Daarom verzoeken wij u waar mogelijk voor opdrachten van boven een bedrag van € 30.000,- meerdere offertes op te vragen, met uitzondering van opdrachten waarbij artistiek gezien maar één organisatie of persoon de uitvoering op zich kan nemen. De stichting dient dit goed te motiveren en archiveren. In geval van twijfel wordt vooraf

overleg gepleegd met de subsidieverstrekker. Voor nadere toelichting zie bijgevoegd adviesrapport.

Gunning van werkzaamheden aan derden dient plaats te vinden middels opdracht(en). Voor nadere toelichting zie bijgevoegd adviesrapport.

De stichting draagt zorg voor een verbinding tussen het culturele programma en de maatschappelijke thema's. We zijn en blijven daar graag met u over in gesprek. De maatschappelijke thema's zijn:

- § Verbetering van het artistiek klimaat
- § Versterken economie en cultuurtoerisme
- § Werken aan ecologie en duurzaamheid
- § Iedereen kan meedoen en iedereen heeft een talent: blijven bouwen op en aan onze mienskip en aan talentontwikkeling
- § Werken aan en met de rijkdom van meertaligheid

De stichting werkt mee aan het verzamelen van nader overeen te komen gegevens voor evaluatie & monitoring.

Wij verzoeken u daarnaast in uw uitingen aan te geven dat een en ander mede tot stand is gekomen door subsidie van de gemeente Leeuwarden.

Voorschot en betaling

Het verleende subsidiebedrag is € 100.000,-. Hiervan wordt 90% (€ 90.000,-) als voorschot uitgekeerd. Het resterende subsidiebedrag (€ 10.000,-) wordt binnen vier weken na de subsidievaststelling betaald. De bedragen zullen worden uitbetaald op IBAN: 5.1.2e , t.n.v. Stichting Europese Culturele Hoofdstad.

Aanvraag tot vaststelling

Bij de aanvraag tot vaststelling legt u verantwoording af over de activiteiten die u in het kader van het werkplan heeft uitgevoerd.

Uw aanvraag tot vaststelling bestaat op grond van artikel 23 van de Algemene Subsidieverordening Leeuwarden 2018 uit een verslag waaruit blijkt dat de activiteit waarvoor subsidie is verstrekt, overeenkomstig het besluit tot subsidieverlening is verricht en dat aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen is voldaan.

U heeft aangegeven uw jaarrekening hiervoor te willen hanteren en dat deze, inclusief accountantsverklaring, medio juni van het opvolgende jaar gereed is. In de praktijk is gebleken dat de in de ASV genoemde termijn voor het indienen van de aanvraag (12 weken) ontoereikend is. Daarom verlengen wij op voorhand deze termijn en verzoeken wij u uiterlijk 31 juli 2025 een aanvraag tot subsidievaststelling in te dienen.

De subsidie wordt vastgesteld na beoordeling van uw aanvraag tot vaststelling. Als u de bedoelde aanvraag niet of niet tijdig heeft ingediend, kunnen wij de subsidie ambtshalve lager (tot nihil) vaststellen. U ontvangt binnen 8 weken na ontvangst van uw aanvraag tot vaststelling onze beslissing hierop.

Van toepassing zijnde regelgeving

Op dit besluit zijn de bepalingen van de Algemene Subsidieverordening Leeuwarden 2018 van toepassing.

Bezwaar

Indien u het niet eens bent met dit besluit, dan kunt u binnen zes weken na de datum van verzending van dit besluit bezwaar maken door het indienen van een bezwaarschrift.

Heeft u nog vragen?

Heeft u nog vragen over deze brief, neem dan contact op met 5.1.2e U
kunt haar bereiken op 5.1.2e [@leeuwarden.nl](mailto:5.1.2e@leeuwarden.nl).

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,
namens dezen,

5.1.2e

Sectormanager Gebieden, Economie en Strategische Staf
Fysiek Domein Gemeente Leeuwarden

Bijlagen: bezwaarschriftprocedure

Onder deze brief treft u geen handtekening aan.

Meer informatie: <https://www.leeuwarden.nl/digitalepost>

Hoe maakt u bezwaar tegen dit besluit?

Bezwaarschrift

Indien u het niet eens bent met besluit, kunt u volgens de bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) binnen zes weken na de datum van de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken door het indienen van een bezwaarschrift. Graag in de linkerbovenhoek vermelden “bezwaar”.

Het bezwaarschrift dient ondertekend te zijn en tenminste het volgende te bevatten:

- naam en adres van de indiener;
- de dagtekening;
- omschrijving van het besluit waartegen bezwaar wordt gemaakt;
- de gronden van het bezwaar.

Het bezwaarschrift kan worden gestuurd aan het betreffende bestuursorgaan (raad, college, burgemeester) van de gemeente Leeuwarden, Postbus 21 000, 8900 JA in Leeuwarden

Voorlopige voorziening

Indien u een bezwaarschrift hebt ingediend, kunt u ook op grond van artikel 8:81 van de Awb de voorzieningenrechter van de rechtbank Leeuwarden verzoeken een voorlopige voorziening te treffen, indien u van mening bent dat de onverwijlde spoed dat, gelet op de betrokken belangen, vereist. U dient dit verzoek te richten aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Leeuwarden, sector Bestuursrecht, Postbus 1702, 8901 CA in Leeuwarden. U kunt dit ook digitaal indienen via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

Griffierecht

Voor de behandeling van uw bezwaar door de rechtbank betaalt u kosten voor ‘griffierecht’. Zie voor de hoogte van deze kosten op www.rechtspraak.nl.

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 14, 15, 16

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1

Gemeente Leeuwarden
College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden

Leeuwarden, 22 oktober 2024

Onderwerp: aanvraag subsidie Bouwurk

Ons kenmerk: Arc-221024-050

Geachte college,

Hierbij sturen wij u met veel plezier het projectplan en de bijbehorende begroting voor ons project Bouwurk als onderdeel van onze subsidieaanvraag. In het kader van de tweede editie van cultuurtriënnale Arcadia in 2025, organiseren wij een groots collectief bouwproject in het centrum van uw stad. Dit doen we in nauwe samenwerking met u, met ontwerpbureau Overtreders W en vele culturele en maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, clubs vrijwilligers, bedrijven en makers.

Na de Reuzen in 2018 en het wandelende bos Bosk in 2022, is Bouwurk ons grote 'ondenkbare' project in 2025. Tijdens de 100 dagen van Arcadia in de lente en zomer van 2025, verrijst op het Oldehoofsterkerkhof een kathedraal van deze tijd. Het is een nieuw en tijdelijk 'mienskipshûs'. Dit collectieve kunstwerk stelt ons de vraag: Hoe bouwen wij samen aan een betere wereld, voor nu en later?' Die vraag stellen we over het materiaal van Bouwurk - wat is er al, wat is van waarde en wat vinden we in onze eigen omgeving - maar meer nog over onze mienskip: wat verbindt ons, hoe zorgen we dat iedereen mee kan bouwen aan zijn of haar eigen omgeving, wat is onze gezamenlijke grond en waar verlangen we naar?

Bouwurk wordt door duizenden handen, hoofden en harten gebouwd, het gebouw is daarmee van heel veel mensen. Dit betekent dat er in het projectplan nog veel ruimte zit en de concrete invulling van bepaalde onderdelen gaandeweg het ontwerp- en bouwproces wordt ingevuld.

Eerder dit jaar heeft u geld gereserveerd voor de realisatie van Bouwurk. Met dit schrijven willen wij graag deze bijdrage definitief aanvragen.

Mochten er nog vragen zijn, dan horen wij natuurlijk graag van u.

5.1.2e

BOUW MEE AN ARCADIA

100 dagen
verbeelding
verwondering
ontmoeting

2025

Meld je aan en doe mee!

arcadia.frl

Hoofdpartners

provinsje fryslân
provincie fryslân

Gemeente Leeuwarden

Projectplan Bouwurk 2025

Subsidieaanvraag gemeente Leeuwarden

20 oktober 2025

Inhoudsopgave

1 Voorwoord.....	3
2 Inleiding	4
3 Missie, visie en impact	5
4 De context : Leeuwarden, Fryslân en Europa	6
5 Doelstellingen	9
6 Het Bouwwerk en het bouwproces.....	10
7 Samenwerken met partners	18
8 Programmering.....	23
9 Marketing en communicatie	33
10 Financiën Begroting	40

1 | Voorwoord

In het kader van de tweede editie van cultuurtriënnale Arcadia in 2025, organiseert de gelijkgenaaamde stichting een groots collectief bouwproject in het centrum van de Friese hoofdstad. Dit gebeurt in co-productie met de gemeente Leeuwarden en in samenwerking met ontwerpbureau Overtreders W en vele culturele en maatschappelijke organisaties, bedrijven, onderwijsinstellingen, vrijwilligers, clubs en makers.

Arcadia is de legacy van Leeuwarden-Fryslân als Culturele Hoofdstad van Europa in 2018. In dat jaar organiseerde de stichting de Friese Culturele Hoofdstad een impactvol cultureel jaar, met als een van de grote blikvangers De Reuzen van Royal De Luxe. In 2022 brachten wij de eerste editie van Arcadia, met als grote blikvanger Bosk, het wandelende bos. Ook in 2025 wordt een groot 'ondenkbaar' project gerealiseerd, samen met duizenden inwoners en andere betrokkenen.

Tijdens de 100 dagen van Arcadia in de lente en zomer van 2025, verrijst op het Oldehoofsterkerkhof in Leeuwarden onder – icoon van deze stad - de scheefstaande toren De Oldehove, een kathedraal van deze tijd. Het is een nieuw en tijdelijk 'mienskipshûs' (gemeenschapshuis), precies op de plek waar 500 jaar geleden ook een kathedraal stond. Dit collectieve kunstwerk stelt ons de vraag : Hoe bouwen wij samen aan een betere wereld, voor nu en later?' Die vraag stellen we over het materiaal van Bouwurk - wat is er al, wat is van waarde en wat vinden we in onze eigen omgeving - maar meer nog over onze mienskip: wat verbindt ons, hoe zorgen we dat iedereen mee kan bouwen aan zijn of haar eigen omgeving, wat is onze gezamenlijke grond en waar verlangen we naar?

Bouwurk wordt door duizenden handen, hoofden en harten gebouwd, het gebouw is dus van heel veel mensen. Dit betekent dat er in het projectplan nog veel ruimte zit en de concrete invulling van bepaalde onderdelen gaandeweg het ontwerp- en bouwproces wordt ingevuld.

We hopen dat iedereen die dit projectplan leest, nu al zin krijgt om mee te denken en mee te bouwen. Want it is mei sizzen en skriuwen net te dwaan...

Team Arcadia

2 | Inleiding

Cultuurtriënnale Arcadia is begonnen aan een bijzonder project van duizenden handen, hoofden en harten. Tijdens Culturele Hoofdstad in 2018 keken straten vol mensen hun ogen uit bij de Reuzen van Royal de Luxe. We leerden omhoog te kijken en in onze verbeelding te geloven. In 2022 kwamen we in beweging door een enorm Bosk te laten wandelen door Leeuwarden. We konden op adem komen, verbonden ons aan elkaar en brachten zuurstof in de straten. In 2025 maken we met duizenden mensen opnieuw het onmogelijke mogelijk in Fryslân. We bouwen de Oldehove af!

Van skeef naar samen

De Oldehove is het icoon van onze hoofdstad Leeuwarden. De enorm scheefstaande toren tart al vijfhonderd jaar de wetten van de zwaartekracht en lijkt als bijna symbool te staan voor alles wat 'skeef' gaat in de wereld. Maar het verhaal blijkt anders! De toren leunde al die tijd op een nooit gerealiseerde kathedraal. De lijnen van het fundament liggen al op het Oldehoofsterkerkhof, het is aan iedereen die gelooft in de kracht van de mienskip en de verbeelding om de kathedraal echt te gaan bouwen.

Vanaf mei 2025 wordt er daarom iets groots geboren. Circulair, biobased en inclusief. Onweerstaanbaar mooi en uitnodigend. De wijzers van de Oldehove worden stilgezet en Fryslân komt in beweging. Uit wijken en dorpen rijden wagens met blokken en verhalen, kunstenaars pakken hun werk uit, ondernemers halen innovaties uit de loods en boeren wijzen waar hun gewas een plek moet krijgen.

It beste lân fan d'ierde

Het Friese volkslied zingt namelijk over 'it beste lân fan d'ierde', het beste land van aarde. Hoe laten we zien dat we een gezonde bodem, schone lucht, houdbare economie en verbonden mienskip het allerbelangrijkst vinden? En hoe weten onze kinderen en jongeren zeker dat we het menen en kunnen? Door ons met elkaar de mouwen op te stropen, te spelen, te ontdekken en te bouwen.

Met Bouwurk organiseren we een reden om elkaar te ontmoeten en samen te werken op grote vraagstukken, te verbeelden, te vieren, te spelen, te maken, te innoveren, te falen en te ervaren: Fysiek en symbolisch antwoorden te formuleren die hoop en richting geven naar het beste lân fan ierde in 2050.

Impact

We stimuleren een creatieve, verbonden en veerkrachtige mienskip, die in samenwerking met lokale, regionale, nationale en internationale partners bouwt aan nieuwe (handelings)perspectieven voor onze regio en andere rurale regio's in Nederland en Europa. Een nieuwe bouwcultuur, een toekomstbestendige economie en een verbonden mienskip.

In Bouwurk landen de oplossingen, materialen, innovaties en al bestaande ideeën die de wereld mooier maken: Energie- en voedselcoöperaties, vrijwilligers die een iepenloftspul organiseren voor en met het hele dorp, ondernemers met nieuwe circulaire producten of in startups die hard werken hun duurzame prototypes naar de markt te brengen, ambtenaren die nieuw beleid uitproberen, bevlogen docenten die met hun scholieren en studenten de wijk intrekken, of kunstorganisaties die projecten tegen eenzaamheid starten. Wie naar Bouwurk gaat (her)ontdekt een positieve wereld waarin mensen er samen het beste van maken. En dat is precies wat we in 2025 met Bouwurk willen tonen en stimuleren.

Maar als het geen echte kathedraal is, wat is het dan wel?

Een oase, een groene plek om samen uit te ademen en inspiratie te hervinden

Een mienskipshûs, waar niemand alleen is

Een expositie, van verbeelding en innovatieve ideeën

Een maakplek, waar je handen verbeelden wat je hart verlangt

Een atelier, waar we de hoop repareren door met elkaar perspectieven te schetsen

Een black box, een podium voor feest en nieuwe verbindingen

Een bouwwerk, een monument van en door de mienskip en haar 'samen zelf doen'

3 | Missie, visie en impact

Missie Arcadia

Met Arcadia inspireren we tot goed voorouderschap. In een wereld waarin de toekomst onzeker lijkt, is radicale verbeelding een groot goed. In dialoog met elkaar, gesteund door onderzoek en een meerstemmig netwerk van experts, organiseren we een breed cultureel programma, waaraan veel mensen deelnemen om de vraag te beantwoorden wie we willen zijn.

Visie

Middels radicale verbeeldingskracht, maakkracht en mienskijskracht realiseren we dat mensen in een goede stand kunnen komen en samen met elkaar de regio durven bouwen waar ze willen wonen.

Tijdslijn

Vanaf 2018 zijn we met Culturele Hoofdstad een beweging gestart richting Arcadia. We zijn onderweg naar een toekomstbestendige provincie en werken in een driejaarlijks ritme toe naar een regio waar mens en natuur in symbiose leven. Dit betekent dat we ons per triënnale verzamelen rondom grote opgaven. In 2025 bevraagd Bouwurk ons op samen bouwen op vele manieren en is het project tegelijkertijd een broedplaats voor nieuwe talenten, ideeën, perspectieven en daarmee programma voor 2028.

Impact Bouwurk

Met Bouwurk inspireren we inwoners, ondernemers en overheden in zowel Fryslân, Nederland als Europa tot goed voorouderschap. We zeiden het al: In een wereld waarin de toekomst onzeker lijkt, is radicale verbeelding een groot goed. Immers, voor wie geen verbeelding heeft, is elke verandering een bedreiging. Wie zich geen verbeelding van de toekomst kan maken, kan alleen teruggrijpen op het verleden als verhaal om naar te streven. In dialoog met elkaar, gesteund door onderzoek en een meerstemmig netwerk van experts, organiseren we een breed cultureel programma, waaraan veel mensen deelnemen om de vraag te beantwoorden wie we willen zijn.

Het programma in en rondom Bouwurk is dan ook een wisselwerking tussen de mienskijs, lokale, regionale, nationale en internationale kunstenaars, ontwerpers, makers en meemakers. We vertellen hyperlokaal op een onweerstaanbare plek het universele verhaal van durven verbeelden, falen en veranderen.

4 | De context : Leeuwarden, Fryslân en Europa

Om met elkaar onderweg te kunnen naar het beste lân fan d'ierde hebben we een plek nodig waar we elkaar ontmoeten, samen maken, inspireren, bevragen en verder brengen. In Bouwurk gaat het om dat proces. Het idee laat duizenden mensen bij elkaar komen om iets te doen wat bijna ondenkbaar lijkt: De Oldehove afbouwen. Falend, veranderend en vierend komen we vooruit. Met dit proces dienen we meerdere doelen en bewegingen op de tijdlijn naar 2050. In dit hoofdstuk benoemen we die bewegingen en geven we de context waarin Bouwurk gerealiseerd wordt.

Verklaring van Davos en New European Bauhaus

In 2025 verzamelen we ons tijdens Arcadia op het Oldehoofsterkerkhof rondom grote opgaven: Klimaatverandering, de vergrijzende samenleving, de overstap naar hernieuwbare energie, het nijpende tekort aan woningen, de verduurzaming van de landbouw, eenzaamheid en een groter wordende kloof tussen inwoners. De allesoverstijgende opgave is met elkaar van richting kunnen veranderen. Dat is een kunst, zoals voormalig Rijksbouwmeester Floris van Alkemade schrijft. Volgens hem is het belangrijk om niet de nadruk op het 'moeten' te leggen, maar te schetsen waar we naar verlangen. Hiermee komt verandering gelijk te staan aan vernieuwing, avontuur en een verbetering van kwaliteit van leven.

De krachtigste motor voor verandering is het oproepen van verlangen naar verandering. Kunstenaars en ontwerpers hebben met hun verbeeldingskracht volgens Floris van Alkemade een essentiële rol. "Niet de wereld bepaalt wie we zijn, maar omgekeerd, met onze verhalen vormen we de wereld: het ondenkbare denkbaar maken." Precies dit lieten we gebeuren in eerder jaren. Er wandelden enorme Reuzen van Royal de Luxe door Leeuwarden in 2018 en er schuifelde een bos door de straten in 2022. In 2025 maken we een enorme kathedraal met duizenden mensen.

Het ondenkbare denkbaar maken doen we omdat het beloofd is. Met de ondertekening van de Verklaring van Davos in 2018, versterkt door de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), heeft Nederland de verantwoordelijkheid genomen dat iedere ingreep in de fysieke leefomgeving zal bijdragen aan verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Iedere keuze die veranderingen in onze fysieke leefomgeving tot gevolg heeft, iedere handeling, ieder contact werkt door op de ruimtelijke kwaliteit van ons land. Ruimtelijke kwaliteit is niet een op zichzelf staand doel, maar het waarneembare resultaat van alle beslissingen die wij vanuit onze verschillende rollen dagelijks nemen. Het doel van de Nationale Dialoog Bouwcultuur is in de komende 10 jaar een antwoord te vinden op de vraag: HOE zorgen we ervoor dat iedere ingreep in de fysieke leefomgeving bijdraagt aan verbetering van de ruimtelijke kwaliteit?

Daar op aansluitend deed EU-commissievoorzitter Ursula von der Leyen in 2020 een oproep tot een "New European Bauhaus" (NEB), vanuit de gedachte dat de klimaatdoelstellingen uit de Europese Green Deal niet alleen een technische opgave zijn, maar ook om sociale en culturele verandering vragen. Hiervoor zijn innovatie en verbeeldingskracht nodig.

NEB is een oproep aan ontwerpers, wetenschappers, creatieve denkers, burgers en beleidsmakers om de duurzaamheidstransitie tastbaar te maken en dichterbij de harten en hoofden van mensen te brengen. New European Bauhaus heeft drie pijlers: omgevingskwaliteit, duurzaamheid, inclusiviteit. Of in de woorden van Von der Leyen: het gaat om "matching sustainability with style". Bij Bouwurk pakken we deze opdracht aan: We hebben ons ten doel gesteld de transitie onweerstaanbaar te maken.

4.1 | Tijdslijn en bewegingen

2025 - Circulair Fryslân

Ondernemend en bestuurlijk Fryslân heeft zichzelf ten doel gesteld om in 2025 één van de meest circulaire regio's van Europa te worden. De motor van deze beweging is Vereniging Circulair Fryslân. Daar noemt men de gezamenlijke zoektocht en samenwerkingen in nieuwe impactvolle ecosystemen 'it nije dwaan', het nieuwe doen.

2028 - European Youth Capital

De gemeente Leeuwarden heeft de ambitie om zichzelf te kandideren als European Youth Capital 2028. Met het uitspreken van de ambitie start de voorbereiding van de kandidaatstelling en begint het vliegwheel voor het stimuleren en verankeren van jongerenparticipatie te draaien. Hiermee krijgen jongeren gelijkwaardige kansen om zich sociaal, cultureel, economisch en politiek te laten zien en eigenaarschap te voelen en te krijgen, zowel over hun fysieke en sociale omgeving als hun eigen bestaan.

2030 - Mooi Nederland

Met de gemeente Leeuwarden is Arcadia onderdeel van de Maakruimte voor Mooi Nederland. Dit betreft een initiatief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en richt zich op de vraag: Wat kunnen we leren van ontwerpveld in de aanpak van (ruimtelijke) transitieopgaven? En bovenal: Hoe kom je van experimentele aanpakken naar systemische en duurzame verandering? Het programma bestaat uit drie kernteams, waarin 32 koplopers, bestaande uit publieke opdrachtgevers, ontwerpers en wetenschappers hun krachten bundelen. Gezamenlijk verkennen zij diverse benaderingen waarin ontwerp een waardevolle bijdrage kan leveren aan de belangrijkste ruimtelijke opgaven van deze tijd. Samen met ontwerpers en ruimtelijke ordening-partners in heel Nederland ontwikkelen we zowel wenkende toekomstperspectieven (2050 en 2100) als concrete handreikingen op gebiedsniveau (richting 2030). Deze vormen tevens bouwstenen voor de nieuwe Nota Ruimte medio 2024.

2030 - (IM)Pact-netwerk Bouwcultuur

Het doel van de Nationale Dialoog Bouwcultuur is dus om in de komende 10 jaar een antwoord te vinden op de vraag: HOE zorgen we ervoor dat iedere ingreep in de fysieke leefomgeving bijdraagt aan verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

Om deze dialoog gaande te houden, is in 2020 het (IM)Pact-netwerk van 'bouwcultuur ambassadeurs' opgezet. Dit netwerk vormt de kerngroep van de Nationale Dialoog Bouwcultuur. De mensen in dit netwerk committeren zich niet alleen professioneel, maar ook persoonlijk en handelen vanuit inhoudelijke kwaliteitsambitie. Het (IM)Pactnetwerk, dat in 2020 is gevormd heeft de afgelopen twee jaar niet stilgezeten. Er zijn plenaire bijeenkomsten geweest en in concrete projecten uit de praktijk van de deelnemers is geoefend met innovatieve samenwerking rond ontwerpend onderzoek. Op verzoek van het ministeries van BZK en LNV werkte het (IM)pactnetwerk aan een advies voor over de borging van omgevingskwaliteit in het instrumentarium en de gebiedsprocessen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Het netwerk vormt op deze manier geleidelijk de humuslaag, waarop een standaardpraktijk van ruimtelijke kwaliteit kan gedijen. De gemeente Leeuwarden is onderdeel van de kerngroep en heeft met Bouwurk in 2025 een praktische en culturele showcase waar gesprekken en werksessies kunnen plaatsvinden en inspiratie kan worden opgedaan..

2035 - Generatie 2035

We willen Fryslân bestendig doorgeven aan de nieuwe generatie, goede voorouders zijn. De young professionals van Generatie Fryslân 2035 tussen de 20-35 jaar hebben laten weten hoe hun Arcadia er uitziet. In een manifest schrijven zij aan beleidsmakers en bestuurders wat voor regio zij over 10 jaar aan willen treffen als zij op sleutelposities zitten:

“In 2035 is geluk, gezondheid en welbevinden het uitgangspunt. Ik, jij en zij heeft plaatsgemaakt voor wij. Wat kan, regelen we zelf lokaal in samenwerking tussen stad en platteland. We hebben een deeleconomie, waarin gebruik belangrijker is dan bezit. Onze energie is goedkoop, betrouwbaar en in eigen duurzaam beheer opgewekt. Ons eten wordt lokaal verbouwd. Afval bestaat niet meer: alles wat we doen is circulair. Impact vinden we belangrijker dan winst maken. We stappen uit de ‘rat race’ en waarderen iedereen om diens eigen kwaliteiten. We herwaarderen ‘bêst genôch’, omdat we dankbaar zijn voor wat we wel hebben en niet altijd maar méér hoeven. Zo blijven we de gelukkigste inwoners van Nederland en Europa.”

Rol van Bouwurk

Al deze bovenstaande ambities op ‘it nije dwaan’ - en vooral alle mensen die ze handen en voeten willen geven - hebben een plek nodig om hierover te praten en anderen uit te nodigen. Een podium nodig om te vieren wat er al gebeurt. De verbeelding nodig om zich voor te stellen hoe de wereld er uit zou kunnen zien. De kunst nodig om te reflecteren op hoe we het doen met elkaar en...vooral ook een plek om met elkaar te bouwen, te spelen, te maken en daarmee te bouwen aan een gemeente en provincie die we bestendig kunnen doorgeven.

5 | Doelstellingen

Aan deze doelen bouwen we met elkaar:

Een feest bouwen!

Er is zo ontzettend veel om te vieren! Er zijn talloze mooie en impactvolle samenwerkingen, nieuwe ideeën, hoopvolle innovaties en sociale verbindingen. Daar begint het mee. Een plek waar je graag naartoe gaat, waar je hart en hoofd open gaan. Waar muziek klinkt en we soms ook zonder woorden connectie voelen. We beseffen dat de zorgen groot zijn, maar dat oplossingen klein mogen beginnen.

Een nieuwe bouwcultuur bouwen

Bouwurk is voor Leeuwarden en Fryslân in 2025 het icoon van een circulaire en inclusieve regio. Een showcase van nieuwe ecosystemen, materialen en impactvolle samenwerkingen in de provincie. Daarnaast is Bouwurk een katalysator door artistieke interventies, partijen bij elkaar te brengen op 'wicked problems' en het gezamenlijke leerproces centraal te stellen. Gemeente Leeuwarden bevroegd zichzelf en andere partijen om echt anders te bouwen, circulair te denken en te doen.

Een mienskip uitbouwen : Elkenien docht mei

Zowel op economisch als sociaal gebied geeft Bouwurk nieuwe perspectieven en contacten. Het is een fijne en toegankelijke plek met een inspirerend programma én een podium voor hoopvolle initiatieven en projecten die reeds bestaan in de dorpen en wijken. We verbinden mensen, bieden nieuwe perspectieven en nodigen uit met nieuwe vragen en ongevoerde gesprekken. Je komt er tot rust, ontmoet nieuwe mensen en leert er nieuwe dingen als je wilt.

European Youth Capital bouwen

De gemeente Leeuwarden heeft de ambitie om zichzelf te kandideren als European Youth Capital 2028 en werkt samen met Arcadia aan de route richting 2028. Het overkoepelende doel is om jongeren eigenaarschap te laten voelen en te krijgen, zowel over hun fysieke en sociale omgeving als hun eigen bestaan. In Bouwurk landt daarom ook een groot deel van de programmering voor en door jongeren.

Cultuurtoerisme verder uitbouwen

Culturele Hoofdstad in 2018 en Arcadia in 2022 hebben gezorgd voor een geweldige economische spin-off en een aantrekkelijk vestigingsklimaat in Leeuwarden-Fryslân. De gemeten impact was groot en ook betrokken partijen zoals het LOF en Merk Fryslân roemen het '2018-effect', zowel destijds als nu. Ons verhaal over mienskip, lânskip en erfskip resoneerde bij honderdduizenden bezoekers in de afgelopen jaren. Met Bouwurk blijven we bouwen aan de toestroom van bezoekers aan onze provincie en de hoofdstad Leeuwarden. Deze a-typische blockbuster in 2025 (namelijk bouw en de fysieke omgeving gekoppeld aan een culturele 100-daagse) zorgt niet alleen voor een hoogstaand artistiek programma, maar verbindt ook bedrijven, bouwers en beslissers aan Leeuwarden en Fryslân. Dit zorgt voor meer bijeenkomsten en attentiewaarde voor onze circulaire en biobased bedrijven.

Artistiek klimaat uitbouwen

Verbeelding blijft de kern van Arcadia en de driejaarlijkse blockbuster. Zonder een goed artistiek niveau, autonome makers, open calls, talentontwikkeling en het uitnodigen van jong tot oud om zich door kunst te laten bevragen, bevreemden en verwonderen is er geen onweerstaanbare reden om met duizenden mensen samen te komen. Ook in deze editie willen we het artistieke klimaat verbeteren en verdiepen, de Friese taal en cultuur (met bijvoorbeeld ambachten) positioneren en de vensters openzetten voor nieuwe cross-overs. Vrij naar het bekende kinderboek van Mindert Wijnstra wordt Bouwurk daarmee ook een 'Hûs fol Ferhalen'.

6 | Het Bouwwerk en het bouwproces

6.1 | Gebouwdelen en materialen

Bouwwerk bestaat uit een hoofdstructuur die een groene oase-achtige middenruimte omsluit en andere gebouwdelen verbindt. Elk gebouwdeel heeft zijn eigen functie rondom de oase als hart van het bouwwerk. Ieder gebouwdeel heeft ook een eigen thema:

Structuur : hout

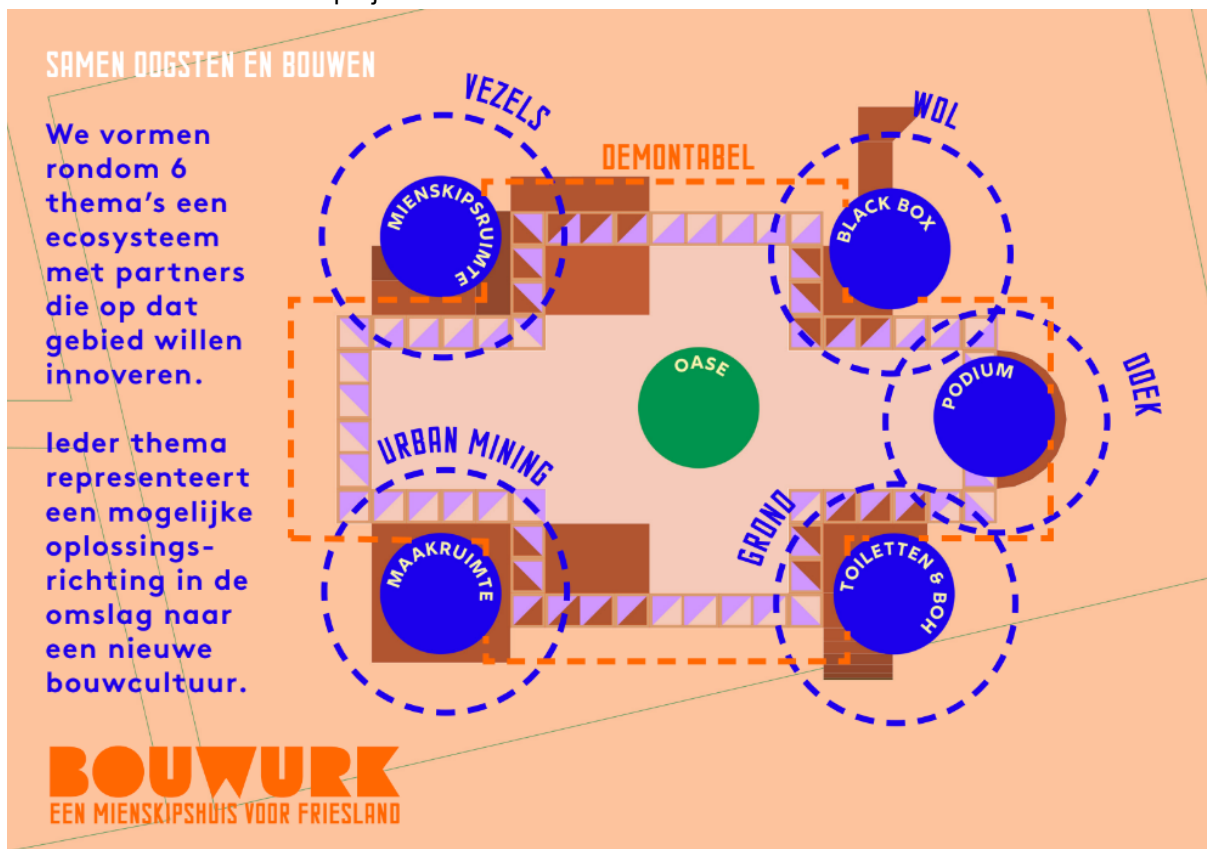
Black box : wol

Maakruimte : urban mining (restmateriaal vanuit de eigen gemeente en provincie)

Toiletblok : grond

Mienskipruimte : vezels

We vormen rondom deze thema's een ecosysteem met partners die op dat gebied gaan innoveren. Ieder thema representeert een mogelijke oplossingsrichting in de omslag naar een nieuwe bouwcultuur. Ieder ecosysteem wordt mede gevormd met de mienskip: inwoners en bedrijven die materiaal aanleveren, zelf iets maken of een cultureel project verwerken in een bouwsteen.

Structuur: hout

De constructieve basis van Bouwwerk wordt gevormd door een demontabele houten structuur van Fries hout. Deze basis bestaat uit blokken die zichtbaar blijven en als raamwerk ingevuld kunnen worden met gevarieerd materiaal dat een verhaal vertelt: de ene keer over grond, bouwmaterialen of juist een poëtisch verhaal of beeld. De vijf gebouwdelen op de hoeken krijgen een invulling die wind- en waterdicht is. Deze constructieve basis bestaat uit repeterende houten blokken van verschillende afmetingen. De blokken hebben een zodanige afmeting dat ze goed bruikbaar zijn als constructieve basis voor een permanent paviljoen op een andere locatie, de hoogte maakt permanent gebruik mogelijk voor verschillende functies in het bouwbesluit.

We onderzoeken of we al het benodigde hout uit Fryslân kunnen halen. Het kan afkomstig zijn van bomen uit de natuurgebieden van bijvoorbeeld It Fryske Gea en Staatsbosbeheer, maar ook hout dat al eerder in de bouw gebruikt is. Constructeur **5.1.2e** uit Franeker ontwerpt een constructief stalen knooppunt, waarmee alle balken tot een stijve demontabele structuur samen te stellen zijn. De knooppunten worden gefabriceerd in de fabriek van Mannen van Staal in Leeuwarden.

De Friese bouwbedrijven Dijkstra-Draisma, Friso en Lont bouwen in consortium bovengenoemde structuur. Dit consortium bereidt de bouw van de structuur voor in hun eigen werkplaatsen en plaatst alles op locatie in de tweede helft van mei 2025. Ze werken daarbij samen met leerling-timmerlieden van MBO's uit heel Fryslân.

Podium | Performance: doek

De meest lichtgewicht en flexibele manier om een bouwwerk wind- en waterdicht te maken is met doek. De waterrijke provincie Fryslân herbergt van oudsher veel botenbouwers en zeilmakers. Door te werken met doek kunnen we goed verbinding maken met de Friese zeilmakerij. We willen in de houten hoofdstructuur op drie plaatsen doeken inzetten: in de 'gevel' – de buitenste laag – van de houten structuur rond de oase, als flexibel dak boven de oase en als omhulling van het podium. Door de flexibiliteit heeft doek ook een performatieve kwaliteit. In de gevel willen we daar optimaal gebruik van maken. In alle blokken in deze structuur hangen we een doek gemaakt van afgedankte bootzeilen. Door deze doeken te openen of te sluiten als (rol)gordijnen, te kantelen of anders te belichten kan je snel het aanzien van Bouwurk veranderen. In een dagelijks performatief openings- of nachtritueel kan je hier gebruik van maken.

Samen met groepen uit de mienskip, drukkers, kunstenaars, ontwerpers en een grote groep schrijvers van alle leeftijden en achtergronden bedrukken we deze doeken, zodat Bouwurk ook op deze manier samenwerking, verhalen en activiteiten losmaakt.

Voor het dak van de oase onderzoeken we of er een samenwerking tot stand gebracht kan worden tussen Studio **5.1.2e** en Indu-con. **5.1.2e** ontwikkelt Suntex, een architectonisch doek dat elektriciteit opwekt door middel van meegeweven opv-zonnecellen.

Wad van Waarde blaast de vlasketen nieuw leven in in Fryslân. Hoewel het grootste deel van alle vlas ter wereld verbouwd wordt in Nederland, België en Frankrijk, wordt het nauwelijks meer ter plaatse verwerkt, alle materiaal gaat naar China waar er linnen kleding van geproduceerd wordt. Wad van Waarde produceert het komende jaar 1500m² linnen gordijnstof van in Fryslân verbouwd vlas. Een deel van deze productie willen we gebruiken om het theater te realiseren. We onderzoeken of dit materiaal deels gekleurd kan worden met kleurstof uit zeewier van Zeefier.

Black Box: wol

Fryslân is de Nederlandse provincie met de meeste schapen. Hoewel het aantal de laatste jaren daalt, werden er in 2023 nog altijd 126.000 schapen gehouden in Fryslân. Een schaap wordt 1x per jaar geschoren, de wollen jas die het uitdoet weegt ongeveer 5 kilo. Dat is dus ruim 600 ton Friese schapenwol per jaar. Maar: wol is in Nederland een restproduct. De Nederlandse wolindustrie, in de 19e eeuw heel groot, vooral in textielsteden als Tilburg en Enschede, bestaat niet meer. Nederlandse schapenwol wordt verbrand of tegen bodemprijzen verkocht aan Chinese fabrikanten. De laatste jaren zijn er steeds meer kleinere en grotere initiatieven om weer waarde te geven aan de Nederlandse schapenwol. Wol heeft veel goede eigenschappen die het interessant maken als bouw materiaal: het is van nature brandwerend en isoleert heel goed. Ook kan het goed tegen vocht.

De Black Box - een zeer sterk geïsoleerde ruimte - (White Box) willen we bouwen met de veelzijdigheid van wol als uitgangspunt. Het verwerken van wol is vrij arbeidsintensief, en kan zowel ambachtelijk als

industrieel gedaan worden. De wol moet worden gesorteerd, gewassen, gekaard en dan eventueel gesponnen of vervilt worden, of verwerkt tot isolatiemateriaal. Met de gesponnen draden kan je dan vervolgens weer breien of weven.

Om bouwen met wol in de Black Box realistisch te maken willen we de wol voor het grootste deel onverwerkt gebruiken, door het samen te persen in bouwstenen. Delen van het gebouw kunnen we verfijnder maken. De vloer zou bijvoorbeeld kunnen bestaan uit een soort tatami-matten van gevilde wol (schoenen uit), en ook binnenwanden kunnen bekleed worden met gevilde, geweven en/of gehaakte doeken. Nieuwe innovaties op het gebied van wolverwerking krijgen ook een plek. ^{5.1.2e} heeft een 3D-printer voor wol gebouwd waarmee ze nu producten tot de schaal van een krukje kan printen, maar waarmee ze wil opschalen. I-did maakt vilt van Nederlandse schapenwol. Er is steeds meer wandisolatie van schapenwol verkrijgbaar, maar deze wordt nog niet in Nederland geproduceerd. Het is interessant om te kijken of er in Fryslân bedrijven zijn die Friese wol tot isolatiemateriaal kunnen verwerken, wellicht in samenwerking met het Hollands Wol Collectief. Met ^{5.1.2e} als internationaal icoon vanuit Fryslân hebben we een geweldig voorbeeld van hoe we wol kunnen herwaarderen.

Maakruimte: Urban Mining

Over Urban Mining – het hergebruiken van bouw materiaal – wordt veel gepraat, maar het wordt nog steeds te weinig toegepast. Steeds meer slopers werken circulair. In Fryslân is As Bêste gevestigd in Heerenveen. Voordat ze een pand slopen, maken ze een inventarisatie van alle aanwezige materialen, om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk hergebruikt, gerecycled of geupcycled kan worden. We onderzoeken of we bouw materiaal waarvoor zij niet direct een nieuwe toepassing hebben kunnen inzetten in de bouw van de maakruimte.

Elkien en Bouwbedrijf Dijkstra Draisma zijn in Leeuwarden bezig met de sloop en nieuwbouw van 24 portiekflats. Om ervoor te zorgen dat ook hier zo veel mogelijk bouw materiaal een nieuwe toepassing vindt, experimenteren ze samen met de gemeente Leeuwarden met digital urban mining, waarbij een drone wordt ingezet om de materialen snel te inventariseren. Niet al het oude bouw materiaal zal gebruikt worden in de nieuwe flats, we onderzoeken of het in Bouwruimte terecht kan komen.

De gemeente Leeuwarden beschikt over een grondstoffendepot, zoals veel Nederlandse gemeenten. Het weer opnieuw bruikbaar maken van materiaal uit *urban mining* vergt wel wat werk. Omdat bij de bouw vaak geen rekening is gehouden met demontage, zijn veel materialen moeilijk te scheiden. In oud hout zitten bijvoorbeeld vaak schroeven of spijkers, er plakken lijmresten of kit aan vast, of er zijn stukken afgebroken. Om het opnieuw te kunnen gebruiken moet dit materiaal vaak gesorteerd, schoongemaakt of op maat gemaakt worden. Gemeente Leeuwarden werkt aan het opzetten van een Circulair Ambachtscentrum, waar grofvuil, dat binnenkomt bij de milieustraat, uit elkaar gehaald wordt. De losse onderdelen krijgen vervolgens weer een nieuw leven. Ook de mensen die werken bij sociale werkplaatsen als Empatec of dagbestedingscentra (De Kapschuur, Zorgboerderij Moai Seldsum) kunnen dit soort werk vaak goed doen. Bij de bouw van de maakruimte willen we urban mining materiaal uit grote sloopprojecten combineren met bouw materiaal dat huis-tuin-en-keukenklussers zelf overhouden uit hun projecten.

Hiervoor zien we een samenwerking voor ons met Buurman, de circulaire bouwmarkt. Zij verzamelen gebruikte bouw materialen bij bedrijven en particulieren, en verkopen die weer door. Op dit moment zijn er vier locaties, ze willen uitbreiden naar meer steden (met minimaal 100.000 inwoners). Leeuwarden zou een mooie en logische plek voor een nieuwe Buurman kunnen zijn.

Toiletblok: grond

De grond waarop we leven is de basis van alles. Grond brengt leven voort en verteert. Al het leven en alle grondstoffen zijn ooit, uiteindelijk, aan grond ontsproten en keren daar weer naar terug. Maar door het doorbreken van die kringlopen vervuilen we de grond en putten we die uit: Intensieve landbouwprocessen vinden plaats op dode grond, waar alle voedingsstoffen kunstmatig toegevoegd moeten worden, en micro-organismen niet meer bestaan. Wanneer we grondstoffen niet recycleren maar weggooien vervuilen we grond, er komt onverteerbaar afval in de bodem, of een teveel aan bepaalde chemische verbindingen, zoals stikstof of bestrijdingsmiddelen, hopen zich op. Tegelijkertijd kan een gezonde bodem mensen helpen de problemen van deze tijd op te lossen. Zo bufferen de Friese veenweidegebieden grote hoeveelheden CO₂.

We bouwen het toilet gedeelte van Bouwurk met grond. Door te vertrekken bij verschillende vormen van grond als bouw materiaal kan je ook het grote verhaal van de Friese bodem en het belang van een goede grondkwaliteit vertellen. Het toiletblok stellen we samen uit drie verschillende Friese grondproducten.

We vragen 100 dorpen van Fryslân een kruiwagen met aarde te komen brengen naar de Oldehove. Met deze grond stampen we samen blokken van stamp-aarde, 1 blok per dorp, in samenwerking met BC Materials of Kijken in de Grond. Hiermee bouwen we wanden. De bekistingen waarin we de blokken stampen voorzien we van de naam van het dorp in grote reliëfletters, zodat de naam van het dorp van herkomst van het blok na het verwijderen van de bekisting leesbaar wordt. Het Zwitserse bedrijf Oxara heeft een toevoeging van alginaat (zeewierpolymeer) ontwikkeld waarmee ieder type grond als stampaarde gebruikt kan worden. We onderzoeken of dit een bruikbare innovatie is om in Fryslân te bouwen met rauwe grond. Aan alle dorpsgrond kunnen we in samenwerking met Cruydhoeck uit Nijeberkoop op maat samengestelde zadenmengsels van inheemse planten toevoegen. De grond wordt gebruikt als nieuwe vierde Leeuwarder terp in de gebiedsontwikkeling van Spoordok.

Een ander deel van de wanden krijgt een gevel van Sea Silt Ceramics. Dit zijn keramische geveltegels gemaakt van Waddenzeeslib, dat jaarlijks in enorme hoeveelheden uit de zee verwijderd wordt om de biodiversiteit te versterken. De tegels worden in Friesland geproduceerd door Tichelaar in Makkum.

Bureau SLA heeft de tender gewonnen voor de ontwikkeling van biobased woningen in Leeuwarden Oost. Onderdeel van het project is een aantal natuurinclusieve wanden van gestampte grond. We zijn in gesprek over de mogelijkheid om een proefopstelling van deze wanden in Bouwurk te integreren.

Het dak van dit gebouwdeel maken we van de bestaande collectie dakpannen van de Friese Kleiwarenfabriek. Deze fabriek uit Sneek is gespecialiseerd in architectonische keramiek. Naast hun traditionele dakpannen, die in heel Nederland in restauratieprojecten toegepast worden, maken zij bijzondere architectonische tegels op aanvraag. Dit unieke ambacht willen we ook in een derde gedeelte van de wanden tonen.

Het toiletblok lijkt misschien bescheiden, maar is een onmisbaar onderdeel van Bouwurk. Thematisch sluit het goed aan bij de grond: wat je achterlaat in de wc is bij uitstek een kringloopproces, en komt uiteindelijk in de grond terecht. Het Veenweide Atelier - één van de grote programma's van Arcadia waarin kansen worden verzilverd met natte teelt en andere materialen uit het veenweidegebied - kan een droogtoilet leveren waarmee van menselijke uitwerpselen waardevolle compost gemaakt wordt.

Mienskipsruimte: vezels

In de transitie naar een biobased bouwcultuur spelen vezelplanten een grote rol. Vezelplanten groeien veel sneller dan bomen. Eén jaar na zaaien is er al bruikbare oogst. Door de snelle groei nemen vezelplanten ook snel veel CO₂ op die vastgelegd blijft in het bouw materiaal dat er van gemaakt wordt. Dit soort planten groeit ook goed op de natte Nederlandse grond. In de bouw worden plantaardige vezels – nog op kleine schaal – voornamelijk gebruikt als isolatiemateriaal of plaatmateriaal, ook omdat het zeer brandwerend is.

Twee gewassen spelen een belangrijke rol in de Friese (land)bouwtransitie: vezelhennepe en lisdodde. Hennep groeit op reguliere landbouwakkers, lisdodde groeit in moerasachtige omstandigheden. Beide gewassen bevatten veel silicium, wat ervoor zorgt dat het niet snel wegrot. Vezelhennepscherven – houtachtige stukjes – zijn stevig maar bevatten relatief veel lucht, wat goed isoleert. Hennep kan worden gebruikt om stevige isolerende wanden van kalkhennep te maken, die zowel uit prefab blokken opgebouwd kunnen worden als op locatie gestort worden. Er worden ook vezelplaten (spaanplaatachtig materiaal) gemaakt van hennepscheven, en lange hennepvezels kunnen worden verwerkt tot isolerende hennepwol. Hennep wordt al op commerciële schaal gebruikt in de bouw, het is een werkbaar materiaal waarvoor ook verwerkende industrie bestaat. In Fryslân is Green Inclusive actief, zij verbouwen in samenwerking met Friese boeren in 2023 600 hectare vezelhennepe. In Leeuwarden bouwen zij momenteel een fabriek om de Friese vezelhennepe lokaal te kunnen verwerken.

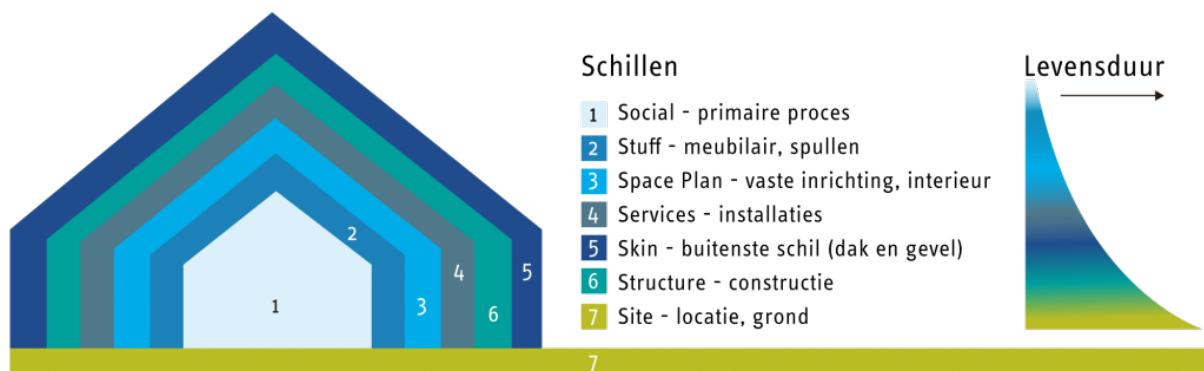
Lisdoddestengels zijn opgebouwd uit grote cellen rondom een schuimachtige kern. Zowel de cellen als de kern zijn zacht en heel luchtig, de versnipperde stengels isoleren erg goed. Ook het zaadpluis van de lisdodden, de bruine sigaren waarmee de plant bloeit, zijn prettig zacht materiaal en waarschijnlijk bruikbaar als isolatiemateriaal. Lisdodde wordt nog niet op commerciële schaal geteeld en verwerkt. Dijkstra Draisma heeft als eerste een grotere pilot gedaan met de productie van isolatiemateriaal uit lisdodde. In het Veenweide Atelier houdt 5.1.2e zich bezig met het maken van plaatmateriaal van lisdodde. Dit is door hem tot 150m² te produceren voor Bouwurk. Hiermee bekleden we de binnenwanden van de mienskipsruijnte.

6.2 | Het bouwproces

De S-en van Stewart Brand

Bij circulair bouwen draait het om slim inzetten van de onderdelen van een gebouw om deze later opnieuw te gebruiken. Elk gebouw bestaat uit onderdelen met een eigen levensduur. Het model van Stewart Brand uit 1994 werkt dit uit met zes gebouwschillen (of gebouwlagen) die elk een eigen levensduur hebben. Het model wordt toegepast om remontabel te bouwen voor nieuwbouw en grootschalige renovatie. Voor Bouwurk is dit model heel bruikbaar, omdat de gebouwdelen eigendom zijn van gemeente Leeuwarden en na Arcadia 2025 hergebruikt zullen worden.

Model van Stewart Brand

Bouwurk vertrekt vanuit de 7 S-en van Stewart Brand en we voegen daar 2 S-en bij: Soil - de oase, het groen - en Story, de verhalen waarop dit alles gebouwd is.

Site

De locatie voor Bouwurk is het Oldehoofsterkerkhof.

Site-partners

Samen met gemeente Leeuwarden werken we aan een programma van eisen, de vergunning voor het gebouw en de evenementen en diensten die in en rondom Bouwurk plaatsvinden.

Structure

Structure staat voor de hoofdvorm van Bouwurk, het fundament dat met het consortium van bouwers en toeleveranciers gebouwd wordt. Het is de hoofdstructuur waar de andere ruimtes tegenaan staan. De structure wordt ontworpen door Overtreders W.

Mogelijke structure-partners (nog aanvullen en formaliseren)

Het consortium bouwbedrijven

Veenweide Atelier

Aeres

NHL Stenden

Van Hall

Gemeente Leeuwarden

Firda (stages / kennis van docenten)

Werkgroep Toegankelijkheid / MEE Nederland

Etc.

Skin

Skin bestaat uit de buitenwanden en het daarvoor verbouwen van gewassen, het sourcen (minen) van tweedehands materiaal en het bouwen met lokale materialen in workshops.

Skin-partners (nog aanvullen en formaliseren)

De mienskip

Veenweide Atelier

Building Balance

Green Inclusive

Tichelaar Makkum

Wolwêzen

e.v.a.

Space

Dit zijn gebouwgebonden binnenwanden en elementen, zoals flexibele wanden, gordijn, zeildoek, netten. Deze kunnen ook gebruikt worden voor beeldwisselingen en gevarieerd ruimtegebruik op de dag. Een vaste vuurplaats, de gong, een marktkraam, het podium, de horecakeuken, vaste plantenbakken etc. horen ook allemaal tot deze bouwlaag.

Space-partners (nog aanvullen en formaliseren)

De Mienskip

LAP / Fier

5.1.2e

Wad van Waarde - gordijnstof van Friese vlas (in samenwerking met het Veenweide Atelier)

Indu-con - oude zeilen van skûtsjes

e.v.a.

Stuff

Hiermee vullen we Bouwurk. Tafels, stoelen, machines, werkbanken, kussens, bekers van verwerkt slib : Dit is een grote S als het gaat om samen zelf doen en de vraag naar de mienskip die samen zelf en met kunstenaars / ambachtslieden aan de slag gaat.

Stuff-partners (nog aanvullen en formaliseren)

Ambachtslieden

Inwoners, makers van binnen en buiten de provincie die mee willen maken

LAP-atelier

Tal van breiende, hakende, viltende en timmerende meemakers

Repaircafé's

Timmer, interieur - en stylingopleidingen van Firda

Veenweide Atelier

Stadshout Leeuwarden

Pottle

Lab058

e.v.a.

Services

Alle installaties die nodig zijn voor een veilig, comfortabel en bestendig gebouw, denk aan water, elektra, trussen, verlichting, verwarming, ventilatie. Ook hierbij wordt alle kennis gekoppeld om tot een optimaal, duurzaam, inclusief en onweerstaanbaar fijn gebouw te komen.

Service-partners (nog aanvullen en formaliseren)

Techniek Nederland

Feenstra en andere installatiebedrijven uit Friesland

Vitens

e.v.a.

Stories

De bezieling van Bouwurk! En waar alle verhalen vanuit de dorpen, wijken, alle partnerorganisaties en Bouwurk zelf bij elkaar komen. Er wordt gevierd, verteld, gerouwd, gelachen, gedanst, gemaakt, verwonderd en gedeeld. Deze verhalende bouwstenen komen tot stand vanuit verbeeldingskracht, maakkracht en mienskipskracht. In het hoofdstuk 'programma' zal dit verder toegelicht worden.

Stories-partners (nog aanvullen en formaliseren)

De mienskip, fansels

Het beeldende kunstprogramma van Arcadia

Keunstwurk

Over de Drempel

Broei

Dorpshuizen

Kunstkade

Autonome kunstenaars

e.v.a.

Soil

De bodem en haar grond zijn de kern van Bouwurk. Vanuit die bodem komen nieuwe of herontdekte gewassen, we leggen lijnen naar het landschap in heel Fryslân en laten zien hoe rijk onze bodem kán zijn en we ervaren met elkaar hoe het is als het gras van de burens ook van jou is: als we samen voedsel uit de grond van de voedseltuin halen, honderden stekjes delen, aarde aanstampen voor de oase rondom Bouwurk en met elkaar op adem komen in het gras.

Dit doen we natuurlijk circulair. Gemeente Leeuwarden heeft bijvoorbeeld als wens de hoeveelheid restafval per inwoner richting 2030 te verminderen van 108 kg naar 30 kg. Een belangrijke component van restafval is nu GFT, juist een waardevolle grondstof voor compost. Bouwurk kan de aanleiding zijn om met duizenden inwoners de transitie te maken van afval naar grondstof.

Soil is juist niet alleen de bodem waar mensen op staan, maar ook de grond waarin biodiversiteit kan landen. Bouwurk wordt natuurinclusief gebouwd en is daarmee een voorbeeld van binnenstedelijk bouwen voor mens én natuur.

Soil-partners (nog benaderen of formaliseren)

De mienskip (alle fervente thuistelers, dorpstuinen, volkstuinverenigingen, bloemschikclubs, inmaakgoeroes, etc.)

Specifiek de sociale oogsttuin in Leeuwarden-Oost

Pluktuin Heeg

Aeres

Donkergroen

Friese Preventie Akkoord

Zorgverzekeraars

Snoek

LTO en NAJK

De Schillenboer

1m2 vlas door The Linen Project (vanuit Veenweide Atelier)

e.v.a

6.3 | Uitvragen, ophalen en verbinden

De uitnodiging om mee te bouwen aan Bouwurk klinkt vanaf mei 2024 door heel Fryslân en later in Nederland en Europa. Om zo duurzaam, circulair en biobased te bouwen werken we zoveel mogelijk met materiaal uit de regio: *Alles is dêr al*. We leggen de lijnen naar alle dorpen en wijken en naar alle ondernemers, onderwijs en overheden. We gebruiken de bestaande én nieuwe netwerken en evenementen om mensen te verbinden.

6.4 | Bouwurk-besite

In samenwerking met de Vereniging Circulair Friesland, gemeente Leeuwarden en de andere gemeenten in Fryslân plannen we een aantal bijeenkomsten in voor alle partijen die georganiseerd of ongeorganiseerd bezig zijn met biobased en circulaire materialen: Variërend van personen met overgebleven wol op zolder tot aan grote bedrijven met reeds bestaande materialen of ondernemers die graag hun kringloop sluitend maken.

In samenwerking met onze maatschappelijke partners en inwoners die juist nog niet ergens bij aangesloten zijn, maar wel graag willen verbinden met anderen gaan we de wijken en dorpen in voor aanstekelijke sessies en goede gesprekken: naar wat voor wereld verlang je en welk steentje zou jij bij willen dragen?

6.5 | Open calls

Vanaf het najaar in 2024 zullen er gaandeweg verschillende open calls worden gelanceerd, zodat we zowel kunstenaars, ambachtslieden, jonge talenten als mienskippers met een passie kunnen betrekken en Bouwurk echt van hen wordt.

7 | Samenwerken met partners

In Bouwurk zijn we allemaal onderdeel van de oplossing. Dat is het uitgangspunt voor partnerships die worden aangegaan. De centrale vraag die Arcadia en alle meebouwers aan elkaar stellen is:

Wat is jouw missie richting it beste lân fan d'ierde en hoe kunnen we elkaar helpen daarop zo veel mogelijk impact te realiseren?

Met deze vraag denken we niet lineair en in ouderwetse transacties. We denken en doen in toegevoegde waarde die in vele vormen en (bouw)lagen komt: Menskracht, denkkracht, verbeeldingskracht, mienskipskracht én nieuw opdrachtgeverschap: Door bouwpartners, sociale partners en de mienskip andere vragen te stellen - wat is er al, wat verdient een podium en hoe kunnen we elkaar echt versterken - krijgen we hele andere antwoorden dan bij een regulier bouwproject.

We zijn met veel partijen in gesprek waarmee we Bouwurk gaan en willen realiseren: Het onderwijs, bedrijfsleven, overheden, het maatschappelijke en culturele veld en natuurlijk de gehele mienskip.

7.1 | Arcadia als partner

Arcadia heeft meerdere waardevolle bouwstenen voor de partijen waarmee ze samenwerkt:

De kracht van nieuw opdrachtgeverschap

Als opdrachtgever leggen we met Bouwurk een verdiepende opdracht neer in de bouwsector en leggen we tegelijkertijd de verbinding met het Veenweide Atelier waar natte gewassen worden ontwikkeld tot marktklare bouwelementen. We vragen door op ambities, op falend en vernieuwend vooruitgaan en met alle aandacht voor het proces in plaats van zo snel mogelijk de vlag op het hoogste punt. Dat betekent dat zowel het bouwconsortium als de andere partners nieuwe dingen kunnen leren en testen en de tijd en ruimte krijgen om het echt anders en met elkaar te doen: Verrassende verbindingen te leggen, nog meer (jonge) mensen mee te laten denken en het netwerk van Arcadia in te zetten als meedenkers en meebouwers. We kiezen daarmee voor het uitdagende pad. Bij Bouwurk gaat het juist om dat pad en niet alleen maar om het uiteindelijke gebouw. We formuleren een opdracht waarmee we ons verzamelen om de 'wicked problems', waarbij het alleen samen lukt om nieuwe manieren en oplossingen te vinden.

De kracht van verbinden

Arcadia legt ook een andere vraag op tafel als het gaat om kathedraal-denken. We hebben de ervaring als Culturele Hoofdstad-organisatie en Triënnale om van dorpshuis tot aan doorgewinterde ondernemer op te halen hoe zij mee willen doen. Als uitnodiger van de mienskip, maatschappelijke partners, ondernemers, overheden en onderzoekers realiseren we een vindplaats voor nieuwe ecosystemen en daarmee een sterk netwerk, juist ook voor ná 2025 als Bouwurk in andere vormen haar plek vindt.

De kracht van verbeelding

Hoe maken we een onweerstaanbaar gebouw? Waar jonge mensen hun vrienden mee naartoe nemen omdat ze er zo graag zijn? Waar ouderen van zeggen dat dit nieuwe 'mienskipshûs' met niets te vergelijken is, maar toch relateert aan een herkenbaar gevoel? En waar je wereldbeeld wordt opgerekt, omdat je dingen ziet en hoort die onbestaanbaar leken? We hebben mensen nodig die het ondenkbare denkbaar maken. Dat is precies waar kunstenaars, ontwerpers en wetenschappers van Arcadia het verschil maken. De dans tussen mens en materiaal kan alleen bestaan met verbeelding. De programmering van Bouwurk - zowel in Leeuwarden als in de hele provincie - heeft impact op het gebouw en andersom. De benodigde structuur en spullen komen niet uit een fabriek rollen, maar uit duizenden handen, harten en hoofden in Fryslân en daarbuiten. De bouwstenen waaruit Bouwurk ontstaat vertellen allemaal een verhaal en zijn gevormd en geslepen doordat kunstenaars en ontwerpers ons hebben bevraagd en geraakt. Deze verbeelding geeft de producten en diensten van partners een nieuwe dimensie en verdieping.

De kracht van de mienskip

In 2018 en 2022 is er veel ervaring opgedaan en wordt er in 2024 / 2025 toegepast onderzoek gedaan rondom de mienskip. Hoe doen we het met elkaar en wat verklaart het succes van duizenden bezoekers en actieve deelname van tienduizenden Friezen aan de verschillende projecten? Op welke manier raken inwoners enthousiast en zelf actief? Waardoor zet men de TV uit en een stap naar buiten? Ook op thema's waar ze misschien niet direct zelf aan denken, zoals bouw en circulair denken. In aanloop naar en tijdens Arcadia 2025 zetten we onze kennis over de mienskip verder in door en voor onze partners. Dat doen we samen met onze PhD-onderzoeker vanuit de Rijksuniversiteit Groningen, met onze ervaren verbinders en doeners vanuit Arcadia en partners en de mienskip zelf.

De kracht van maken en ontdekken

De Maakplaats speelt een centrale rol in Bouwurk. Je maakt nieuwe vrienden, kennis met organisaties en bedrijven en je leert er hele praktische dingen als je wilt. Er is van alles voorhanden en er is bovenal alle ruimte om te maken waar jij benieuwd naar bent. De ene keer gaat het over biomimicry - wat kunnen we leren van de natuur? - een andere keer organiseert een bouwpartner een werksessie over zelf bouwen met resthout. Door samen zelf te maken, krijgen inwoners en bezoekers veel meer gevoel bij de opgaven en oplossingen in onze regio.

De kracht van vertellen

Er gebeuren al zoveel impactvolle en hoopvolle dingen in de dorpen en wijken en bij bedrijven en organisaties. Maar hoe weten anderen dat? Arcadia zet innovaties en ideeën letterlijk en figuurlijk op een groot podium. Lokaal, regionaal, nationaal en internationaal. We brengen de verhalen die raken en delen de aanstekelijke voorbeelden van al onze partners en meebouwers. Stagiairs die iets maken voor de circulaire eeuwigheid, ambachtslieden die ons laten zien dat we zoveel meer zelf kunnen, vilters en wolwassers die laten zien wat voor adembenemend materiaal we al hadden, verbindingen die ontstaan in dorpen en wijken, nieuwe vaardigheden en vrienden die worden gemaakt : Je ziet en hoort het terug in en rondom Bouwurk. Al die verhalen blijken bij elkaar te horen en een onweerstaanbaar perspectief te bieden op 2050.

Vorm van partnerships

Van een verzekeraar tot aan gevestigde bedrijven in circulaire en biobased materialen tot aan start-ups met de poten in het slib en maatschappelijke initiatieven uit de dorpen en wijken : Alle partijen die impact willen maken worden uitgenodigd om onderdeel te zijn van de oplossing. De vormen van samenwerking zijn daarbij verschillend. Met iedere partner wordt gekeken naar wat er kan en wat er nog mist om optimaal impact te hebben. De ene keer heeft een partner vooral podium en de kracht van verbeelding en verhalen vertellen nodig om de impact zichtbaar te maken, de andere keer richten we als Arcadia samen met een partij een lab in om te onderzoeken of en hoe kansrijk een materiaal kan zijn.

Deze periode vraagt veel meer werken met gesloten beurs en gezamenlijke doelen. Dat geldt zowel voor de bouwpartners als de maatschappelijke en culturele partners. We blijven zelf en met partners programma maken. Daarnaast zullen we meer dan eerdere edities ook een plek faciliteren waar partners 'plug and play' zelf invulling kunnen geven.

7.2 | Bestaande partnerships

Gemeente Leeuwarden

Gemeente Leeuwarden is de co-producent van Bouwurk en onmisbaar in dit project. De ambities en concrete doelstellingen van de gemeente Leeuwarden op het gebied van circulaire bouw en nieuwe economie, een kansrijke en inclusieve plek willen zijn voor jeugd en een voorbeeldgemeente als het gaat om leefbaarheid, gezondheid en lokale democratie vormen het fundament van Bouwurk.

De gemeente maakt mogelijk dat Bouwurk gebouwd kan worden op het Oldehoofsterkerkhof en zorgt voor de financiële investering om met een consortium en partners te gaan bouwen.

Met Bouwurk maakt Arcadia mogelijk dat alle genoemde ambities van de gemeente een fikse versnelling krijgen en dat de behaalde impact met de inwoners gevierd wordt tijdens de triënnale in 2025. We bouwen een nieuwe cultuur met elkaar én we bouwen een verbindend feest.

Provinsje Fryslân

Provinsje Fryslân investeert in de periode 2024-2028 in Arcadia. Het College van Gedeputeerde Staten heeft in 2018 en 2022 gezien en gemerkt dat een driejaarlijkse triënnale een motor en momentum is om belangrijke thema's te adresseren en te stimuleren. Met duizenden bezoekers en daarmee bestedingen in Leeuwarden en Fryslân en de vele spotlights op Fryslân als ideale vestigingsplaats vanwege nieuwe economische kansen, een aantrekkelijk cultureel aanbod en de mienskip in haar volle kracht, betekent Arcadia zoveel meer dan een culturele triënnale. Met een investering vanuit de provinciale overheid wordt geld met geld gemaakt.

Hoofdpartner Arcadia : Univé Buurtfonds

Univé Buurtfonds en Arcadia hebben elkaar wederom gevonden in de gezamenlijke ambitie onze mienskip en daarmee onze dorpen en wijken fijner te maken. Bouwurk nodigt als centraal project inwoners in de hele provincie uit om niet te wachten, maar zelf samen aan de slag te gaan. Univé Buurtfonds ondersteunt Arcadia en haar maatschappelijke partners daarom bij de opzet en uitvoering van tientallen mienskipprojecten. Arcadia zorgt dat 'mienskippers' gewaardeerd en geïnspireerd worden en het buurtfonds van Univé beter weten te vinden.

Consortium

Bouwurk zorgt voor een andere manier van werken en brengt beetje bij beetje verandering in de bouwcultuur. In plaats van te werken volgens een top down - manier, gaan we uit van partijen in een consortium en partners die met elkaar nieuwe vormen en principes vinden. Durven om te bouwen op vertrouwen, elkaar bevragen op de hoogste ambitie in plaats van de laagste prijs en niet denkend in alleenrecht maar de som der delen.

In het beoogde aannemers-consortium is bovenstaande al de ambitie. 'Vlaggen van tafel en bouwe bliksem' is het credo in de vergaderingen met elkaar. Ieder met een eigen signatuur, specialiteit en vraagstuk waar we ons met elkaar omheen verzamelen. De een wil stappen maken in de materialenkringloop, de ander wil kennis en ervaring uitdiepen als het gaat om kwaliteit van leven in de stad en hergebruik bij sloop en nieuwbouw, weer een ander wil het pionierschap op nieuwe materialen beleefbaar maken. Allemaal willen ze aan de nieuwe generatie laten zien hoe bijzonder en leuk het is om mee te werken aan grote veranderingen.

LOF

Het Leeuwarder Ondernemers Fonds heeft na het succesvolle jaar 2018 – waarin zij hoofdsponsor was van LF2018 – altijd willen inzetten op de legacy daarvan en vindt met de triënnales van Arcadia een prachtig platform om dat te bereiken. De ondernemers uit de gemeente Leeuwarden vinden het belangrijk dat door de vele culturele activiteiten in de stad en het buitengebied de economie weer een boost krijgt. Daarom is de samenwerking tot en met 2028 reeds bekrachtigd. Het LOF zet in op een aantal pijlers: economie, cultuur, toerisme, talentontwikkeling en leefbaarheid. Voor een toekomstbestendige plek voor de ondernemers en bewoners van onze gemeente. Voor een sterk en ondernemend Leeuwarden. In de programmering van Arcadia is de invulling van deze pijlers geborgd.

Vereniging Circulair Friesland

VCF is onze netwerkpartner als het gaat om circulair bouwen. Met dit grote netwerk en het vermogen om vraag en aanbod richting 2025 goed te matchen, kan het lukken om Bouwruk samen met bedrijven, ontwerpers en inwoners te bouwen.

De zeven pijlers van Circulair Friesland geven al geweldig richting aan het bouwproces van Bouwruk :

- Hoogwaardig herbruikbare materialen
- Hernieuwbare energiebronnen
- Duurzame waterwinning
- Ondersteunen van biodiversiteit
- Culturele diversiteit
- Ondersteunen van gezondheid & welzijn
- Toegevoegde waarde

BBoBB (Building Based on Biobased)

In het BBoBB-project werken 16 partners uit vijf landen in de Noordzeeregio samen om waardeketens voor het gebruik van biobased materialen te ontwerpen, ontwikkelen en versterken. In ons partnerschap zijn alle onderdelen van de waardeketen vertegenwoordigd.

De Uitkijkers

In het Friese terpenlandschap kennen we verschillende organisaties, verenigingen en stichtingen die nadenken over hoe Friesland eruit moet zien, nu en in de toekomst, en dat vanuit hun eigen terp organiseren. We hebben het dan over energie terpen, circulaire terpen en nog vele anderen.

Innovatiepact Fryslân, Wetterskip Fryslân, Gemeente Leeuwarden, Provinsje Fryslân en Arcadia willen in dit landschap gezamenlijk een platform creëren voor ontmoeting uitgaand van de vraag: 'Wat als.... in 2050?' Dit platform 'De Uitkijkers' werkt aan toekomstperspectieven met de focus op het samenbrengen van mensen uit de hele breedte van de samenleving en ideeën die een impactvolle bijdrage leveren aan de ontwikkeling van brede welvaart in Fryslân. Hierbij kan iedereen zich een *Uitkijker* voelen en benaderen we de onderwerpen van alle kanten om zo tot een integraal perspectief te komen voor de toekomst (2050). De toekomst is van iedereen! Om te agenderen, inspireren en spin-off te realiseren, is het cruciaal om alle talenten en kwaliteiten vanuit de mienskip te activeren.

Maatschappelijke partners

Met een aantal van onze maatschappelijke partners werken we al tien jaar samen, anderen zijn recentelijk (2021 of 2022) aangehaakt. De samenwerking komt organisch tot stand: via eigen initiatief van de maatschappelijke partners, via enthousiasme door begeleiders van één grote organisatie (zoals Talant) en via het netwerk van onze organisatie. De partners onderstrepen allemaal de meerwaarde van cultuurparticipatie voor hun deelnemers en steken daar graag energie in.

Van 2013 tot en met 2022 werd in Leeuwarden het festival Welcome to The Village georganiseerd. Een driedaags popfestival met een groot sociaal-maatschappelijk hart. Helaas stopte het festival in 2023. Welcome to The Village kende een uitgebreide en goed georganiseerde co-creatiepraktijk waardoor veel mensen konden participeren die normaal buiten de samenleving staan. Met elf maatschappelijke partners werd samengewerkt aan een actieve cultuurparticipatie. Dit samenwerkingsverband, inclusief de meerjarenfinanciering van Fonds Cultuurparticipatie en Stichting Doen, wordt door Arcadia, na het stoppen van Welcome to the Village, overgenomen opdat het niet voor Fryslân verloren gaat. In Bouwurk krijgt het een nieuw focuspunt.

Er is een diversiteit aan partners. Hierdoor is er voor iedere doelgroep een geschikte activiteit om aan deel te nemen. Ontmoeting en uitwisseling tussen de partners is een belangrijk element geworden. We faciliteren dit door de activiteiten aan elkaar te knopen als in een keten: waar de een stoffen snijdt, verwerkt de ander ze tot vlaggen. Er zijn deelnemers die al jaren meedoen en partners met een groter verloop in deelnemers, zoals bij de dak- en thuislozen, leerlingen en ouderen. Onze partners komen uit de hele provincie, vaak uit een meer cultuurarme omgeving.

De rol van de maatschappelijke partners is om samen met ons de doelstellingen van social design vorm te geven, kaders te vormen voor de co-creatie en bij te dragen aan de uitvoering van de activiteiten. De partners kennen de creatieve wensen en behoeften van hun deelnemers. Zij zorgen voor goede professionele begeleiding bij de activiteiten en zijn aanspreekpunt voor borging van de samenwerking in hun eigen organisatie.

Onze huidige elf maatschappelijke partners zijn:

- Lap Atelier is een sociale onderneming in Leeuwarden, van hulporganisatie Fier. Door de samenwerking komen cliënten in aanraking met het fenomeen festival; wat voor hen vaak een 'ver van hun bed show' was vanwege hun verleden.
- Piter Jelles De Brêge in Leeuwarden is een school waar praktijkonderwijs wordt gegeven aan leerlingen met een leerbeperking (IQ 70). De meerwaarde voor de leerlingen zit hem in de ontmoeting van jonge creatievelingen en toewerken naar een eindproduct op het festival.
- De Burgemeester Harmsmaschool is een voortgezet onderwijs (VMBO/basis) in Gorredijk. Door de samenwerking komen de leerlingen uit de derde klas (15-16 jaar) in aanraking met cultuur en met het fenomeen van een festival.
- Wender Leeuwarden is een organisatie voor opvang van dak- en thuislozen. Door de samenwerking krijgen de deelnemers een breder aanbod op hun reguliere dagbesteding werkzaamheden.
- Niemand aan de Zijljin is een organisatie voor mensen (leeftijd 15-70 jaar) die tijdelijk een steuntje in de rug nodig hebben met locaties in Sumar en Leeuwarden. De samenwerking levert mooie opdrachten op waardoor de deelnemers creatief bezig kunnen zijn.
- Patyna Aylvastate in Witmarsum is een woonzorgcentrum voor ouderen met een somatische of psychogeriatrische zorgvraag. Voor de ouderen levert de samenwerking een leuke en andere daginvulling op, waarbij ze creatief bezig zijn speciaal voor Welcome to the Village.
- Smoel Kunstwerkplaats is een kunstwerkplek voor mensen met een beperking in Leeuwarden. De samenwerking biedt deelnemers de mogelijkheid om via deze projecten in contact te komen met professionele kunstenaars.
- Middelseehiem is een locatie voor mensen met een beperking in Leeuwarden. Al jarenlang komt een groep mannen mee timmeren en klussen.
- De Kapschuur is een locatie van mensen met een beperking in Stiens. Zij kunnen goed hout verwerken. Ze zien het nut van hun werk wat ze doen en ze komen in aanraking met andere mensen.
- Zorgboerderij Moai Seldsum is een woon- en werkplek voor mensen met een beperking in Oentsjerk. De deelnemers zijn goed in het slopen van pallets en bouwen van diverse objecten. De

samenwerking levert een nieuwe klus op, waarbij ze het eindresultaat tijdens de rondleiding op het festival kunnen zien.

- De Verkleedkoffer in Oosterwolde is een dagbestedingslocatie voor mensen met een beperking. De deelnemers vinden het leuk om voor ons festival te naaien. Ze weten dat wat ze maken gebruikt en gewaardeerd wordt.

Tijdens de aanloop naar de culturele hoofdstad in Leeuwarden-Fryslân ontstond de **Werkgroep Toegankelijkheid**. Een actieve en activistische club ervaringsdeskundigen die zich met hart en ziel inzetten voor het toegankelijk maken van alle programmering van LF2018. De werkgroep werd een begrip in Fryslân en is nog altijd actief. We betrekken de werkgroep en haar achterban nadrukkelijk in het toegankelijk maken van Bouwurk en werken inhoudelijk samen voor enkele onderdelen van de programmering.

Culturele partners

De partnerlijst met culturele partijen wordt in november geüpdate met het programmteam, omdat de culturele programmering wordt ingevuld met tal van partners uit Fryslân, Nederland en Europa waarbij we samenwerken aan een onweerstaanbare en betekenisvolle programmering.

8 | Programming

Met Bouwurk willen we inspireren tot goed voorouderschap. We zetten kunst en (radicale) verbeelding in om dat te bereiken. Het onmogelijke mogelijk maken! Bouwurk lijkt een onmogelijk project, maar toch maken we het mogelijk! Met die mindset en setting komen makers en meemakers in een flow met elkaar waarin grote opgaven haalbaar (b)lijken.

Bouwurk is zowel in ontwerp als sfeer een fijn en toegankelijk mienskipshûs, waar iedereen ruimte kan vinden om dingen te maken, te bedenken, te proberen en al doende te leren. We gebruiken duurzame en ambachtelijke materialen uit de provincie om een gebouw vol nieuwe ideeën te bouwen. Iedereen kan meebouwen en een steentje bijdragen. Binnen het programma vertellen we het universele verhaal van durven verbeelden, falen en met elkaar de kunst van het veranderen te leren.

In de aanloop naar de bouw, tijdens de bouw en na de opening van Bouwurk kan iedereen een maker of meemaker worden en een bouwsteen aandragen. Dit kan letterlijk en figuurlijk een grote bouwsteen zijn, maar ook een vezeltje. Naast de fysieke bouwstenen en de materiële kant, maken we Bouwurk juist ook met de culturele en emotionele kant. Zo kunnen er voorstellingen bedacht worden, verbeeldende projecten gerealiseerd, verhalenavonden worden gehouden in het eigen dorp of de eigen wijk en zowel op kleine als grote schaal samen aan iets gebouwd worden waarvan er iets symbolisch landt in Bouwurk. Een trompet, een lied, een gedicht, een kindertekening, een kratje groente uit de buurttuin, een rekwisiet... Met elkaar vertellen we het verhaal van een verbonden en veerkrachtige mienskip.

8.1 | Leidende principes

Bouwurk en haar programmering :

- Zorgt altijd voor - onverwachte - ontmoeting (en daarmee inzicht, begrip, verbinding, veerkracht om grote uitdagingen met elkaar aan te gaan).
- Brengt de verbeelding aan de macht.
- Neemt de spelende (en daarmee ontdekkende, explorerende, falende en lerende) mens als inspiratiebron.

- Is een common ground (een basis waarin mensen elkaar kunnen begrijpen en samenwerken, ondanks mogelijke verschillen in meningen of achtergronden. Door common ground te vinden, kunnen mensen effectiever communiceren en conflicten oplossen, omdat ze beginnen met iets waar ze het over eens zijn of wat ze allebei belangrijk vinden).
- Toont de aanwezigheid, verbondenheid en rijkdom van vele hoopvolle toekomstperspectieven, zoals innovatieve manieren van bouwen en samenwerken.
- Nodigt uit tot ontmoeten, verbinden en 'samen zelf doen'. In Bouwurk is niemand alleen!
- Is van, voor en door de mienskip en dus beschikbaar om zelf ook activiteiten, events of maakvragen aan te dragen die passen bij de leidende principes.
- Stelt vragen over hoe 'we goede voorouders zijn'.
- Is met de hand gemaakt, in een dans tussen mens en materiaal.
- Stelt menskracht boven mechanische kracht waar mogelijk:
 - De kracht van de onversterkte stem
 - Het lichaam als betekenisgever (in uitingsvormen als dans, etc)
 - Vele handen maken licht werk
- Is divers (meerstemmig) en inclusief, met speciale aandacht voor jeugd & jongeren.
- Ademt vanzelfsprekendheid, en niet de complexiteit waaruit het voortkomt.
- Verbindt generaties, draagt kennis over.
- Dat aangeleverde fysieke bouwblokken zijn van biobased of hergebruikt materiaal.

8.2 | Maakkracht, Mienskipskracht en Verbeeldingskracht

In alle projecten van Arcadia spelen de Friese mienskip, het samen zelf doen en de kracht van verbeelding (de kunstenaarsmindset) een rol. Wij delen dit op in drie programmalijnen:

Mienskipskracht

De mienskip is de kern van Arcadia en dus ook van Bouwurk. Alle bestaande en nieuwe initiatieven en ideeën worden uitgenodigd om mee te doen. Arcadia nodigt uit en stimuleert en ontwikkelt waar nodig, op aanvraag van de mienskip zelf. Arcadia verbindt mensen met gezamenlijke interesses of juist in de verrassende samenwerking en ontmoetingen. Wij noemen dat criss-crossing communities waarbij mensen, culturen en ideeën elkaar kruisen, inspireren en versterken. We moedigen inwoners aan om hun comfortzones te vergroten en actief deel te nemen aan zowel het artistieke proces als het eindresultaat.

Maakkracht

Hoe maken we het met elkaar? Wie ben jij, wie zijn we samen en wie ben je in de wereld? Vragen die we onszelf en de ander nooit stellen, maar die wel belangrijk zijn en aanzetten tot meer vragen. Wat is je talent? Welke woorden en zinnen passen bij je? En wat gebeurt er als we iets gaan maken met die vragen? Als iedereen zijn of haar talent inzet, is het ondenkbare denkbaar. En dus gaan we aan de slag. Arcadia vraagt aan iedereen om de pen, de hamer, papier, wol, de trompet of het eeuwenoude ambacht op te pakken. Te doen wat je het liefste doet óf juist zou willen leren, daardoor in de ultieme flow te komen en met elkaar te bouwen aan een provincie waar je graag wilt zijn.

Verbeeldingskracht

Lânskip, Erfskip en Mienskip (landschap, erfgoed en gemeenschap) vormen de identiteit en het karakter van Fryslân. Deze pijler benadrukt het belang van de lokale context als leidraad in de samenwerking met vooral internationale kunstenaars. Hier leggen we de nadruk op kunstenaars die zich laten inspireren door de lokale omgeving, inclusief het creatieve proces zelf. We moedigen kunstenaars aan om innovatieve en grensverleggende werken te creëren die reflecteren op- en bijdragen aan de bredere gemeenschap. De autonome kunstenaar wordt beschouwd als een essentiële drijvende kracht voor vernieuwing en gemeenschapsontwikkeling. Het lokale wordt hiermee universeel en het universele lokaal.

8.3 | Onderdelen van de programmering

Zoals beschreven is ontmoeting het belangrijkste middel om nieuwe verbindingen, begrip en vertrouwen te voelen om kleine en grote vraagstukken met elkaar aan te gaan. De structurele programmering bestaat uit een aantal onderdelen, waarin iedereen zich actief uitgenodigd voelt, een 'opening' vindt op interesses en nieuwsgierigheid én die ontmoeting met andere mensen en nieuwe ideeën beleeft. In 2018 was 'crisscrossing communities' al de kern van de programmering, hier bouwen we in 2025 op door.

Dat gebeurt in een aantal vaste dagen via vaste 'rites' en methodes, die meemakers ultiem laten verbinden, verbeelden en met elkaar verder laten kijken.

Maakdagen

Hoe stel je de spelende en ontmoetende mens centraal rondom onderwerpen die belangrijk zijn? Door te maken met een vraag. Maken met een vraag is de route die Arcadia inzet om eerder genoemde doelstellingen te bereiken. We stellen dat iedereen in beginsel een maker is. Je kunt iets meemaken, contact maken en iets scheppen wat er nog niet was: een zin, muziek, een sfeer, iets om te eten met elkaar, iets met een persoonlijk verhaal, alles kan. We openen hoofden en harten door een onweerstaanbare vraag te stellen. Dat kan een individuele vraag zijn - voor wie zou jij een nest willen bouwen - maar ook een collectieve over hoe we kijken naar bezit en hoe we met elkaar hernieuwde waarde kunnen geven aan materiaal, of wat we zien als afval en waarom. Het maken begint met een vraag én met een magische ervaring. Immers, als we andere impact of inzichten willen bereiken, dan is een andere route in het hoofd nodig. Dat kan een ritueel zijn - brood kneden en bakken - of juist een heel andere aanvang om met elkaar in een andere staat van zijn te raken. Kunstenaars en andere professionele makers zoals mensen met een specifiek ambacht of expertise worden nauw betrokken bij de maakdagen, zodat er op verschillende manieren verbeelding en verdieping ontstaat. Ik, jij, wij staat hierin centraal. Wat is mijn gevoel en idee ergens bij, wat is jouw gevoel en idee en wat betekent dat voor ons?

Onverwachte ontmoetingsdagen

Een aantal door ons uitgenodigde groepen zijn 'makers van de dag'. De dagen beginnen vanuit een centrale vraag, zoals hierboven beschreven. Elke groep doorloopt een eigen programma en komt op bepaalde momenten samen voor gezamenlijke verdieping. Dit betekent dat verschillende bubbels elkaar ontmoeten en zich vanuit heel verschillende achtergronden buigen over dezelfde vraag. De uitkomsten zijn ondergeschikt aan het proces. De ervaring van het in jezelf, de ander en het collectief verdiepen en verbinden staat centraal.

Maatschappelijke vraagdagen

Dit zijn specifieke vragen die vanuit Arcadia en haar partners komen. Ze kunnen gaan over maatschappelijke veerkracht, onze gebouwde of juist natuurlijke omgeving of over een specifieke doelgroep. Hoe maken we deze plek ultiem voor jongeren? Hoe willen zij zich voelen? Partners als Vereniging Circulair Friesland kunnen een vraag hebben over hoe we ons verhouden tot voorouderschap of eigenaarschap van spullen.

Themadagen

In de zomervakantie zullen we een aantal themadagen organiseren. Deze dagen zijn iets meer open en geven ook ruimte voor aanloop. Denk bijv. aan 'vogels', 'soep', 'boeren' - of een speeldag. Als we bijvoorbeeld de uitvraag doen in heel Friesland om soep te maken, organiseren we daarmee een ontmoeting tussen generaties, culturen en dorpen en wijken. Deze soepmakers beleven dan bijvoorbeeld een dag met zowel praktisch maken als de verdieping op voedsel, de persoonlijke verhalen en tradities bij de recepten als een samenwerking met een (internationale) kunstenaar op dit thema.

Arcadia Jong

Ook programmeren we een aantal vaste maakdagen, toegespitst op het programma van Arcadia Jong. Arcadia Jong biedt inspiratie voor betekenisvol onderwijs én een betekenisvolle zomerperiode voor jonge mensen. Door als een onderzoeker, maker of kunstenaar te leren kijken, denken en werken ontstaan er nieuwe perspectieven.

Publieksdagen

Onderdompelen, meemaken, op adem komen, wegdromen, achterover leunen en aanschouwen: op de publieksdagen is voor iedereen een moment of plek om te landen in Bouwurk. Voorstellingen, exposities, verhalen, muziek... Het draagt allemaal bij aan een 'flow' waarin je graag wilt zijn en zorgt voor een sfeer en plek waar je naar verlangt of wilt blijven. Tijdens deze publieksdagen val je van het ene in het andere. Er is de zekerheid dat je het er altijd naar je zin zult hebben en een prettige spanning van verrast zullen worden. Niets moet, alles kan gebeuren.

Doorlopende programmadagen

Er zijn tevens doorlopende programmadagen op het gebied van mienskip, maken en verbeelden: dat zijn de routes en activiteiten van het beeldende kunstprogramma en het mienskipprogramma met o.a. 5.1.2e en de sociale voedseltuinen in samenwerking met Leeuwarden-Oost.

8.4 | Schema

Het blokkenschema kan er dan als onderstaand voorbeeld uitzien.

Blokkenschema - voorbeeld

Week x		maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag	zondag
Oase	O	10.00 openingsritueel	10.00 openingsritueel	10.00 openingsritueel	10.00 openingsritueel	10.00 openingsritueel	10.00 openingsritueel	10.00 openingsritueel
	M							
	A							
Podium oase	O							talkshow
	M		MAAKDAG	MAAKDAG	MAAKDAG	PUBLIEKSDAG	PUBLIEKSDAG	NIETS MOET DAG
	A							
Maak- ruimte	O							
	M							
	A					kinderdisco		
White Box	O							
	M							
	A				filmprogramma	avondprogramma	avondprogramma vb. silent disco	
Keuken	O	Koffie, soep & brood	Koffie, soep & brood	Koffie, soep & brood	Koffie, soep & brood	Koffie, soep & brood	Koffie, soep & brood	Koffie, soep & brood
	M							
	A		open programma	open programma	kookprogramma	open programma	open programma	
		18.00 sluitingsritueel	18.00 sluitingsritueel	18.00 sluitingsritueel	24.00 sluitingsritueel	24.00 sluitingsritueel	24.00 sluitingsritueel	18.00 sluitingsritueel
Kiosks & infopunt								

8.5 | Dag 1[™] 21: Dans van mens en materiaal

In de eerste drie weken komen uit alle hoeken van de provincie en ver daarbuiten alle bouwstenen samen op het Oldehoofdsterkerkhof in Leeuwarden. Tijdens het openingsweekend in mei vindt een performance plaats waarbij de eerste steen van Bouwurk wordt gelegd. Daarna vindt een periode van collectief bouwen plaats totdat op dag 21 de kathedraal is 'afgebouwd'. Voorbeelden van programma-onderdelen zijn:

O Fryske Grûn - Openingsperformance

Alle Friezen die op enigerlei wijze meewerken aan Bouwurk vragen we om met hun club, dorp, wijk, vereniging, bedrijf of organisatie een 'kruiwagen eigen grond' te komen brengen naar het openingsritueel van Bouwurk. Tijdens een weekend durend openingsprogramma vindt er een komen en gaan plaats van karren, bakfietsen, kruiwagens, pramen en vele andere vaar- en voertuigen.

Hierdoor ontstaat een groots grondlandschap waarmee de dertig bouwdagen worden afgetrapt. Elke kruiwagen brengt mensen met verhalen mee. Zij vormen samen het fundament van onze kathedraal. Op hun verhalen en grond wordt Bouwurk gebouwd. Overtreders W werkt aan een concept waardoor de vele verschillende grondlagen herkenbaar en esthetisch in de kathedraal worden verwerkt. De vele verhalen worden artistiek vastgelegd en vormen mede een basis voor de programmering zodra de bouw compleet is.

Alle stenen verzamelen, bouwen als performance

Na het openingsweekend vangen we aan met de bouwperiode van Bouwurk. We denken dat dit ongeveer 21 dagen zal duren. In deze periode worden alle bouwstenen die extern zijn gemaakt naar de Oldehove gebracht. Uit alle centra van Fryslân worden bouwstenen gebracht die over het water, met kruiwagens, grote kranen en vooral met veel positieve reuring worden geplaatst als onderdeel van het collectieve bouwwerk.

In samenwerking met podiumkunstenaars en alle bouwers werken we aan een bouwperiode die voor publiek ook is te ervaren als een performance. Een bouwdag kent een vaste opbouw met performatieve momenten. Bijvoorbeeld unieke liederen die voor de bouwperiode worden geschreven en door de bouwers worden gezongen, een rituele opening en sluiting van de bouwdag, etc.

De Maakplaats

Als Leeuwarden in 2028 European Youth Capital wil zijn, dan beginnen de jongeren alvast! De Maakplaats wordt naast de keuken/mienskipsruijnte een belangrijke plek in Bouwurk en voordat het gebouw er staat beginnen we alvast in Obe. Waarmee? Met weten wie je bent, wat je zou willen. Met weten wie we samen zijn en hoe we van denken naar 'dwaan' komen. En met bedenken hoe we impact kunnen hebben op de wereld om ons heen. Hoe wil je je voelen in jouw wijk of buurt? We gaan alvast aan de slag en laten zien wat er gebeurt als we elkaar andere vragen stellen.

8.6 | Dag 22™ 100: Feest en verdieping bouwen

Bouwurk is af! Onze scheve toren heeft weer een kathedraal. We gaan nog een spade dieper op ontwikkeling, verdieping, ontmoeting en verbeelding. Dat dient een aantrekkelijk programma te zijn, waarbij het een feest is om mee te doen en mee te maken. Hieronder staan alvast een aantal onderdelen en partners benoemd.

Open podium

Het idee voor het open podium komt voort uit de ervaringen die Arcadia heeft gehad met Bosk. Pas toen Bosk begon kwamen er bij veel mensen en organisaties spontaan allerlei ideeën op. Het open podium voorziet in deze behoefte, maar ook om nieuwe of spontane initiatieven vanuit autonome makers een plek te geven of om te kunnen programmeren rondom actuele maatschappelijke ontwikkelingen.

Er wordt ruimte vrijgehouden voor een programma dat vooraf niet is ingevuld. Dat kan dus een heel breed programma worden, zowel cultureel als sociaal maatschappelijk. Ontmoeten, verbinden, maken en verbeelden...het kan allemaal.

Fryslân Bloeit

In samenwerking met De Freonen fan Fossylfry Fryslân, een netwerkorganisatie van bedrijven en maatschappelijke organisaties, heeft Arcadia in 2023 en 2024 geïnvesteerd in een serie pilots onder de naam Fryslân Bloeit.

De eerste pilot vond in 2023 plaats in Wergea onder de naam *Wergea bloeit*. Een week lang werd het dorp uitgedaagd om zoveel mogelijk activiteiten te organiseren binnen de vier zelfgekozen thema's Cultuur, Klimaat, Hergebruik en Gezondheid waarbij elke club, vereniging of bedrijf in het dorp werd aangespoord om mee te helpen. Er vonden ondernemersduiken plaats, dorpspleinfilmvertoningen, rommelmarkten, botanische stoepkrijtcursussen, huiskamerconcerten, noem maar op. Van de 1800 inwoners van Wergea deed de helft mee.

Fryslân Bloeit heeft tot doel om de sociale cohesie in dorpen en wijken te versterken, en inwoners te helpen bij handelingsperspectief binnen de vraagstukken van deze tijd. In 2025 wordt dit project groots uitgerold in de provincie en zullen 20 tot 30 Friese dorpen een eigen 'Bloeit'-week organiseren in het eigen dorp.

#Broei!

#Broei! geeft een podium aan de jongeren in Fryslân, geeft hen de ruimte om hun verhalen te vertellen op een manier zoals zij die willen brengen. Dwars door podium-kunstdisciplines heen, actueel of met hun blik op wat is geweest of mag komen. #Broei! spreekt nadrukkelijk de jongeren aan en wil aanmoedigen om zelf multimediale podiumkunst en cultuur (mee) te maken. Zelf ideeën te genereren. Met hulp van professionele kunstenaars en cultuurmakers, van verenigingen en scholen, en een organisatie die ze het zetje en waar nodig de ondersteuning kan geven om het podium te nemen. Als Billie Eilish, met haar talenten en 18 jaren jong het wereldpodium overtuigend kan innemen, kunnen meer jongeren dat - ook vanuit Fryslân!

Tijdens Arcadia 2025 worden, na een open call en een daaropvolgende selectie, 10 tot 12 jongeren of groepen jongeren - die zijn geboren in deze eeuw - uitgenodigd nieuw artistiek werk te maken. Hierbij worden ze begeleid door professionele makers. De resultaten hiervan kunnen in de hele provincie worden getoond, maar in Bouwurk zal een of meerdere keren een overzichtspresentatie van al het werk plaatsvinden. Daarnaast wordt werk uit #Broei! tijdens andere programma-onderdelen in Bouwurk aan het publiek getoond. We proberen waar mogelijk werk van deze jonge makers te tonen.

Leeuwarden-Oost

In gesprekken over samenwerking, wordt onderzocht of het mogelijk is om de energie van deze gemeenschap te betrekken bij Bouwurk en bijvoorbeeld rondom sociale voedseltuinen en met 'green placemaking' groene en culturele interventies te doen die zowel in de wijken als in Bouwurk kunnen landen.

European Youth Capital

Tien jaar nadat Leeuwarden en Fryslân samen European Capital of Culture waren, wil de gemeente Leeuwarden in 2028 voor een nieuwe Europese titel gaan: European Youth Capital. Hiervoor wordt in 2025 een bidbook ingeleverd. De gemeente kent, net als alle andere gemeenten in Nederland, grote uitdagingen op het gebied van welzijn en welvaart van kinderen en jongeren. Tien jaar na de culturele hoofdstad is het een uitgelezen kans om deze 'generatie 2028' tot onderwerp te maken van een nieuw grootschalig programma. Arcadia is gevraagd om het bidbook van de youth capital te begeleiden en de culturele hoofdstukken voor haar rekening te nemen. De thematiek van Arcadia 2028 vertrekt dan ook vanuit dit onderwerp. Het programma beperkt zich niet tot Leeuwarden, maar is natuurlijk mee te maken en mee te bouwen vanuit heel Fryslân.

Tijdens Bouwurk worden vele sessies georganiseerd met jonge Friezen die gaan over de toekomst van hun plek, hun geluk, de wijze waarop ze zich verbonden weten met elkaar en de grotere samenleving. De basis voor een belangrijk deel van de programmering van 2028 zal tijdens deze sessies worden gelegd. Uitgangspunt is dat de jonge Friezen aan het roer staan. Ook wanneer de titel niet wordt gewonnen, zal dit programma in 2028 worden uitgevoerd.

We zoeken met alle Friese culturele instellingen verbinding om samen met jongeren verantwoordelijkheid te nemen voor de programmering en penvoeringen te verdelen om zo tot een collectief gedragen programmering te komen.

8.7 | Maakplaats centraal

De Maakplaats is zoals gezegd de kern van de programmering. 'Gewoon gaan maken' is de ingang naar gesprek, zelfbewustzijn, je betekenisvoller verbonden voelen met elkaar en de zorgen die er op dit moment zijn. De Maakplaats van Bouwurk geeft al vanaf 1 januari 2025 plek aan tientallen groepen jonge en oudere mensen die praktisch aan de slag gaan met concrete maatschappelijke vragen en dat tijdens deze sessies middels verschillende materialen tot fysieke uitingen maken.

Een aantal doorkijkjes naar wat er tijdens een maaksessie plaats kan vinden:

Vraag: 'Ben jij wel eens eenzaam?' Aan de hand van deze vraag werkt een derde klas vol VMBO-leerlingen met gemeenteambtenaren gedurende een woensdagmiddag samen met een LEGO-kunstenaar.

Op basis van de vraag 'Aan welke straat wil jij wonen?', werkt een groep senioren uit Drachten samen met medewerkers van Univé. De maker hier is een drukker met drukpers.

Naar aanleiding van de vraag 'Wie wil jij ontmoeten?' nemen studenten van NHL-Stenden, minor Cultuureducatie, hun moeder - of ander belangrijk persoon voor hen - mee en wordt er samen gekookt terwijl ze vragen bedenken die je kunt stellen bij een eerste ontmoeting.

Samen met honderden jongeren uit Fryslân, veel Friese maatschappelijke organisaties, culturele instellingen en overheden vindt er een tiental sessies plaats waarin de programmering van de European Youth Capital voor 2028 wordt ontworpen. De sessies worden ontworpen en uitgevoerd in samenwerking met de vele Arcadiapartners.

Leeuwarden-Oost - Voedseltuin

Nederland staat voor grote ruimtelijke opgaven, denk aan wonen, water, landbouw, mobiliteit, maar ook inclusiviteit en gezondheid. Opgaven die vragen om grote veranderingen. Hoe ziet Nederland er in de toekomst uit? En belangrijker nog: hoe maken we dat aantrekkelijke toekomstbeeld tot realiteit? Daarover gaat het programma Maakruimte voor MooiNL, een initiatief van Dutch Design Foundation en de ministeries van BZK en OCW waarin publieke opdrachtgevers, ontwerpers en wetenschappers hun krachten bundelen. Samen verkennen ze een diversiteit aan manieren waarop ontwerp een bijdrage kan leveren aan de grote ruimtelijke veranderopgaven van deze tijd. Arcadia was deelnemer aan deze learning community.

Tijdens deze learning community is Leeuwarden-Oost een onderzoeksgebied geweest. Een concreet resultaat hiervan is dat in het ontwikkelkader voor Leeuwarden-Oost nu is opgenomen dat ontwerpend denken een rol gaat spelen in de 20-jarige ontwikkeling van deze zeven stadswijken. In 2025 beginnen we met een concreet project als pilot, gekoppeld aan Bouwurk. In Leeuwarden-Oost wordt in samenwerking met ontwerp bureau Cascoland en diverse voedseltuin partners een nieuwe voedseltuin gestart die 75 huishoudens een jaar lang kan voorzien van verse, biologische groente en fruit. De voedseltuin is een sociaal-participatief project en zal aanvangen in de wijk in vele rollende bakken. Deze worden in de eerste week van Bouwurk naar het centrum gebracht en daar in gezamenlijkheid onderhouden.

Oogst uit de bakken wordt verwerkt in de keuken van Bouwurk. Na augustus gaan de bakken zeker niet leeg terug naar Leeuwarden-Oost, er valt in september bij terugkomst nog voldoende te oogsten, samen zorgen we daarvoor. In de herfst, wanneer het terrein voor de voedseltuin gereed is, gaat de spade de grond in en wordt alles permanent geplant.

Hackathon & Snackathon

In samenwerking met Innovatiepact Fryslân organiseren we een nieuwe editie van DORP. Dit project was onderdeel van het helaas ter ziele gegane festival Welcome to The Village. DORP was een tiendaagse hackathon met meer dan honderd studenten en vers-afgestudeerden van de vier Nederlandse technische universiteiten. Aan de hand van concrete opdrachten van opdrachtgevers zoals bouwbedrijven of overheden onderzochten de young professionals nieuwe prototypes en oplossingen die ter plekke in de infrastructuur van het festival werden uitgetest. Daarbij gebruikmakend van de verzamelde kennis en wijsheid van de vele festivalbezoekers.

Tijdens Arcadia organiseren we een grote hackathon rondom circulaire opgaves in de bouw, in samenwerking met al onze bouwende partners. Naast een grote hackathon rondom bouwopgaves, organiseren we rondom de keuken van Bouwurk een tweede hackathon - een heuse Snackathon - rondom circulair voedsel. Wat zijn de snacks van de toekomst?

De Uitsluiters

In samenwerking met Innovatiepact Fryslân maakt Arcadia in 2024 en 2025 het dialoogprogramma 'De Uitsluiters'. Financiering hiervoor komt van de provincie, de G4 gemeenten en het Wetterskip. Onze dialoogprogramma's spreken de verbeelding aan en hebben zowel binnen de leef- als systeemwereld impact. Samen verbeelden we een route naar de brede welvaart van onze Blue Delta, in het bijzonder voor generaties die gaan komen. Het zijn open en uitnodigende bijeenkomsten die een brede groep mensen in staat stelt om aan dit gesprek over een gezamenlijke toekomst deel te nemen. Alleen wanneer we in staat zijn een stip op de horizon te zetten in ruimte en tijd kunnen we met elkaar handelingsperspectief creëren. We gebruiken hiervoor de softspace aanpak, waarbij niet de directe belangen maar de inhoud centraal staat. Veel van het programma van Arcadia zal als vertrekpunt dienen, in 2025 kunnen we Bouwurk voor meerdere sessies inzetten of tot onderwerp maken. Ook in dit programma vindt een samenwerking plaats met Pakhuis De Zwijger met programmering van hen in Bouwurk en van Arcadia in het Pakhuis.

Over de Drempel

Binnen Over de Drempel werkt Arcadia samen met de gemeente Leeuwarden (en Harlingen in 2024 middels een pilotproject)) aan projecten waarbij - middels kunstenaars en andere professionele makers - het thema eenzaamheid wordt geadresseerd in verbindende culturele projecten. Middelen komen van de gemeente Leeuwarden, gemeente Harlingen en Ministerie van VWS. Voor dit project is Bouwurk een hub, huiskamer en centraal podium. In overleg met Over de Drempel komen we voor 2025 nog tot nadere invulling van hun open call voor dat jaar. Ook heeft projectleider 5.1.2e aangegeven graag te onderzoeken hoe zij met dit project kan samenwerken met een van de makers die vanuit het beeldende kunst - programma van Arcadia wordt aangedragen.

Veenweide Atelier

Het Veenweide Atelier is een programma van Arcadia, waarin de grote opgaven van het Veenweidegebied worden vastgepakt door ontwerpers. Zij onderzoeken de bestaande materialen in het gebied en op welke wijze deze kunnen worden ingezet voor een nieuwe economie waarbij mens en natuur in symbiose leven en de grond niet armer, maar rijker wordt. In Bouwurk toont het Veenweide Atelier materialen en ontwerpen gemaakt in het Friese Veenweidegebied met internationale ontwerpers en lokale stakeholders. Heel concreet betekent dat: het ontwerp en productie van 100-150 vierkante meter interieurplaat en gevelplaat van natte gewassen gefinancierd vanuit Bouwurk. Daarnaast zou Veenweide Atelier ook graag nieuwe systemen/technologieën presenteren, zoals bijvoorbeeld droogtoiletten of interieurelementen en andere systemen van de toekomst.

Cuerpo Sur & 5.1.2e (Werkgroep Toegankelijkheid)

We betrekken de Friese Werkgroep Toegankelijkheid actief in het toegankelijk maken van Bouwurk. Een van de kartrekkers van de werkgroep is 5.1.2e, zij is een van de oprichters en het boegbeeld van de club. 5.1.2e heeft 1% zicht en weet als geen ander hoe het is om met een visuele beperking door het leven te gaan. Sinds 2023 werken we samen met de Chileense podiumkunst- gezelschap Cuerpo Sur aan een kleine solovoorstelling over 'zicht' waarin 5.1.2e, die geen formele training heeft gehad als theatermaker, en haar verhaal centraal staan. Daarnaast wordt een interactieve, informatieve, workshop gemaakt waarmee 5.1.2e zelf op pad gaat de komende jaren. De premières vinden plaats in Bouwurk.

Aanvullende programmering vindt plaats met andere toegankelijkheidspartners van Arcadia zoals Mee Noord.

5.1.2e, Stichting We are space - De laatste mens

'Op een dag word je wakker en ontdek je dat de wereld om je heen leeg is. Waar zijn de anderen? - vraag je jezelf af. Je gaat de wereld verkennen en onderweg ontmoet je verschillende niet-menselijke entiteiten. Je ontdekt dat de wereld zonder mensen niet leeg is en ontwikkelt nieuwe relaties met andere levensvormen en de omgeving.'

De Laatste Mens van 5.1.2e is een interactieve storytelling game waarin je als speler, door het individueel lopen van een route in het groen, een nieuwe relatie met de wereld om je heen ontwikkelt. Het vertrekpunt voor de route is Bouwurk, de wandeling vindt plaats door de naastgelegen Prinsentuin. Het spel kan worden gespeeld met een telefoon of tablet die reageert op 'triggerpunten' op de route. Het narratief van het spel bestaat uit tekst, gedichten, beelden, geluid, muziek en het landschap van de locatie. Het spel heeft een flexibele scenario-structuur. De visuele, auditieve en andere zintuiglijke aanwijzingen en interactie op de locatie helpen de speler om zijn eigen verhalenmachine aan te spreken en te kunnen observeren.

Beeldende kunst: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e

De Nederlandse keramische kunstenaar 5.1.2e hebben we gevraagd het aanlooptraject van Bouwurk te begeleiden door bij dit traject mee te lopen en zijn bevindingen te vangen in schijnbaar alledaagse keramische objecten – die bij 5.1.2e nooit van humor zijn gespeend. Hij is opvallend goed in

het vervaardigen van schijnbaar alledaagse voorwerpen, variërend van een kauwgomballen- automaat en een brandblusser tot een Canta – maar altijd in klei. Uitgangspunt van zijn deelname is dat 5.1.2e een ‘ode aan de bureaucratie’ gaat vervaardigen, waarbij het bijna-onzichtbare, maar essentiële aanlooptraject zichtbaar wordt gemaakt, en, mogelijk, net voor de opening, in een processie door Leeuwarden wordt gedragen.

De Chinese, deels in Nederland wonende, zeer veelzijdige ‘groei-kunstenaar’ 5.1.2e gaat gedurende de volledige Arcadia-periode als artist-in-residence bij Bouwurk een levendige, steeds veranderende ‘tuin’ opzetten. 5.1.2e is de zoon van een Zuid-Chinese boer en heeft in zijn artistieke praktijk tuinieren altijd gebruikt als metafoor voor het opbouwen van een eigen wereld, het laten groeien en het leggen van verbindingen met anderen. In zijn Bouwurk-tuin gaat hij ongetwijfeld groenten en kruiden kweken, hopelijk in samenwerking met allerlei Friese liefhebbers en scholieren, maar hij gaat ook maaltijden maken, speciale performances doen, Chinese schaduwspelen over groei presenteren en workshops ‘zelf gereedschappen maken’ geven – Pengs grote kracht is dat hij bijzonder veelzijdig is, en daarbij als geen ander in staat is mensen in zijn proces mee te nemen en aan zichzelf én aan elkaar te verbinden.

Ook hebben we de internationaal zeer gerenommeerde Argentijnse kunstenaar 5.1.2e gevraagd om bij Bouwurk een van zijn bijzondere sculpturen, die tevens als ovens fungeren, op te bouwen. 5.1.2e werken (waarmee hij onder andere veel waardering oogstte op de Biënnale van Venetië in 2022) zijn uniek: metershoge, uit rode klei opgetrokken ‘wezens’, die zowel aan pre- Colombiaans aardewerk doen denken als aan gestileerde sprookjesfiguren. Soms zijn deze imponerende figuren ‘bewakers’ van kookrituelen die ernaast, in grote pannen, worden uitgevoerd. Soms ook zijn ze hol van binnen en fungeren ze als ovens waar omheen mensen bij elkaar kunnen komen en broden kunnen bakken of andere gedeelde culinaire rituelen kunnen uitvoeren. Voor 5.1.2e zijn de beelden/ovens vooral een aanleiding om mensen bij elkaar te brengen, te verbinden, liefst zo gevarieerd en intercultureel als mogelijk. In het kader van Arcadia willen we hem vragen om naast Bouwurk een van zijn ‘ovens’ te laten fungeren als een vaste, symbolische plek waar mensen bij elkaar kunnen komen en de maaltijd letterlijk kunnen delen.

9 | Marketing en communicatie

Bouwwerk is meer dan een bouwproject; het is een tijdelijk 'mienskipshûs' (gemeenschapshuis) dat reflecteert op de vraag hoe we gezamenlijk kunnen bouwen aan een betere wereld. Het project combineert innovatieve, circulaire en biobased bouwmethoden met een breed cultureel programma, waarbij duizenden inwoners actief betrokken worden. Tijdens de 100 dagen van Arcadia in de lente en zomer van 2025 zal Bouwwerk niet alleen de skyline van Leeuwarden verrijken, maar ook fungeren als symbool van gemeenschapszin, duurzaamheid en inclusiviteit. Het marketingplan beschrijft de strategieën en acties om Bouwwerk effectief te promoten en maximale participatie en betrokkenheid te realiseren.

Hierbij werken we nauw samen met Visit Leeuwarden en Merk Fryslân. Bovenstaande propositie komt in alle gezamenlijke plannen en campagnes naar voren. Met elkaar zorgen we ervoor dat de verschillende doelgroepen / profielen bereikt worden en bezoekers vanuit Fryslân, Nederland en de wereld een onweerstaanbaar aanbod krijgen voorgeschoteld, zowel in online - als fysieke uitingen.

9.1 | SWOT-Analyse

Deze SWOT-analyse brengt de sterktes en kansen van Bouwwerk in kaart, net als de zwaktes en bedreigingen. Deze worden meegenomen tijdens het vormen van de marketingcommunicatiestrategie en geven ons de mogelijkheid om de kansen goed te benutten, terwijl we rekening houden met de bedreigingen.

Sterktes (Strengths)	Zwaktes (Weaknesses)
Betrokkenheid van de gemeenschap	Afhankelijk van vrijwilligers
Duurzaam en innovatief	Beperkte budgetten
Cultureel relevant	Logistiek uitdagend
Uniek concept	Gevoelig voor weersomstandigheden
Impactvol (positief)	Complexiteit in samenwerkingen
Veel partners	

Kansen (Opportunities)	Bedreigingen (Threats)
Relevantie thema's duurzaamheid en inclusiviteit	Onzekere (bouw)economie
Toename van (cultuur) toerisme	Concurrentie van andere evenementen en culturele locaties
Innovatieve showcase	Regelgeving
Educatieve initiatieven	Onverwachte kosten
Media aandacht	Weerstand tegen verandering

9.2 | Doel, doelstellingen en doelgroepen

Doel

Het marketing en - communicatiedoel voor Bouwwerk is om een breed publiek bewust te maken van en te

betrekken bij het project. De marketingcommunicatie van Bouwurk richt zich, net als Arcadia, op regionaal, nationaal en internationaal bereik, impact (bewustwording) en activatie (participatie).

Doelstellingen

De doelstellingen zijn specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden (SMART), wat bijdraagt aan een gestructureerde en effectieve marketing- en communicatiestrategie voor Bouwurk. Elke doelstelling draagt bij aan één of meerdere doelen: bereik, impact en activatie.

1. In mei 2025, bij de start van Arcadia, zijn tenminste 100.000 mensen bereikt, gemeten via sociale media-analyses, om hen te informeren over het project, actief te betrekken bij de totstandkoming en te stimuleren Bouwurk te bezoeken vanaf de opening.
2. Eind augustus 2025 heeft Bouwurk 250.000 bezoeken gerealiseerd en is inzichtelijk waar de bezoekers vandaag komen, gemeten door de bezoekersregistraties.
3. Eind augustus 2025 hebben 2.500 mensen (actief) deelgenomen aan de bouw, Bouwurk-gerelateerde workshops en/of educatieve programma's, gemeten door inschrijvingen en deelname aan activiteiten.
4. Eind augustus 2025 hebben 350 vrijwilligers bijgedragen aan de totstandkoming of programmering van Bouwurk, gemeten via de telling van de vrijwilligerscoördinator.

Doelgroepen

Een effectief marketing- en communicatieplan voor Bouwurk begint met een duidelijk begrip van de verschillende doelgroepen. Dit hoofdstuk identificeert en beschrijft deze doelgroepen.

Primaire doelgroepen

1. Inwoners van Fryslân en Noord-Nederland

Kenmerken: variërend in leeftijd, achtergrond en interesse. Hebben een gemeenschappelijke binding met de regio en zijn mogelijk al bekend met Arcadia en/of haar eerdere projecten.

Doel: hen informeren over Bouwurk en betrekken bij het bouwproces en de evenementen.

We brengen nog een aantal segmentaties aan binnen deze primaire doelgroep, waar mogelijk de middelen en kanalen op aangepast worden:

1.1. Jongeren

Kenmerken: jonge mensen van 12-25 jaar, met name scholieren, studenten en jonge professionals.

1.2. Families

Kenmerken: alle mogelijke samenstellingen gezinnen (traditioneel, eenouder, samengesteld etc.) op zoek naar educatieve en recreatieve activiteiten die geschikt zijn voor alle leeftijden.

2. Mensen uit het bedrijfsleven, bedrijven of instanties

Kenmerken: organisaties gericht op circulaire economie, innovatie en duurzaamheid en/of professionals in creatieve, technische en ambachtelijke beroepen, bedrijven, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en/of overheidsinstanties die geïnteresseerd zijn in samenwerking op het gebied van cultuur, duurzaamheid en innovatie.

Doel: hen betrekken bij de planning en uitvoering van Bouwurk, zodat ze onder zij een actieve rol spelen in het succes van het project.

Secundaire doelgroepen

Deze doelgroepen zijn niet gebonden aan een regio, maar worden op interessegebied, beroep of andere pijlers getarget.

1. Cultuurliefhebbers

Kenmerken: affiniteit met kunst en cultuur.

2. Milieubewuste mensen

Kenmerken: interesse in duurzaamheid, circulariteit. Actief betrokken bij groene initiatieven en/of bewust van de ecologische voetafdruk.

3. Verblijfstoerist

Kenmerken: toeristen die al in Leeuwarden of Fryslân zijn, geïnteresseerd in culturele en unieke ervaringen, afkomstig uit andere delen van Nederland of internationaal.

4. Nationale en internationale toeristen

Kenmerken: toeristen die zowel uit andere delen van Nederland als uit het buitenland komen, die op zoek zijn naar nieuwe, interessante en betekenisvolle bestemmingen. Geïnteresseerd in cultuur, innovatie en/of duurzaamheid. Vaak actief op sociale media en geneigd om hun ervaringen online te delen.

5. Beleidsmakers

Kenmerken: lokale, regionale en nationale beleidsmakers en overheidsfunctionarissen, verantwoordelijk voor het vormgeven van beleid op het gebied van duurzaamheid, cultuur en gemeenschapontwikkeling.

Door deze doelgroepen effectief te onderscheiden en gericht te benaderen, kan Bouwurk een breed draagvlak creëren en de gewenste impact realiseren op zowel lokaal, regionaal, nationaal als internationaal niveau.

9.3 | Boodschap

De positionering gaat erom hoe we Bouwurk onderscheiden en hoe we willen dat de doelgroepen het project zien. De kernboodschap wordt geformuleerd om de essentie van wat Bouwurk wil overbrengen duidelijk, consistent en herkenbaar te maken voor alle doelgroepen. Het helpt om de communicatie te stroomlijnen en ervoor te zorgen dat alle uitingen, ongeacht het kanaal of de context, dezelfde centrale boodschap uitdragen.

Positionering

Bouwurk is een van de projecten van cultuurtriënnale Arcadia en staat symbool voor gemeenschapszin, duurzaamheid en innovatie. Een gebouw dat mensen samenbrengt om gezamenlijk te bouwen aan een betere toekomst. We laten zien dat we tot geweldige dingen in staat zijn als we onze krachten bundelen.

Kernboodschap

Bouwurk is een indrukwekkend gebouw gemaakt van duurzame materialen waar ontmoeten, samenwerken, verbeelding en leren centraal staan en we samen bouwen aan een betere wereld. Doe mee.

Boodschap per (primaire) doelgroep

1. Inwoners van Fryslân en het Noorden

"Doe mee met Bouwurk en bouw mee aan een duurzame toekomst voor Fryslân! Ervaar hoe indrukwekkend een gebouw van duurzame materialen kan zijn en ontdek hoeveel moois er al is. Bouwurk is dé plek om anderen te ontmoeten, te ontspannen, waar je kunt leren en samen kunt werken aan een mooiere wereld."

2. Mensen uit het bedrijfsleven, bedrijven en instanties

"Sluit je aan bij Bouwurk en deel jouw expertise in een project dat laat zien hoe duurzaam bouwen anders kan. Ontdek een indrukwekkend gebouw van circulaire materialen en werk samen aan innovatieve oplossingen. Bouwurk is dé plek om je kennis te delen."

9.4 | Strategie & middelenmix

In dit hoofdstuk wordt de strategie voor het bereiken van de doelstellingen van Bouwurk uiteengezet, samen met de specifieke middelen die we zullen inzetten. Door een zorgvuldig geplande strategie en een diverse middelenmix kunnen we effectief communiceren met de doelgroepen, hun betrokkenheid stimuleren en de gewenste impact realiseren. Deze aanpak zorgt ervoor dat Bouwurk niet alleen zichtbaar is, maar ook actief wordt ondersteund door een breed publiek. Alle middelen die ten behoeve van de promotie van Bouwurk worden ingezet, worden zo duurzaam mogelijk gemaakt en waar mogelijk met circulair of biobased materiaal.

Middelenmix

Een belangrijke pijler van de marketingcommunicatiestrategie is doelgroepsegmentatie. Door de boodschappen zo gericht mogelijk op de doelgroep af te stemmen, behalen we meer succes in het bereiken van de doelgroep. In de middelenmix staat de strategie en middelen per doelgroep omschreven.

Doelgroep	Strategie	Middelen
Inwoners van Fryslân en het Noorden	Lokale focus. In de boodschap benadrukken we het regionale karakter en spelen we in op het gemeenschapsgevoel en trots.	Regionale en lokale kranten, weekbladen, radio, TV, (digital) OOH, drukwerk, e-mailmarketing, getargete social media campagnes en evenementen.
<i>Jongeren</i>	Visueel aantrekkelijke en interactieve content, speciaal voor deze doelgroep op platforms zoals Instagram, TikTok en YouTube. We gebruiken ook de scholen, basis- en beroepsonderwijs, als ingang/medium.	Social media campagnes, video content, schoolbezoeken en stage/werk mogelijkheden.
<i>Families</i>	Focus op de promotie van gezinsvriendelijke evenementen en activiteiten. Tevens focussen we ons bij de doelgroep Jongeren ook op de kinderen van de gezinnen, die vervolgens hun ouders kunnen wijzen op het bestaan van Bouwurk.	Social media, blogs, online advertising, SEO/SEA, flyers en posters bij gezinsgerichte evenementen en locaties zoals scholen en recreatiecentra.
Mensen uit het bedrijfsleven, organisaties en instanties	Lokale focus, maar beperkt hier zich niet tot. We richten ons op vakmedia met thema's duurzaamheid, circulariteit, inclusiviteit en sociale cohesie. In de boodschap benadrukken we het innovatieve karakter en de maatschappelijke relevantie. Daarbij maken we gebruik van de vele bestaande netwerken, congressen en dergelijke activiteiten gericht op kennisdeling en samenwerking.	B2B communicatie, LinkedIn, netwerk evenementen, congressen, vakmedia en persoonlijke contacten.

<i>Cultuurliefhebbers</i>	Benadrukken de artistieke en culturele waarde van Bouwurk, evenals het culturele programma zoals exclusieve rondleidingen en behind-the-scenes content. En we maken gebruik van de bekendheid en naam van de kunstenaars in het programma..	Kunst- en cultuur blogs/media, gerichte social media campagnes, samenwerkingen met culturele instellingen.
<i>Milieubewuste mensen</i>	Inhoudelijke focus op duurzaamheid, circulariteit en innovatie.	Vakbladen of media, samenwerkingen.
<i>Beleidsmakers</i>	Communicatie gericht op maatschappelijke impact. We organiseren rondetafelgesprekken en conferenties in of over Bouwurk.	Bijeenkomsten, presentaties, rapportages en ambtelijk netwerk.
<i>Verblijfstoeristen</i>	Bouwurk positioneren als unieke en must-see toeristische attractie.	Flyers en posters op openbare en toeristische plekken in Fryslân, toeristische brochures en blogs en social media advertenties.
<i>Nationale en internationale toeristen</i>	Bouwurk positioneren als een unieke en must-see toeristische attractie en de moeite waard voor een bezoek aan Fryslân. En we werken nauw samen met Visit Leeuwarden en Merk Fryslân (destination marketing organisaties)	Toeristische brochures, online reisgidsen, social media advertenties.

Contentstrategie

De contentstrategie draagt bij aan de impact en geeft weer hoe we de doelgroepen van onze kernboodschap gaan voorzien. Onze contentstrategie focust zich op de pijlers:

- Storytelling: we vertellen inspirerende verhalen over de bouw en de culturele programmering en de mensen die erbij betrokken zijn. We gebruiken blogs, podcasts, video's en social media posts om de verhalen te delen.
- Video content: regelmatige updates met sfeerbeelden van het Bouwurk en het programma. Bijvoorbeeld interviews met bezoekers en showcases van de gebruikte innovatieve oplossingen in Bouwurk.
- User-Generated Content: we stimuleren bezoekers en deelnemers om hun ervaringen te delen met specifieke hashtags (#Bouwurk2025, #Bouwmeem).
- Boegbeelden en ambassadeurs: samenwerken met lokale en nationale influencers die de boodschap van Bouwurk kunnen verspreiden onder hun volgers.

Pers

Voor het optimaal benutten van de free publicity mogelijkheden, ondernemen we de volgende acties:

- Persberichten en persconferenties: we houden de media regelmatig op de hoogte van belangrijke ontwikkelingen en evenementen, zoals een tweewekelijks agenda overzicht.
- Media toolkit: we creëren een uitgebreide media kit met alle relevante informatie, foto's en video's.
- Persreizen en bezoeken: we nodigen, in samenwerking met Visit Leeuwarden en Merk Fryslân, journalisten uit om de bouwplaats en Bouwurk te bezoeken en eerstehands verslag te doen.

9.5 | Planning

Een goed doordachte planning is essentieel om de strategische doelstellingen te bereiken en een consistente boodschap naar alle doelgroepen te communiceren. De planning biedt een overzicht van de stappen die genomen moeten worden van de voorbereidingsfase tot en met de evaluatiefase, waardoor we een gestructureerde en georganiseerde aanpak kunnen garanderen.

Vorbereidingsfase (Q4 2024)

- Ontwikkelen creatieve concepten en huisstijl.
- Inrichten website en social kanalen (Arcadia).
- Starten met PR-campagnes en media benaderingen.
- Samenwerkingen vastleggen met lokale media, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Promotiefase (Q1 2025)

- Intensiveren van social media campagnes en regelmatige updates.
- Organiseren en promoten van de eerste maaksessies (workshops).
- Actieve promotie via boegbeelden en ambassadeurs.
- Programmering bekendmaken.

Uitvoeringsfase (Mei 2025 - Augustus 2025)

- Dagelijkse updates en content delen over de activiteiten.
- Start programmering & eventcampagnes.
- Monitoren van social media engagement en sentiment.

Evaluatiefase (Na Arcadia 2025, Q3 2025)

- Feedback verzamelen van bezoekers en deelnemers.
- Analyse van de impact van de marketingcampagne (bereik, engagement, bezoekersaantallen).
- Documenteren van succesverhalen en learnings voor toekomstige projecten.

9.6 | Evaluatie & monitoring

In dit hoofdstuk worden de methoden en processen beschreven waarmee we de effectiviteit van de marketing- en communicatieactiviteiten voor Bouwwerk zullen evalueren en monitoren. Evaluatie en monitoring zijn essentieel om inzicht te krijgen in de prestaties van onze campagnes, de betrokkenheid van de doelgroepen en de algehele impact van het project. Door middel van specifieke KPI's, meetinstrumenten en regelmatige rapportages kunnen we voortgang meten, successen identificeren en waar nodig onze strategieën bijsturen. Dit hoofdstuk biedt een overzicht van de evaluatiecriteria, de tools die we zullen gebruiken en de frequentie van de rapportages, waardoor we een transparant en effectief evaluatieproces kunnen waarborgen.

Tools

Google Analytics, social media analytics tools, klankbordsessies en enquêtes.

Frequentie

Maandelijks, en in de uitvoeringsfase tweewekelijks, rapporteren en analyseren van voortgang en resultaten.

KPI's

Aantal bezoeken, herkomst van bezoekers, deelnemers en vrijwilligers, online engagement, media-aandacht, feedback van deelnemers en bezoekers.

Bezoekers en participanten

Aantal bezoeken: 250.000 bezoeken

Aantal deelnemers aan participatieprogramma's: minimaal 2.500 actieve deelnemers.

Public Relations (PR)

Aantal persberichten verstuurd: minimaal 5 persberichten.

Media-aandacht: minimaal 35 positieve nieuwsartikelen en/of reportages.

Aantal persconferenties en media bezoeken: minimaal 2 persconferenties en 10 media bezoeken.

Social media

Volgers groei: een stijging van 10% in volgers op alle sociale media kanalen van Arcadia (Facebook, Instagram, LinkedIn, TikTok).

Engagement rate: gemiddeld 5% engagement rate per post.

User-generated content: minimaal 150 gedeelde posts en verhalen met projectgerelateerde hashtags (#Bouwruk2025, #Bouwmee).

Boegbeelden en ambassadeurs betrokkenheid: minimaal 3 samenwerkingen met lokale en nationale boegbeelden of ambassadeurs.

Online marketing

Websitebezoekers: 60.000 unieke bezoekers op de Bouwurk-website.

Nieuwsbriefabonnees: 1.000 nieuwe nieuwsbriefabonnees.

Online advertenties: minimaal 1 miljoen impressies en 10.000 klikken via online advertenties.

Contentmarketing

Aantal gedeelde verhalen en blogposts: minimaal 30 verhalen en blogposts gedeeld.

Aantal video-updates en views: minimaal 15 video-updates met 100.000 views in totaal.

Traditionele media

Aantal printadvertenties: minimaal 8 advertenties geplaatst in lokale en nationale kranten en tijdschriften.

Radio en tv-campagnes: minimaal 4 radio-interviews en 2 tv-reportages.

Direct marketing

Aantal verspreide flyers en posters: minimaal 5.000 flyers en 200 posters verspreid over Bouwurk.

Aantal gecreëerde promotiematerialen: minimaal 1.000 stuks promotiemateriaal zoals banners, brochures en merchandise.

Deze KPI's stellen ons in staat om de voortgang en impact van de marketing- en communicatieactiviteiten voor Bouwurk te meten, evalueren en bij te sturen om de doelstellingen effectief te behalen.

Conceptbegroting Bouwurk - tbv gemeente Leeuwarden | All in

bedragen ex btw

13 oktober 2025

LASTEN		2023	2024	2025	totaal
1	Inhoud				
1.1	Research	€ 28.000,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 28.000,00
1.2	Ontwerpkosten	€ 0,00	€ 213.250,00	€ 0,00	€ 213.250,00
1.3	Programma	€ 0,00	€ 50.000,00	€ 410.000,00	€ 460.000,00
1.4	Programma Social Design	€ 0,00	€ 31.500,00	€ 44.000,00	€ 75.500,00
1.5	Onvoorzien	€ 1.960,00	€ 13.162,50	€ 20.500,00	€ 35.622,50
	Totaal inhoud	€ 29.960,00	€ 307.912,50	€ 474.500,00	€ 812.372,50
2	Productie				
2.1	Bouwkosten	€ 0,00	€ 0,00	€ 500.000,00	€ 500.000,00
2.2	Interieurbkosten	€ 0,00	€ 0,00	€ 85.000,00	€ 85.000,00
2.3	Begeleiding op- en afbouw	€ 0,00	€ 0,00	€ 40.000,00	€ 40.000,00
2.4	Materieel	€ 0,00	€ 0,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00
2.5	Techniek	€ 0,00	€ 0,00	€ 150.000,00	€ 150.000,00
2.6	Vrijwilligerskosten	€ 0,00	€ 1.000,00	€ 20.000,00	€ 21.000,00
2.7	Beveiliging / nachtbewaking	€ 0,00	€ 0,00	€ 77.000,00	€ 77.000,00
2.8	EHBO	€ 0,00	€ 0,00	€ 31.550,00	€ 31.550,00
2.9	Onvoorzien	€ 0,00	€ 50,00	€ 45.677,50	€ 45.727,50
	Totaal productie	€ 0,00	€ 1.050,00	€ 959.227,50	€ 960.277,50
3	Marketing & publiciteit	totaal 300.000 - 15% van het totaal			
3.1	Online	€ 0,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 20.000,00
3.2	Offline	€ 0,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 10.000,00
3.3	Vormgeving	€ 10.000,00	€ 20.000,00	€ 5.000,00	€ 35.000,00
3.4	Foto's & film	€ 0,00	€ 10.000,00	€ 15.000,00	€ 25.000,00
3.5	Persbenadering	€ 0,00	€ 1.000,00	€ 2.500,00	€ 3.500,00
3.6	Marketeers	€ 5.000,00	€ 45.000,00	€ 85.000,00	€ 135.000,00
3.7	Drukwerk	€ 1.000,00	€ 10.000,00	€ 15.000,00	€ 26.000,00
3.8	City dressing	€ 0,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 10.000,00
3.9	Communicatie Social Design	€ 0,00	€ 10.000,00	€ 17.900,00	€ 27.900,00
3.10	Publieksvoorzieningen	€ 0,00	€ 3.000,00	€ 25.000,00	€ 28.000,00
3.11	Onvoorzien	€ 1.120,00	€ 7.420,00	€ 9.975,00	€ 18.515,00
	Totaal marketing & publiciteit	€ 17.120,00	€ 126.420,00	€ 195.375,00	€ 338.915,00
4	Medewerkers				
4.1	Projectleider	5.1.2e			
4.2	Uitvoerende productie				
4.3	Programma coordinatie				
4.4	Programmeurs				
4.5	Programma productie				
4.6	Producent				
4.7	Netwerkcoördinator				
4.8	Team Social Design				
4.9	Locatieproducenten/techniek				
4.10	Vrijwilligerscoördinator				
4.11	Floormanagers				
4.12	Dagcoördinatoren o.a. horeca coördinatoren				
4.13	Stagiaires				
4.14	Onvoorzien				
	Totaal medewerkers	€ 25.851,20	€ 278.214,44	€ 623.830,50	€ 927.896,14
5	Organisatiekosten				
5.1	Verzekeringen	€ 0,00	€ 0,00	€ 12.500,00	€ 12.500,00
5.2	Vergunningen & leges	€ 0,00	€ 0,00	€ 49.000,00	€ 49.000,00
5.3	Inkoop algemeen	€ 500,00	€ 1.000,00	€ 1.000,00	€ 2.500,00
5.4	Kantoorkosten	€ 2.000,00	€ 4.000,00	€ 4.000,00	€ 10.000,00
5.5	Kassasysteem / pin apparatuur en mobiele tel.	€ 0,00	€ 0,00	€ 1.000,00	€ 1.000,00
5.6	Onvoorzien	€ 175,00	€ 250,00	€ 3.375,00	€ 3.800,00
	Totaal organisatiekosten	€ 2.675,00	€ 5.250,00	€ 70.875,00	€ 78.800,00

6	Financien				
6.1	Administratiekosten	€ 2.000,00	€ 4.000,00	€ 2.000,00	€ 8.000,00
6.2	Accountantskosten	€ 0,00	€ 0,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00
6.3	Fondsen/sponsorwerving	€ 10.000,00	€ 40.000,00	€ 10.000,00	€ 60.000,00
6.4	Tegenprestaties fondsen, sponsors, potentials	€ 0,00	€ 0,00	€ 30.000,00	€ 30.000,00
6.5	Onvoorzien	€ 840,00	€ 2.200,00	€ 2.600,00	€ 5.640,00
	Totaal financien	€ 12.840,00	€ 46.200,00	€ 54.600,00	€ 113.640,00
7	Reis- en verblijfkosten				
7.1	Reiskosten	€ 1.500,00	€ 5.000,00	€ 15.000,00	€ 21.500,00
7.2	Verblijf	€ 0,00	€ 5.000,00	€ 10.000,00	€ 15.000,00
7.3	Catering	€ 500,00	€ 1.000,00	€ 32.000,00	€ 33.500,00
7.4	Onvoorzien	€ 140,00	€ 550,00	€ 2.850,00	€ 3.540,00
	Totaal reis- en verblijfkosten	€ 2.140,00	€ 11.550,00	€ 59.850,00	€ 73.540,00
TOTALE LASTEN		€ 90.586,20	€ 776.596,94	€ 2.438.258,00	€ 3.305.441,14
BATEN					totaal
Arcadia					
	in kind uren en inzet				€ 113.640,00
	eigen bijdrage				€ 665.000,00
Gemeente Leeuwarden					
	overname Bouwruk				€ 500.000,00
	subsidie bouwruk				€ 700.000,00
	subsidie marketing				€ 449.000,00
Fondsen					
	Social Design fondsen (overname Wttv)	<i>toegezegd</i>			€ 128.969,00
	Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	<i>in aanvraag</i>			€ 100.000,00
	Diverse fondsen	<i>in aanvraag</i>			€ 125.000,00
Sponsoring					
	LOF	<i>toegezegd</i>			€ 300.000,00
	diverse sponsoring	<i>in aanvraag</i>			€ 125.000,00
	diverse sponsoring in kind	<i>in aanvraag</i>			€ 100.000,00
TOTALE BATEN					€ 3.306.609,00
RESULTAAT					€ 1.167,86

Collegevergadering

Dossiernummer	3201
Extern Zaak ID	2024-230492
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 december 2024
Agendapunt	A.4.20
Titel	Subsidieaanvraag Bouwurk Arcadia
Eigenaar	5.1.2e
Portefeuillehouder	Hein Kuiken

Bijlagen
Collegevoorstel subsidieaanvraag Bouwurk
Subsidieaanvraag bouwruk Leeuwarden
Beschikking Bouwurk

Geagendeerd	Vergaderdatum
Collegevergadering	17 december 2024
College (publicatie)	17 december 2024

Parafering			
5.1.2e	Akkoord		15-11-2024 09:00
5.1.2e	Akkoord		22-11-2024 08:43
5.1.2e	Akkoord		12-12-2024 11:34

Toelichting

Stichting Europese Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018 (Arcadia) heeft een subsidie aangevraagd bij de gemeente voor de organisatie van Bouwurk in het kader van de organisatie van de tweede cultuurtriennale in 2025 . Het college heeft besloten om hiervoor een incidentele subsidie beschikbaar te stellen van € 700.000.

Voorgesteld besluit

1. Stichting Europese Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018 (Arcadia) een subsidie te verlenen van € 700.000,- voor het collectief bouwproject in het centrum van uw stad in het kader van de tweede editie van cultuurtriennale Arcadia in 2025 op grond van artikel 4:23 derde lid c Awb;
2. De subsidiebeschikking vast te stellen.

Besluit

1. Stichting Europese Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018 (Arcadia) een subsidie te verlenen van € 700.000,- voor het collectief bouwproject in het centrum van uw stad in het kader van de tweede editie van cultuurtriennale Arcadia in 2025 op grond van artikel 4:23 derde lid c Awb;
2. De subsidiebeschikking vast te stellen.

Collegevoorstel

Collegevoorstel subsidieaanvraag Bouwurk Zaaknummer: 2024-230492

Aanleiding en context

Stichting Europese Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018 (Arcadia) vraagt subsidie aan bij gemeente Leeuwarden voor de organisatie van Bouwurk. Voorgesteld wordt om een incidentele subsidie te verstrekken voor de organisatie van Bouwurk in het kader van de tweede cultuurtriënnale in 2025.

Bouwurk is voor Arcadia het grote ‘ondenkbare’ project in 2025. Tijdens de 100 dagen van Arcadia in de lente en zomer van 2025, verrijst op het Oldehoofsterkerkhof een kathedraal van deze tijd. Het is een nieuw en tijdelijk ‘mienskipshûs’. Dit collectieve kunstwerk stelt de vraag: Hoe bouwen wij samen aan een betere wereld, voor nu en later?’ Die vraag wordt gesteld over het materiaal van Bouwurk - wat is er al, wat is van waarde en wat vinden we in onze eigen omgeving - maar meer nog over onze mienskip: wat verbindt ons, hoe wordt ervoor gezorgd dat iedereen mee kan bouwen aan zijn of haar eigen omgeving, wat is onze gezamenlijke grond en waar verlangen we naar?

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de bijlage “brief subsidieaanvraag bouwurk”.

Argumenten en alternatieven

N.v.t.

Kanttelingen en risico's

N.v.t.

Financiën

Voor de periode 2024-2026 is door de gemeenteraad op 6 december 2023 een budget beschikbaar gesteld van € 1,8 miljoen voor de organisatie van Arcadia. Binnen dit budget is € 700.000,- gereserveerd voor de organisatie van Bouwurk in 2025.

Daarnaast staat in het programmaplan dat de gemeente Leeuwarden het Bouwurk overkoopt voor een bedrag van € 500.000,-. Dit bedrag wordt in 2025 apart aangevraagd via een kredietaanvraag bij de raad omdat het gaat om een investering. Dekking van deze investering wordt gedaan uit beschikbare middelen binnen de reguliere begroting.

Stichting Europese Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018
T.a.v. 5.1.2e
Zuiderplein 4
8912 AA Leeuwarden

Onderwerp Subsidie Bouwurk
Uw kenmerk Arc-221024-050
Ons kenmerk 2024-230492
Dienst Stadsontwikkeling en -beheer
Sector Gebiedszaken, Economie en Bedrijfsvoering
Doorkiesnummer 14058
Bijlagen -
Datum 17 december 2024, verzonden:

Geachte 5.1.2e,

Bij brief van 22 oktober 2024 hebben wij van uw stichting een subsidieaanvraag ontvangen waarin uw stichting ter dekking van de begroting van Bouwurk een subsidie aanvraagt ter hoogte van € 700.000,-.

Besluit

In de begroting 2024 en 2025 van de gemeente Leeuwarden is voor uw stichting een bedrag van € 700.000,- opgenomen voor de totstandkoming en uitvoering van LF2028.

Bij collegebesluit van 17 december 2024 heeft het college besloten om op basis van uw subsidieaanvraag d.d. 22 oktober 2024 met kenmerk Arc-221024-050 een subsidie beschikbaar te stellen van maximaal € 700.000,-. De subsidie wordt verstrekt op grond van artikel 4:23 derde lid d Awb.

Verplichtingen

De verlening heeft betrekking op de uitvoering van de activiteiten zoals beschreven in uw subsidieaanvraag en bijbehorende projectomschrijving en begroting.

U bent verplicht onverwijld schriftelijk melding aan ons te doen, zodra aannemelijk is dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend niet, niet tijdig of niet geheel zullen worden verricht of dat niet of niet geheel aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen zal worden voldaan.

De stukken die betrekking hebben op de subsidieverstrekking dient u minimaal vijf jaar na dagtekening van deze brief te bewaren.

Uw stichting dient voldoende transparantie te kennen in de opdrachtverlening aan derden. Daarom verzoeken wij u waar mogelijk voor opdrachten van meer dan 30.000 euro meerdere offertes op te vragen, met uitzondering van opdrachten waarbij artistiek gezien maar één organisatie of persoon de uitvoering op zich kan nemen. De stichting dient dit goed te motiveren en archiveren. In geval van twijfel wordt vooraf overleg gepleegd met de subsidieverstrekker.

De stichting draagt zorg voor een verbinding tussen het culturele programma, de samenwerking in de marketing met Merk Friesland en de gemeente Leeuwarden en de maatschappelijke thema's. We zijn en blijven daar graag met u over in gesprek. De maatschappelijke thema's zijn:

- Verbetering van het artistiek klimaat
- Versterken economie en cultuurtoerisme
- Werken aan ecologie en duurzaamheid
- Iedereen kan meedoen en iedereen heeft een talent: blijven bouwen op en aan onze mienskip en aan talentontwikkeling
- Werken aan en met de rijkdom van meertaligheid

De stichting werkt mee aan het verzamelen van nader overeen te komen gegevens voor evaluatie & monitoring.

Wij verzoeken u daarnaast in uw uitingen aan te geven dat een en ander mede tot stand is gekomen door subsidie van de gemeente Leeuwarden.

Voorschot en betaling

Het verleende subsidiebedrag is €700.000,-. Hiervan wordt 50% als voorschot € 350.000,- als voorschot uitgekeerd.

Aanvraag tot vaststelling

Uiterlijk 12 weken na het verricht zijn van de activiteiten dient u een aanvraag tot subsidievaststelling in. Bij de aanvraag tot vaststelling legt u verantwoording af over de activiteiten die u in het kader van Bouwurk heeft uitgevoerd.

Uw aanvraag tot vaststelling bestaat op grond van artikel 23 van de Algemene Subsidieverordening Leeuwarden 2025 uit:

- Een inhoudelijk verslag, waaruit blijkt dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend, zijn verricht;
- een overzicht van de activiteiten en de hieraan verbonden uitgaven en inkomsten (financieel verslag of jaarrekening);
- een balans van het afgelopen subsidietijdvak met een toelichting daarop en;
- een accountantsverklaring.

De subsidie wordt vastgesteld na beoordeling van uw aanvraag tot vaststelling. Als u de bedoelde aanvraag niet of niet tijdig heeft ingediend, kunnen wij de subsidie ambtshalve lager (tot nihil) vaststellen. U ontvangt binnen 8 weken na ontvangst van uw aanvraag tot vaststelling onze beslissing hierop.

Van toepassing zijnde regelgeving

Op dit besluit zijn de bepalingen van de Algemene Subsidieverordening Leeuwarden 2025 van toepassing.

Bezwaar

Indien u het niet eens bent met dit besluit, dan kunt u binnen zes weken na de datum van verzending van dit besluit bezwaar maken door het indienen van een bezwaarschrift.

Heeft u nog vragen?

Heeft u nog vragen over deze brief, neem dan contact op met 5.1.2e. U kunt haar bereiken op telefoonnummer [[TELEFOONNUMMER]] of via [[EMAILADRES]].

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

Burgemeester

Secretaris

Stichting Leeuwarden Fryslan 2028

5.1.2e

Zuiderplein 4
8911 JA LEEUWARDEN

Onderwerp	Vaststelling programma Arcadia via vaststelling jaarrekening
Uw kenmerk	Klik of tik om tekst in te voeren.
Ons kenmerk	2024-230492 / 2024-230547
Dienst	Fysiek Domein
Sector	Gebieden, Economie en Strategische Staf
Contact	5.1.2e, 5.1.2e
WhatsApp	
Bijlagen	
Datum	23 april 2025

Geachte 5.1.2e,

U heeft van ons een tweetal subsidiebrieven ontvangen. Eén betreft de subsidie voor Bouwurk, subsidiebrief met kenmerk 2024-230492. En één betreft de subsidie voor Marketing, subsidiebrief met kenmerk 2024-230547. In deze beschikkingen verzoeken wij om binnen 12 weken na afloop van de activiteit een aanvraag tot vaststelling bij de gemeente Leeuwarden in te dienen.

U verzoekt ons om alle vaststellingen te laten verlopen op basis van uw, door een accountant gecontroleerde, jaarrekening. Deze vindt elk jaar plaats voor 1 juli.

Wij hebben besloten om uw verzoek te honoreren. De bepalingen in genoemde subsidiebrieven onder het kopje 'Aanvraag tot vaststelling' wordt hierdoor aangepast.

U dient de aanvraag tot vaststelling van de volgende dossiers 2024/5084 en 2024/5085 per 1 juli 2026 bij ons in waarbij de gecontroleerde jaarrekening kan dienen als financieel verslag.

De overige bepalingen in de beschikking blijven van toepassing.

Wij hopen dat u met deze brief voldoende bent geïnformeerd. Mocht u nog vragen hebben kunt u contact opnemen met 5.1.2e via 5.1.2e @leeuwarden.nl

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Concerndirecteur Fysiek Domein
Gemeente Leeuwarden

Onder deze brief treft u geen handtekening aan.

Meer informatie: <https://www.leeuwarden.nl/digitalepost>

BOUWKOSTEN (excl afbouw en opsla

hoofddraagstructuur met trappen/vlonder
zeildak markthal + theater
mienskipruimte
maakruimte
blackbox
toiletten & backstage
podium
kiosks

938 m2 BVO

167 m2
250 m2
152 m2
138 m2
82 m2
92 m2
57 m2
50 m2

€ 1.500 per m2
€ 500 per m2
€ 2.500 per m2
€ 2.000 per m2
€ 2.500 per m2
€ 1.000 per m2
€ 1.000 per m2
€ 1.500 per m2

TOTAAL

€ 1.460.500

€ 250.500

€ 125.000

€ 380.000

€ 276.000

€ 205.000

€ 92.000

€ 57.000

€ 75.000

€ 1.460.500

longlist ideeën

STRUCTURE - hoofddraagstructuur

We zoeken een hoofddraagstructuur die makkelijk en snel te bouwen is. Welke prefab systemen zijn er? waar werken jullie nu mee? Welke marktpartijen innoveren hier op? Zijn er Friese systemen?

Houtkern Bouwmethode
It Fryske Gea /Staatsbosbeheer

SKIN - gevels

Welke biobased en of urban-mining materialen werken jullie al mee? Waar willen jullie nog innoveren? Welke (Friese) marktpartijen zijn koploper?

Urban Mining
Lisdodde isolatie
Hempcrete
Sea Silt Ceramics
Rammed earth wanden
Miscanthus Beton
betrekken van Firda en andere opleidingen?

SERVICES - installaties

Installaties worden gehuurd als bij een festival. Wel kunnen we innovaties laten zien. Welke?

Suntex

SPACE PLAN - binnenwanden

Plaatmateriaal van lisdodde/anders vezels?

STORIES - programma tijdens Arcadia 2025

omschrijving

prefab bouwsysteem met stalen knooppunten
kunnen we hier hout vandaan halen voor de structure?

welke restmaterialen kunnen we gebruiken? welke partners hiervoor benaderen? Oude Cambuur stadion? res

Green inclusive?, hennep uit Friesland
tegels gemaakt uit slib
wanden gemaakt van Friese bodem

architectonsch textiel met zonnepanelen

link

<https://www.noorderenggroep.eu/modulaire-houtkern-module/>

stmaterialen uit herontwikkeling Heegterp?

<https://humade.nl/press/sea-silt-ceramics-video-ceramic-museum>

<https://www.kijkenindegrond.nl>

<https://bcmaterials.org>

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 12, 13, 15, 16, 27, 32, 33, 44, 46, 48, 49, 50

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	42

M E M O

Aan: Wethouders Kuiken en Reitsma

Van: 5.1.2e en 5.1.2e

Datum: 10 juli 2024

Onderwerp: Update Arcadia Bouwurk

Inleiding

Begin 2024 zijn wij intern gestart met het in de steigers zetten van het project Bouwurk. Er zijn drie aannemers benaderd om als hoofdpartner deel te nemen, te weten Lont, Friso en Bouwgroep Dijkstra Draisma. Gezamenlijk met Arcadia zijn verschillende overleggen gevoerd om te komen tot commitment en het maken van afspraken aangaande samenwerking en inbreng. Via deze weg geven wij u graag een update van de stand van zaken in dit proces. Wij geven daarbij een toelichting op het proces en sluiten qua inhoud aan op de presentatie tijdens het strategisch beraad met Arcadia van 23 april 2024.

Proces met aannemers

In de periode januari tot en met juni hebben veelvuldig overleggen plaatsgevonden. Aanvankelijk heeft Arcadia aan de aannemers de vraag gesteld of zij zouden willen participeren in dit project. De aannemers waren hiervoor te porren, maar niet door middel van het inleggen van een daadwerkelijke som geld. Het grootste probleem in dit project is het budget. Arcadia heeft gevraagd of alle aannemers manuren en materiaal in zouden willen brengen ten waarde van €500.000,-. De aannemers hebben hier negatief op gereageerd, dat bedrag werd vele malen te hoog bevonden.

Om te voorkomen dat daarmee het project meteen dood geslagen zou worden is daarom gestart met het gezamenlijk vullen van een Plan van Aanpak. Stap voor stap afpellen wat er moet gebeuren en hoe ver de aannemers zouden willen gaan in de samenwerking. De aannemers wilden niet in een fuik zwemmen. Het Plan van Aanpak is daarmee een manier geweest om toch het project verder te brengen, zonder dat zij het gevoel hadden er niet meer uit te kunnen stappen. Inmiddels hebben zij zich alle drie volledig aan het project gecommitteerd.

Gemaakte afspraken

Dit plan van aanpak is nog niet volledig. Deze wordt in de komende maanden aangevuld. Het is nog zoeken naar de exacte invulling, omdat het ontwerp, de materialenstaat en het programma nog niet duidelijk zijn. In basis is afgesproken dat de drie aannemers als één partij fungeren. Zij staan aan de lat voor de realisatie van de hoofddraagconstructie en het casco van de vijf gebouwdelen die het gebouw kent. Voor het volledig beeld is daarom een presentatie van Arcadia over deze gebouwdelen bijgevoerd als bijlage bij deze memo.

Zij zijn bereid om in de voorbereiding en tijdens het bouwproces uren in te zetten om het bouwwerk gerealiseerd te krijgen. Daarnaast coördineren zij het bouwproces en sturen zij waar nodig onderaannemers aan. Er worden mogelijkheden gezien in de relatie met onderwijsinstellingen, maar dit is nog niet concreet gemaakt.

Raming op hoofdlijnen

De aannemers hebben een raming gemaakt die is gebaseerd op de eerste schetsen van Arcadia/eerder genoemde bijgevoegde presentatie. Hierbij is rekening gehouden met een ruime marge in de kengetallen. Deze versie van de raming is eveneens als bijlage bij deze memo gevoegd. De aannemers vliegen het project niet commercieel aan. De algemene kostenposten (onvoorzien en winst/risico) worden daarom weggestreept, evenals het bedrag dat voor de uren is geraamd. Hiermee komt deze eerste raming op ca. €1,5 miljoen uit. Er is een nieuwe versie onderweg, maar nog niet aangeleverd.

Dit is nog steeds een erg fors bedrag. Vanuit de gemeente is aangegeven dat wij het bouwwerk na afloop over willen nemen. Mogelijkheden worden gezien voor bijvoorbeeld placemaking in Spoordok en/of een link met EYC. Hiervoor is door de directie aangegeven dat wij daarvoor €500.000,- als restwaarde in willen brengen. Dit valt buiten de beschikbare middelen voor Arcadia (zie hieronder).

Bijdrage Arcadia algemeen

De gemeente heeft via de Fondsen 1,8 miljoen beschikbaar gesteld voor Arcadia. De onderverdeling van dit bedrag is als volgt:

	2023	2024	2025	2026	Totaal
1. Arcadia *	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 200.000
2. Marketing		€ 100.000	€ 300.000		€ 400.000
3. Blockbuster		€ 350.000	€ 350.000		€ 700.000
4. Investeringsbudget	€ 50.000	€ 50.000	€ 150.000		€ 250.000
5. Multiplier			€ 250.000		€ 250.000
Totaal					€ 1.800.000

* Arcadia ontvangt al € 50.000,- structureel als organisatiebijdrage. Deze is met de toekenning van de Fondsen verhoogt naar € 100.000,-.

Van bovenstaande bedragen ontvangt Arcadia de bedragen genoemd onder 1 en 2 als subsidie. De bedragen genoemd onder 3, 4 en 5 houdt de gemeente in kas. Over het bedrag genoemd onder punt 3 zijn we, in het licht van deze memo, in gesprek met Arcadia over wie opdrachtgever voor Bouwwerk is en dus het geld tot zijn beschikking heeft. Idee is dat Arcadia aanspraak kan maken op een deel van het bedrag voor bijvoorbeeld programmering. De rest houden wij dan in kas.

Beoogde werkwijze

Het project wordt organisch aangevlogen. Hierbij worden de raming, het ontwerp en de materialenstaat parallel geconcretiseerd. Er is namelijk geen tijd voor een kip/ei discussie ten aanzien van deze drie communicerende vaten. Het ontwerp kan niet wachten op het volledige beeld van beschikbare materialen en vice versa. Het is in dit project een gezamenlijk doel om de

globale raming zoveel mogelijk in bedrag omlaag te krijgen door middel van bijdragen (in tijd, geld en materialen) van zoveel mogelijk onderaannemers en partners.

De aannemers, architect en inhoudelijke collega's van de gemeente trekken samen op om de komende periode zoveel mogelijk gesprekken te voeren met potentiële partners.

Voorstel Sponsorevenement

Door de aannemers wordt daarnaast voorgesteld om een sponsorevenement te organiseren. Groot opgetuigd, mogelijk de verantwoordelijk gedeputeerde en wethouder aanwezig, veel aandacht geven aan het project en dan ter plekke in laten tekenen door iedereen die materialen en/of een bijdrage wil leveren. Een goed moment hiervoor zou eind oktober 2024 kunnen zijn. Dan zijn naar verwachting de meeste gesprekken gevoerd om bijdragen zo concreet mogelijk te maken. Na dit evenement zouden we dan in één keer weten waar we aan toe zijn.

Voorstel strategisch beraad

Het lijkt ons, 5.1.2e en 5.1.2e, een goed idee om voorafgaand aan het sponsorevenement - medio eind september, begin oktober - een strategisch beraad met het college te agenderen. Dit was ook het verzoek tijdens het strategisch beraad van 23 april 2024. Tegen die tijd zijn de plannen verder gevormd en hebben alle partijen afspraken met elkaar gemaakt. De ingrediënten die van belang zijn voor de individuele collegeleden voor Bouwwerk kunnen meegenomen worden voor het definitieve plan.

Risico's

Deze beoogde werkwijze brengt het risico mee dat de raming niet voldoende omlaag gebracht kan worden en dat mogelijk in een vrij laat stadium besloten moet worden om bepaalde onderdelen te schrappen. Wij zien dit echter als onderdeel van en inherent aan dit type project/evenement.

Arcadia ziet dat op dit moment anders. Er is een gesprek aangevraagd met de directie, omdat zij deze werkwijze erg spannend vinden. Wij constateren dat het niet volledig kunnen dekken van de raming een verlamrend effect heeft op Arcadia. Er worden continue zorgen geuit over het niet kunnen vullen van een programma wanneer er geen duidelijkheid bestaat over het ontwerp en de raming. Zij zijn op dit moment niet bereid om partijen/artiesten/kunstenaars te vragen voor het programma in de wetenschap dat deze mogelijk in een later stadium alsnog afgezegd moeten worden, omdat het totale project mogelijk in omvang terug gebracht moet worden. Arcadia vraagt daarom meer zekerheid aan de gemeente, bij voorkeur door garant te staan voor het volledig dekken van het tekort in de raming. Gezien de omvang hiervan is dit niet een heel realistische vraag. Het doet echter wel de vraag rijzen of Arcadia dit project aan kan of dat de spanning te groot is.

In het gesprek dat is aangevraagd door Arcadia zouden wij dit graag aan hen terug willen geven. Om gezamenlijk niet te grote risico's aan te gaan lijkt het ons verstandig dat Arcadia in ieder geval voor zichzelf bepaalt wat de minimaal noodzakelijke basis is. Wij staan echter volledig achter de gekozen werkwijze met de architect en aannemers en zien dat het commitment groot

is. Voor ons is dat absoluut niet direct een reden tot zorg, maar de houding van Arcadia hierin wel.

Planning

Planning op hoofdlijnen	
SO uitwerken naar VO	Heden tot november 2024
Afspraken maken met partners	September - oktober 2024
Indienen vergunningaanvraag	December - 2025
Vergunning verleend en definitief	Februari - maart 2025
Vorbereiding en start met educatietraject en maakruimte	Januari - halverwege mei 2025
Start voorbereiding op bouw	12 - 16 mei 2025
Start bouwwerkzaamheden	17 mei 2025
Opening programma	7 juni (pinksterweekend)
Programma - 79 dagen	Tot en met 23 augustus 2025
Afbouw en opleveren plein	24 augustus - 6 september 2025

Bespreekpunten

- Hoe kijkt u aan tegen de beoogde werkwijze en het voorgestelde sponsorevenement?
- Wilt u in het najaar een nieuw strategisch beraad plannen? Zo ja, wat zijn uw ideeën hierbij?
- Vaststellen hoe ver we als gemeente (financieel) willen gaan in de samenwerking met Arcadia.
- Bent u voldoende geïnformeerd?

Inschatting bouwkosten constructie + 4 gebouwen HSB BouWurk Arcadia Leeuwarden

----- BASISCONSTRUCTIE VAN HOUT -----

Datum

3-3-2025

Opgesteld Lont / Bouwgroep Dijkstra Draisma / Friso

1 Mienskipruimte

Bijzonderheden:
BVO:
begane grond vloer (uitvoeren in pallets)
Buitengevel - alleen frames en raampjes zonder invulling
Dak - HSB voorzien van fins vuren
dakafwerking standaard dakbedekking / isolatie 30mm/ trim

incl

5.1.2f

Controle BVO prijs

€ 47.540,00

2 White Box

bijzonderheden:
BVO:
begane grond vloer (uitvoeren in pallets)
Buitengevel - alleen frames en raampjes zonder invulling
Dak - HSB voorzien van fins vuren
dakafwerking standaard dakbedekking / isolatie 30mm/ trim

incl

5.1.2f

Controle BVO prijs

€ 41.200,00

3 Podium

vervallen voor Lont/ Friso/ BGDD

4 BOH

bijzonderheden:
BVO:
begane grond vloer (uitvoeren in pallets)
aانبrenge + verwijderen containerunits (door Arcadia)
huur containerunits met toebehoren (door Arcadia)
Buitengevel - alleen frames
Dak - HSB voorzien van fins vuren
dakafwerking standaard dakbedekking / isolatie 30mm/ trim

incl

excl

excl

5.1.2f

Controle BVO prijs

€ 20.900,00

5 Maakruimte

bijzonderheden:
BVO:
begane grond vloer (uitvoeren in pallets)
Buitengevel - alleen frames en raampjes zonder invulling
Dak - HSB voorzien van fins vuren
dakafwerking standaard dakbedekking / isolatie 30mm/ trim

incl

5.1.2f

Controle BVO prijs

€ 42.870,00

6 Raamwerk ---HOUT---

raamwerk douglas hout
- inclusief verzinkte/ natlak verbindingen
montage houtconstructie
verankering aan kelderdek - NVT

Levering pallets door Rewood (prijs via Reinder) incl. terugname
transport rewood
Hellingbanen mindervaliden
Winkelkasten
Bestaande kozijnen door sloper vd Wal 4st
Transport HSB frames vanuit Arriva locatie naar bouwplaats

incl

5.1.2f

€ 420.245,00

€ 21.105,00

€ 5.040,00

€ 500,00

€ 2.000,00

€ 2.500,00

€ 600,00

7 uitwerking / bouwteam / tekenwerk

5.1.2f

€ 50.000,00

Subtotaal

€ 654.500,00

onvoorzien - door opdrachtgever

staartkosten ABK / AK / W+R

13% € 85.085,00

Totaal exclusief btw

€ 739.585,00

BTW

21% € 155.312,85

Totaal inclusief btw

€ 894.897,85

raming exclusief o.a.

- architectkosten / constructeur etc
- vergunningen / legeskosten
- brandtechnische voorzieningen
- technische installaties
- binnenafwerking / isolatie (casco)
- buitenafwerking
- terreininrichting binnenterrein
- zeildoeken / aankleding
- demontage / afvoeren bouwwerk en herstellen kelderdek / bouwterrein - meerprijs € 80.000,- inclusief btw
- geen circulaire dakbedekking en isolatie opgenomen
- gevelafwerking Tichelaar en achterconstructie

uitgangspunten

- alle materialen nieuw
- hout onbehandeld
- stroom door opdrachtgever
- raming op basis van DO 28 februari
- bouwhekken levering en plaatsing door sijperda

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 3
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub f	De bescherming van andere dan in het eerste lid, onderdeel c, genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens	5

Collegevoorstel

Collegevoorstel Programma Arcadia Zaaknummer: 2023-229437

Aanleiding en context

Arcadia, de legacy organisatie van Culturele Hoofdstad 2018, is zelfstandige stichting (Stichting Leeuwarden Fryslân 2018-2028). De stichting heeft als doel meegekregen beweging die in gang is gezet met Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad 2018 voort te zetten. Dit door het organiseren, vormgeven en uitvoeren van culturele evenementen en programma's die bijdragen aan de volgende doelstellingen van de gemeente Leeuwarden en de Provincie Fryslân:

- a) Versterken van economie en het cultuurtoerisme
- b) Versteven van het artistiek klimaat
- c) Werken aan ecologie en circulaire economie
- d) Bevorderen van sociale inclusiviteit onder het motto 'elkenien docht mei'
- e) Bevorderen van meertaligheid in het algemeen en Frysk in het bijzonder

In 2022 vond het eerste editie van Arcadia plaats als onderdeel van de driejaarlijkse kunst- en cultuurtriënnales.

Argumenten en alternatieven

De volgende triënnale vindt plaats in 2025. Als voorbereiding op het eerstvolgende triënnale jaar wil de gemeente haar opdracht aan de stichting continueren en daarom is dit raadsbesluit nodig.

Kantttekeningen en risico's

De Provincie draagt minder financiering bij dan in voorgaande jaren (van 2 miljoen per jaar naar 1 miljoen per jaar). De mindering van het budget betekent dat Arcadia keuzes gaat maken in haar programma voor 2025 en 2028. Wij kiezen er voor om bij te dragen aan een goed programma in Leeuwarden en dan specifiek de Blockbuster in 2025.

Financiën

Voor Arcadia wordt een totaalclaim van € 1,8 miljoen gedaan verdeeld over de jaren 2024-2026. Deze claim is gericht op alle 3 de fondsen. De verdeling over de fondsen is:

Fonds 1: klimaat, energie en biodiversiteit € 360.000,-. De Blockbuster in 2025 gaat over stedelijke vernieuwing. Klimaat en energie staan centraal in de aanpak.

Fonds 2: maatschappelijke vernieuwing, inclusief preventie, sport en cultuur € 740.000,-. Het vertrekpunt van het programma van Arcadia is gericht op cultuur.

Fonds 3: strategische ontwikkeling, inclusief innovatie, stedelijke vernieuwing en mobiliteit € 700.000,-. De manier van werken voor de Blockbuster in 2025 editie gaat over innovatie en stedelijke vernieuwing.

De opbouw van het bedrag is als volgt:

- Arcadia organisatiekosten € 200.000,- (€ 50.000,- per jaar voor 2023-2026);
- marketing € 400.000,- (voor 2024 en 2025);
- Blockbuster € 700.000,- (voor 2024 en 2025);
- investeringsbudget € 250.000,- (voor 2024 en 2025);
- multiplier gemeentelijke inzet € 250.000,- (voor 2025).

€ 1,3 miljoen van dit bedrag zal beschikbaar worden gesteld aan Arcadia. De overige €

Raadsvoorstel

Bestemming Fondsen Coalitieakkoord inzake programma Arcadia Zaaknummer: 2023-229437

Aan de gemeenteraad.

1. Inleiding

In de Programmabegroting 2023 zijn conform het coalitieakkoord de volgende drie fondsen opgenomen:

1. klimaat, energie en biodiversiteit (€ 10 miljoen);
2. maatschappelijke vernieuwing, inclusief preventie, sport en cultuur (€ 15 miljoen);
3. strategische ontwikkeling, inclusief innovatie, stedelijke vernieuwing en mobiliteit (€ 15 miljoen).

Deze drie fondsen richten zich onder meer op grote maatschappelijke transities waar we als gemeente een bijdrage aan willen leveren.

Met dit voorstel vragen we u om middelen beschikbaar te stellen vanuit de drie bovengenoemde fondsen; 1) klimaat, energie en biodiversiteit, 2) maatschappelijke vernieuwing en 3) strategische ontwikkeling voor Programma Arcadia 2023-2026

In dit voorstel treft u aan welke aanleiding bestaat om een besteding vanuit deze fondsen te doen. Wij hebben getoetst of en in hoeverre dit voorstel past binnen het door u vastgestelde kader voor deze Fondsen, de 'Notitie Kaderstelling Fondsen Programmabegroting 2023', die u op 10 mei 2023 heeft vastgesteld. De uitkomst van die toets treft u als motivering voor dit voorstel aan in dit stuk. We beschrijven welke effecten, doelstellingen en maatregelen we vanuit een investering vanuit deze Fondsen willen doen.

1. Inleiding

Arcadia, de legacy organisatie van Culturele Hoofdstad 2018, is zelfstandige stichting (Stichting Leeuwarden Fryslân 2018-2028). De stichting heeft als doel meegekregen beweging die in gang is gezet met Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad 2018 voort te zetten. Dit door het organiseren, vormgeven en uitvoeren van culturele evenementen en programma's die bijdragen aan de volgende doelstellingen van de gemeente Leeuwarden en de Provincie Fryslân:

- a) Versterken van economie en het cultuurtoerisme
- b) Versterken van het artistiek klimaat
- c) Werken aan ecologie en circulaire economie
- d) Bevorderen van sociale inclusiviteit onder het motto 'elkenien docht mei'
- e) Bevorderen van meertaligheid in het algemeen en Frysk in het bijzonder

In 2022 vond het eerste editie van Arcadia plaats als onderdeel van de driejaarlijkse kunst- en cultuurtriënnales. U heeft hier allen kunnen genieten van het prachtige Bosk, welke recent de Dutch Design Award heeft gewonnen.

De volgende triënnale vindt plaats in 2025. Als voorbereiding op het eerstvolgende triënnale jaar wil de gemeente haar opdracht aan de stichting

continueren en daarom is dit raadsbesluit nodig.

2. Beoordeling aanvraag

Beschrijving van de aanpak

In 2023 heeft Arcadia een begroting en werkplan ingediend voor de jaren 2023-2026. In de jaren 2023 en 2024 wordt met Friese en Europese makers programma ontwikkeld en wordt ingezet op culturele residenties (uitwisseling tussen kunstenaars op Europees niveau), talentontwikkelingsprojecten en mienskipprojecten. Hoogtepunt is 2025 waar in het zo'n 100 dagen durende programma onder meer het volgende wordt gepresenteerd:

- Een grootschalig project in Leeuwarden ('Blockbuster');
- Designprogramma rondom het Veenweidegebied;
- Beeldende kunst expositie in de provincie;
- Podiumkunsthifestival PAFFF in samenwerking met de Harmonie;
- Iepen mienskipprogramma met een open call, begeleiding en projecten locatievoorstelling in de provincie.

Een deel van de projecten wordt geproduceerd door Arcadia zelf, een deel door externe culturele en maatschappelijke partners en een deel van het programma is een coproductie tussen externe partners en Arcadia. Voor de jaren 2026 en verder zijn wel ideeën, maar nog geen concrete plannen bekend.

Arcadia sluit aan bij de samenwerkingsagenda Provincie Fryslân en gemeente Leeuwarden genaamd icoonproject Culturele Infrastructuur/Arcadia en programma Cultuur coalitieakkoord.

Voor de komende Arcadia editie dienen wij een aanvraag in bij de drie fondsen voor in totaal € 1,8 miljoen voor de jaren 2024 tot en met 2026. Het volgende Arcadia triënnale jaar is in 2025. De aanvraag is ook voor 2026, omdat Arcadia ook programma maakt in 2026 ter voorbereiding op 2028.

Toetsing aan het Afwegingskader Fondsen Coalitieakkoord

Toetsing op de mate van transitiepotentieel resulteert in de onderstaande beoordeling. Arcadia draagt bij aan een sterke economische positie. De kwalitatief hoogstaande producties zetten Leeuwarden regionaal en (inter)nationaal op de kaart. Tevens wordt het cultureel toeristisch aanbod van Leeuwarden ondersteunt, versterkt en verbreedt en wordt het ontplooiën van nieuwe (culturele) projecten gestimuleerd. Dit bevordert duurzame economische groei in verschillende sectoren. Ook spoort Arcadia aan om op een innovatieve manier naar maatschappelijke opgaves te kijken. Zo staat tijdens de blockbuster van 2025 stedelijke vernieuwing centraal. Daar komt bij dat Arcadia bijdraagt aan een goed leven, leefbaarheid en iepen mienskip in Leeuwarden. Het versterkt, verbreed en verrijkt het culturele en toeristisch klimaat van de stad.

Met de kracht van kunst en cultuur wordt door Arcadia voortgebouwd op de ingeslagen weg met culturele hoofdstad met steeds weer nieuwe invalshoeken. Kunst spreekt tot de verbeelding, brengt samen en stimuleert het gesprek. Toeschouwers wordt een ander perspectief geboden op maatschappelijke uitdagingen, of biedt zelfs een andere/alternatieve oplossingsrichting. Arcadia

heeft zich bewezen om katalyserend, resultaat gericht, mobiliserend, iconisch en opportuun te zijn.

Financiën

De concept begroting voor Arcadia is circa 13 miljoen. Inkomsten worden gezocht bij fondsen en sponsors (regionaal, landelijk en Europees) (30%), overheden (65%), publieksinkomsten en diverse inkomsten uit samenwerkingen (5%). De financiering (€ 5 miljoen voor 2024-2028) van de Provincie Fryslân is op 9 oktober 2023 toegezegd via een GS besluit. Met diverse andere Friese gemeenten worden nog gesprekken gevoerd. Arcadia ontvangt op dit moment een structurele financiering van € 50.000,- per jaar van de gemeente Leeuwarden.

Als hoofdsponsor heeft Arcadia het Univé Buurtfonds. Er zijn nog contacten met andere mogelijke (hoofd)sponsors, maar dit is nog niet vastgelegd.

Risico

De Provincie draagt minder financiering bij dan in voorgaande jaren (van 2 miljoen per jaar naar 1 miljoen per jaar). De mindering van het budget betekent dat Arcadia keuzes gaat maken in haar programma voor 2025 en 2028. Wij kiezen er voor om bij te dragen aan een goed programma in Leeuwarden en dan specifiek de Blockbuster in 2025. Daarom verhogen we onze bijdrage voor Arcadia organisatiekosten met €50.000,- naar € 100.000,- en trekken we meer geld uit voor de Blockbuster en de marketing. De gemeente blijft in goed overleg met Arcadia over de inzet van middelen voor het programma 2025.

Fonds

Voor Arcadia wordt een totaalclaim van € 1,8 miljoen gedaan verdeeld over de jaren 2024-2026. Deze claim is gericht op alle 3 de fondsen. De verdeling over de fondsen is:

Fonds 1: klimaat, energie en biodiversiteit € 360.000,-. De Blockbuster in 2025 gaat over stedelijke vernieuwing. Klimaat en energie staan centraal in de aanpak.

Fonds 2: maatschappelijke vernieuwing, inclusief preventie, sport en cultuur € 740.000,-. Het vertrekpunt van het programma van Arcadia is gericht op cultuur.

Fonds 3: strategische ontwikkeling, inclusief innovatie, stedelijke vernieuwing en mobiliteit € 700.000,-. De manier van werken voor de Blockbuster in 2025 editie gaat over innovatie en stedelijke vernieuwing.

De opbouw van het bedrag is als volgt:

- Arcadia organisatiekosten € 200.000,- (€ 50.000,- per jaar voor 2023-2026);
- marketing € 400.000,- (voor 2024 en 2025);
- Blockbuster € 700.000,- (voor 2024 en 2025);
- investeringsbudget € 250.000,- (voor 2024 en 2025);
- multiplier gemeentelijke inzet € 250.000,- (voor 2025).

€ 1,3 miljoen van dit bedrag zal beschikbaar worden gesteld aan Arcadia. De overige € 500.000,- houdt de gemeente zelf in beheer en zijn ondersteunende middelen.

Vervolgacties op hoofdlijnen

Nadat de financiering is toegezegd door de gemeente Leeuwarden aan Stichting LF2028 ontvangen wij een subsidieaanvraag voor de structurele financiering voor het resterende bedrag van 2023 en voor de aanvraag 2024. In goed overleg zal de stichting een aanvraag voor de marketing in de Blocbuster bij ons indienen. Deze aanvragen kunnen we verwachten in 2024. In het staartje van 2023 en het hele jaar 2024 wordt er hard gewerkt aan de plannen voor 2025.

Leeuwarden, 31 oktober 2023,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester,

secretaris.

Bijlage 1: Financiële uitwerking begrotingswijziging behorend bij Fondsaanvraag Arcadia

Voorgesteld wordt de begroting als volgt te wijzigen:

Hoofdpogave		Programma		Soort	2023		2024		2025		2026	
Nr.	Omschrijving	Nr.	Omschrijving	mutatie	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
3	Toonaangevend in cultuur / evenementen	301	Cultuur	Lasten&Baten	100		550		1.100		50	
Reserve maatschappelijke vernieuwing						50		185		480		25
Reserve klimaat, energie en biodiversiteit								180		180		
Reserve strategische ontwikkeling en innovatie						50		185		440		25
Resultaat					100	100	550	550	1.100	1.100	50	50

DGMR
T.a.v. 5.1.2e
Lavendelheide 2
9202 PD Drachten

Onderwerp Opdrachtbevestiging akoestisch onderzoek
Uw kenmerk Uw offerte d.d. 11 december 2024
Ons kenmerk 2024-272938
Dienst Fysiek Domein
Sector Gebiedsontwikkeling, Economie en Strategische Staf (GES)
Contact 5.1.2e, 5.1.2e
Bijlagen
Datum 21 januari 2025

Geachte 5.1.2e,

Hierbij verlenen wij u opdracht voor het akoestisch onderzoek van het festival Into the Grave 2025.

De werkzaamheden dienen conform uw offerte van 11 december 2024 te worden uitgevoerd.

Het maximaal door u in rekening te brengen bedrag bedraagt € 3.100,- exclusief BTW.

Bij het indienen van de nota's het verzoek te verwijzen naar bestelnummer B241217035. Facturen kunt u indienen via facturen@leeuwarden.nl.

Ter informatie:

- De gemeente Leeuwarden wijst er voor de goede orde op, dat de gemeente Leeuwarden een aanspraak op betaling wegens aanpassing van de opdracht (meerwerk) zonder vooraf verkregen schriftelijke toestemming van de gemeente Leeuwarden, buiten behandeling laat of zal afwijzen overeenkomstig artikel 17 van de inkoopvoorwaarden;
- Op de overeenkomst van opdracht die als gevolg van deze opdrachtverstrekking tot stand is gekomen zijn de Inkoopvoorwaarden Gemeente Leeuwarden 2014 van toepassing. Deze kunt u vinden op www.leeuwarden.nl.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen en opmerkingen hebben dan kunt u zich richten tot 5.1.2e, via 5.1.2e [@leeuwarden.nl](mailto:5.1.2e@leeuwarden.nl)

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Leeuwarden,
namens dezen,

5.1.2e
Sectormanager Gebiedsontwikkeling, Economie en Strategische Staf

Onder deze brief treft u geen handtekening aan.
Meer informatie: <https://www.leeuwarden.nl/digitalepost>

Gemeente Leeuwarden

Toxic Waltz B.V.
Wattstraat 70 E
5621 AK Eindhoven

Onderwerp **Opdrachtbevestiging**
Uw kenmerk **Uw offerte d.d. 14 november 2024**
Ons kenmerk **2024-248429**
Dienst **Fysiek Domein**
Sector **Gebiedsontwikkeling, Economie en Strategische Staf (GES)**
Contact **5.1.2e**, **5.1.2e**
Bijlagen
Datum **26 november 2024**

Geachte mevrouw, heer,

Hierbij verlenen wij u opdracht voor de voorbereidingskosten van Into the Grave 2025. Deze werkzaamheden zijn ten behoeve van het eenmalig verplaatsen van het festival.

De werkzaamheden dienen conform uw offerte van 14 november 2024 te worden uitgevoerd.

Het maximaal door u in rekening te brengen bedrag bedraagt, zoals nu bekend, € 49.000,- exclusief BTW. Eventuele meerkosten worden verrekend bij de afronding.

Bij het indienen van de nota's het verzoek te verwijzen naar bestelnummer B241121002. Facturen kunt u indienen via **5.1.2e** [@leeuwarden.nl](mailto:5.1.2e@leeuwarden.nl).

Ter informatie:

- De gemeente Leeuwarden wijst er voor de goede orde op, dat de gemeente Leeuwarden een aanspraak op betaling wegens aanpassing van de opdracht (meerwerk) zonder vooraf verkregen schriftelijke toestemming van de gemeente Leeuwarden, buiten behandeling laat of zal afwijzen overeenkomstig artikel 17 van de inkoopvoorwaarden;
- Op de overeenkomst van opdracht die als gevolg van deze opdrachtverstrekking tot stand is gekomen zijn de Inkoopvoorwaarden Gemeente Leeuwarden 2014 van toepassing. Deze kunt u vinden op www.leeuwarden.nl.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen en opmerkingen hebben dan kunt u zich richten tot 5.1.2e, via 5.1.2e [@leeuwarden.nl](mailto:5.1.2e@leeuwarden.nl)

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Leeuwarden,
namens dezen,

5.1.2e

Sectormanager Gebiedsontwikkeling, Economie en Strategische Staf

Onder deze brief treft u geen handtekening aan.

Meer informatie: <https://www.leeuwarden.nl/digitalepost>

Leyten

Gemeente Leeuwarden
Postbus 21000
8900 JA LEEUWARDEN

Betreft: huur parkeerplaatsen periode 9 tot 18 juni 2025
Referentie: garage Markt058 te Leeuwarden - KD

FACTUUR

Datum:
26-06-2025

Debiteurennummer:
5.1.2e

Factuurnummer:

Omschrijving	Totaal in €
huur parkeerplaatsen	19.125,00
Subtotaal:	19.125,00
21,00 % over € 19.125,00	4.016,25

Totaal factuur: € **23.141,25**

Wij verzoeken u vriendelijk het totaalbedrag binnen 14 dagen na factuurdatum over te maken onder vermelding van het debiteuren- en factuurnummer op onderstaand rekeningnummer t.n.v. Leyten Vastgoedexploitatie II B.V. te Rotterdam.

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 2, 3, 4, 5

Uw partner in verkeer en veiligheid !

Factuur

Gemeente Leeuwarden

t.a.v. Financiële Administratie
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden

LET OP:
BANKREKENINGNUMMER
GEWIJZIGD

Verkeersregelaars Friesland B.V.

Jupiterweg 23 A
8938 AD Leeuwarden
T +31 (0)58-266 66 96
E info@verkeersregelaarsfriesland.nl
I www.verkeersregelaarsfriesland.nl

IBAN

5.1.2e

G-rekening

5.1.2e

Btw-ID

5.1.2e

KvK-nr

96290250

Betaalgegevens

Te betalen **€ 5.820,10** (voor 20-07-2025)
Naar IBAN 5.1.2e
Op naam van **Verkeersregelaars Friesland B.V.**
Omschrijving **Factuur 2025230**

Factuurnummer **2025230**

Factuurdatum **20-06-2025**

Betalingstermijn **30 dagen**

Relatienummer **226**

Projectnummer **VKR-FRL:**

Omschrijving	Aantal	Prijs	Totaal
--------------	--------	-------	--------

Inzet VERKEERSREGELAARS t.b.v. beheer parkeergarage Markt 058 / Into the Grave

Locatie: parkeergarage Markt 058, Oude Veemarkt Leeuwarden

Uw referentie: beheer parkeergarage Markt 058 / Into the Grave

Inkoper: 5.1.2e

Inzet 1x verkeersregelaar in de periode van 9 t/m 18 juni 2025

Maandag 09-06-2025 1x VKR: 06.30-21.30

Dinsdag 10-06-2025 1x VKR: 06.30-21.30

Woensdag 11-06-2025 1x VKR: 06.30-21.30

Donderdag 12-06-2025 1x VKR: 06.30-21.30

Vrijdag 13-06-2025 1x VKR: 06.30-21.30

Zaterdag 14-06-2025 Geen inzet

Zondag 15-06-2025 Geen inzet

Maandag 16-06-2025 1x VKR: 06.30-21.30

Dinsdag 17-06-2025 1x VKR: 06.30-21.30

Woensdag 18-06-2025 1x VKR: 06.30-21.30

inzet unit verkeersregelaar op locatie incl. toilet, per dag

Plaatsen en verwijderen unit verkeersregelaar met toilet

Btw %	Grondslag	Bedrag
0,00	0,00	0,00
9,00	0,00	0,00
21,00	4.810,00	1.010,10

Totaal excl. btw	€	4.810,00
Totaal btw	€	1.010,10
Factuurbedrag	€	5.820,10

Op al onze diensten en leveringen zijn onze algemene voorwaarden van toepassing.

Deze kunnen worden toegezonden of zijn te raadplegen via onze website.

De toepasselijkheid van uw algemene voorwaarden wordt nadrukkelijk van de hand gewezen.

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub f	De bescherming van andere dan in het eerste lid, onderdeel c, genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens	1

Collegevoorstel

Kredietaanvraag Bouwurk Zaaknummer: 2025-027139

Aan de gemeenteraad voor te stellen:

- Een krediet van € 850.000,- beschikbaar te stellen voor de bouwkosten voor Bouwurk en de hiermee gepaard gaande kapitaallasten van € 20.000 ten laste te brengen van het ontwikkelbudget grondexploitaties.

Aanleiding en context

De gemeenteraad heeft in december 2023 1,8 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het programma Arcadia voor de jaren 2024-2026. Het jaar 2025 is een piekjaar voor het programma, want dan komt Stichting Leeuwarden Fryslân 2018-2028 (Arcadia) met een nieuw evenement genaamd Bouwurk. In gezamenlijkheid met de gemeente Leeuwarden wordt dit project opgepakt. De gemeente Leeuwarden is opdrachtgever van het project en wordt eigenaar van het bouwwerk. De eerder toegekende middelen van respectievelijk € 400.000,- en € 700.000,- zijn bedoeld voor bedrijfsvoering- en programmeringskosten van Arcadia. In deze middelen is geen rekening gehouden met bouwkosten van het gebouw. Derhalve wordt voorgesteld om voor de realisatie van het Bouwurk een krediet van € 850.000,- beschikbaar te stellen, waarvan € 350.000,- incidenteel door Arcadia wordt gedekt.

Argumenten en alternatieven

De gemeente Leeuwarden is opdrachtgever voor de bouw van het project en wordt eigenaar van het Bouwurk. Daarom zijn we hoofdfinancier voor de bouwkosten. Arcadia neemt ook een deel van de kosten voor haar rekening. Zie voor specificaties het kopje 'financiën'.

Kantttekeningen en risico's

1. Er is nog geen volgende bestemming bekend. Dit kan lastig zijn in de communicatie/persvragen.
2. De kosten voor afbouw, opslag en wederopbouw zijn nog niet gedekt. Dit zal ter zijner tijd tot een aanvullend collegevoorstel leiden. Inzicht in die kosten is er nog niet.

Financiën

De totale bouwkosten bedragen € 850.000,- inclusief btw.

Dekking

Gemeente Leeuwarden	€ 500.000,-
Arcadia	€ 350.000,-*

* Arcadia kent op dit moment nog een aantal financiële onzekerheden ter hoogte van € 175.000,-. De gemeente loopt een maximaal risico ter hoogte van het genoemde bedrag gedekt uit het programma Arcadia 2024-2026.

Het bouwwerk wordt afgeschreven in 40 jaar tegen een rentepercentage van 1,5%. Op basis van een investering van € 500.000,- bedragen de kapitaallasten € 20.000,- die gedekt kunnen worden uit het ontwikkelbudget binnen het programma bouwgrondexploitaties.

Raadsvoorstel

Kredietaanvraag Bouwurk
Zaaknummer: 2025-027139

Aan de gemeenteraad.

Inleiding

De gemeenteraad heeft in december 2023 1,8 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het programma Arcadia voor de jaren 2024-2026. Het jaar 2025 is een piekjaar voor het programma, want dan komt Stichting Leeuwarden Fryslân 2018-2028 (Arcadia) met een nieuw evenement genaamd Bouwurk. In gezamenlijkheid met de gemeente Leeuwarden wordt dit project opgepakt. De gemeente Leeuwarden is opdrachtgever van het project en wordt eigenaar van het bouwwerk. De eerder toegekende middelen van respectievelijk € 400.000 en € 700.000 zijn bedoeld voor bedrijfsvoering- en programmeringskosten van Arcadia. In deze middelen is geen rekening gehouden met bouwkosten van het gebouw. Derhalve wordt voorgesteld om voor de realisatie van het Bouwurk een krediet van € 850.000,- beschikbaar te stellen, waarvan € 350.000,- incidenteel door Arcadia wordt gedekt. niet

Het betreft een bouwwerk van twee lagen hoog. Een hoofddraagconstructie van houtskelet, waar 4 gebouwdelen aan gekoppeld zijn. Elk van de 4 gebouwdelen wordt bekleed met biobased en/of circulaire materialen. Tijdens 100 dagen (half mei t/m half september, waar de bouwphase onder valt) worden activiteiten op, om of in het bouwwerk georganiseerd. De programmering wordt begin maart 2025 bekend.

Beoogd effect

Met Bouwurk roept Arcadia de gemeenschap op om samen te komen en een nooit gerealiseerde “kathedraal” te bouwen waar de Oldehove op zou leunen. Bouwurk is meer dan alleen een bouwproject. Arcadia wil met Bouwurk de aandacht vestigen op het creëren van een nieuwe bouwcultuur die circulair en inclusief is, nieuwe perspectieven biedt voor zowel economie als sociaal welzijn, en een podium biedt voor hoopvolle initiatieven en projecten in dorpen en wijken. Gemeente Leeuwarden wordt eigenaar van het gebouw en zal het gebouw na het evenement ergens anders in de gemeente herplaatsen.

Argumenten

De gemeente Leeuwarden is opdrachtgever voor de bouw van het project en wordt eigenaar van het Bouwurk. Daarom zijn we hoofdfinancier voor de bouwkosten. Arcadia neemt ook een deel van de kosten voor haar rekening. Zie voor specificaties het kopje ‘financiën’.

Kanttelingen en risico's

N.v.t.

Financiën

De totale kosten voor het project Bouwurk zijn € 3,6 miljoen. Hieronder vallen personele lasten, programmakosten, productiekosten, marketingkosten en bouwkosten.

De totale bouwkosten bedragen € 850.000,- inclusief btw.

Dekking	
Gemeente Leeuwarden	€ 500.000,-
Arcadia	€ 350.000,-*

* Arcadia kent op dit moment nog een aantal financiële onzekerheden ter hoogte van € 175.000,-. De gemeente loopt een maximaal risico ter hoogte van het genoemde bedrag gedekt uit het programma Arcadia 2024-2026. Voor Arcadia is in de periode 2023-2026 € 1,8 mln beschikbaar. Besteding 2024 € 500.000. Subsidies € 400.000 en € 700.000,-. Totaal € 1,6 mln. Resteert € 200.000. Beschikbaar houden voor achtervang € 175.000,- en dan resteert per saldo nog € 25.000,-.

Het bouwwerk wordt afgeschreven in 40 jaar tegen een rentepercentage van 1,5%. Op basis van een investering van € 500.000,- bedragen de kapitaallasten € 20.000,- die gedekt kunnen worden uit het ontwikkelbudget binnen het programma bouwgrondexploitaties.

Voorstel

Voorgesteld wordt om een krediet van € 850.000,- beschikbaar te stellen voor het bouwwerk en de hiermee gepaard gaande kapitaallasten van € 20.000,- ten dekken uit het ontwikkelbudget bouwgrondexploitaties.

Leeuwarden, 5 februari 2025,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

Raming Bouwkosten Arcadia			
27 februari 2025			
Gemeenteraad Leeuwarden			
Bouwbedrijven (casco):			
Mienskipsruijnte	vloer, buitengevel, dak		5.1.2f
White Box	vloer, buitengevel, dak		
Back of House			
Maakruimte	vloer, buitengevel, dak		
Raamwerk, basisstructuur			
Uitwerking, tekenen, etc			
Onnvoorzien (13%)			
Arcadia			
isolatie, gevelbekleding, etc			
Totaal bouwkosten			€ 852.708,50

Aan de gemeenteraad

PAPIER1

Onderwerp	Kredietaanvraag Bouwurk
Uw kenmerk	-
Ons kenmerk	ZZ
Dienst	Fysiek Domein
Sector	Gebiedsontwikkeling, Economie en Strategische Staf
Contact	14 058,
Bijlagen	3
Datum	5 maart 2025

Geachte leden van de gemeenteraad,

Afgelopen woensdagavond, tijdens de informatieve sessie met uw raad, is de kredietaanvraag voor Bouwurk besproken. Aan het einde van de sessie werd duidelijk dat er behoefte was aan verdieping op het onderwerp. De volgende onderwerpen heeft u aangegeven meer informatie over te willen:

- Een motivering van de aanbesteding
- Herijkt dekkingsplan van Arcadia voor Bouwurk (zie bijlage 1)
- Specificering van de bouwkosten van Bouwurk (zie bijlage 2)

Hieraan wordt toegevoegd:

- Een procesbeschrijving van Bouwurk
- Een overzicht van de subsidie en de bouwkosten
- Een vragenlijst met de meest gestelde vragen (zie bijlage 3)

Procesbeschrijving Bouwurk

In december 2023 heeft uw raad 1,8 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het programma Arcadia. De gemeente zou in eerste instantie alleen bijdragen aan de programma- en marketingkosten van Bouwurk (zie voor een uiteenzetting van de kosten het kopje *subsidie*). In het voorjaar van 2024 hebben Arcadia en de gemeente de eerste verkennende gesprekken gevoerd over het eigenaarschap van Bouwurk. In afstemming met de bouwbedrijven, de ontwerper, Arcadia de gemeente verschillende scenario's uitgedacht voor het ontwerp (resp. 500k, 850k en 1,2 mio). In het najaar van 2024 is concreter gesproken over de overnamekosten van Bouwurk a 500k. De gesprekken over welk ontwerp gekozen zou worden liepen nog, waarbij het middelste ontwerp de voorkeur had. Ten tijde van de fondsaanvraag (raadsbesluit december 2023) was hier onvoldoende inzicht in en kon het niet worden meegenomen in de begroting.

In oktober 2024 heeft Arcadia een definitieve subsidieaanvraag gedaan voor Bouwurk. In de begroting, aan de inkomstenkant, staat het bedrag van 500k genoemd voor de bouwkosten van Bouwurk. Dit is op verzoek van de gemeente

gedaan. Op het moment van de subsidieaanvraag waren Arcadia en de gemeenten nog in overleg over de dekking van het gewenste scenario (850k).

In de maanden die volgden hebben er diverse gesprekken plaatsgevonden tussen gemeente en Arcadia over het scenario en de verdeling van de kosten. In december 2024 is besloten om definitief door te gaan met de 850k variant van Bouwurk. Gedurende deze maanden is onderzocht of de kosten voor de gemeente gedekt konden worden uit bestaande middelen binnen collegemandaat. Dit bleek niet het geval te zijn. Op 11 februari 2025 heeft het college besloten deze kredietaanvraag bij uw raad voor te leggen.

Bouwurk zal worden herplaatst elders in de gemeente. De verwachting is dat de kosten die hiermee gepaard gaan zullen worden gedekt uit bestaande middelen binnen collegemandaat. De verwachting is dus dat er geen nieuwe kredietaanvraag wordt gedaan.

Subsidie

In de raadsvergadering van december 2023 heeft uw raad ingestemd met een subsidie van 1,8 mio voor Arcadia. De uitzetting van de middelen is als volgt:

Organisatiebijdrage (t/m 2026)	€ 200.000,-
Marketing	€ 400.000,-
Programmeringskosten	€ 700.000,-
Personele inzet gemeente*	€ 250.000,-
Eigen middelen gemeente**	€ 250.000,-
Totaal	€ 1,8 mio

* Deze middelen heeft de gemeente zelf in beheer. Hiervoor wordt de personele inzet van de projectgroep Bouwurk bekostigd.

** Deze middelen heeft de gemeente zelf in beheer. De verplaatsing van het festival Into the Grave wordt hier uit betaald. De garantstelling van 175k vindt hier haar dekking.

Kosten Bouwurk

De totale kosten voor Bouwurk bedragen 3,6 mio. Dit bedrag is inclusief bouwkosten. In de subsidieaanvraag van oktober 2024 staan de bouwkosten geraamd op 500k. Deze kosten zijn, zoals u weet, 850.000 euro. Zie voor uitleg het kopje *procesbeschrijving Bouwurk*. De bijdrage van de gemeente is als volgt:

Programma	€ 700.000,-
Marketing	€ 400.000,-
Bouwkosten	€ 500.000,-
Leges en precario	€ 49.000,-
Garantstelling bouwkosten*	€ 175.000,-
Totaal (zonder garantstelling)	€ 1,6 mio
Totaal (met garantstelling)	€ 1,75 mio

* De gemeente staat garant voor maximaal € 175.000,- van de in totaal € 350.000,- voor de bouwkosten. Dit bedrag wordt gedekt uit de al bestemde

middelen voor Arcadia. De andere € 175.000,- wordt gedekt door Arcadia. Zie voor een specificatie op de begroting bijlage 1.

Aanbesteding

De opdracht voor de realisatie van het object wordt door de gemeente gegund aan een aannemer. In beginsel is het een overheidsopdracht die aanbesteed moet worden. Gelet op de opdrachtwaarde is er geen Europese aanbesteding vereist. Het gemeentelijk inkoopbeleid is van toepassing. Het inkoopbeleid geeft de gemeente de mogelijkheid om in specifieke situaties van dat beleid af te wijken door een opdracht onderhands te gunnen (1-op-1). De formele afwijkingsbeslissing en vervolgens de gunning en opdrachtverlening wordt door een daartoe gemandateerde ambtenaar verzorgd.

Wij vinden dat van een dergelijke specifieke situatie sprake is. Het betreft een uniek, eenmalig project, aangedragen vanuit Arcadia voor de borging van de legacy van Culturele Hoofdstad 2018. Vanwege de planning van Arcadia moet het project bovendien op korte termijn worden verwezenlijkt. Daarnaast is de beoogde aannemer een samenwerkingsverband van in de regio gevestigde partijen die Arcadia willen ondersteunen en daartoe tegen een niet-kostendekkend tarief hun medewerking aan de realisatie van Bouwwerk hebben toegezegd. Daarmee behaalt de gemeente een aanzienlijk financieel voordeel ten opzichte van een openbare aanbesteding. Deze argumenten maken dat een beroep op een uitzondering op het inkoopbeleid gerechtvaardigd is.

Wij hopen u voldoende te hebben geïnformeerd en dat deze informatie voldoende voedingsbodem biedt voor de discussie op 5 maart 2025.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub f	De bescherming van andere dan in het eerste lid, onderdeel c, genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens	6

Gemeente Leeuwarden
College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden

Leeuwarden, 22 oktober 2024

Onderwerp: aanvraag subsidie marketingkosten Arcadia 2025

Ons kenmerk: Arc-221024-051

Geachte college,

Hierbij sturen wij u onder dankzegging het marketingplan van Arcadia, inclusief bijbehorende begroting. De stukken dienen ter onderbouwing van onze subsidieaanvraag voor het marketingbudget. Eerder heeft u marketingmiddelen vrij gemaakt voor de marketing en communicatie rondom Arcadia 2025, waarbij wij met uw gelden een sterke nadruk zullen leggen op het project Bouwwerk zo wij dat gaan uitvoeren in Leeuwarden.

Hierbij verzoeken wij u het gereserveerde budget te beschikken.

Mochten er nog vragen zijn, dan horen wij natuurlijk graag van u.

5.1.2e groet,

5.1.2e

2

Collegevergadering

Dossiernummer	3202
Extern Zaak ID	2024-230547
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 december 2024
Agendapunt	A.4.21
Titel	Subsidieaanvraag marketing Arcadia
Eigenaar	5.1.2e
Portefeuillehouder	Hein Kuiken

Bijlagen
Collegevoorstel subsidietoekenning marketing Arcadia
Subsidieaanvraag Leeuwarden marketing DEF en totaal (22okt2024).pdf
Beschikking Marketing

Geagendeerd	Vergaderdatum
Collegevergadering	17 december 2024
College (publicatie)	17 december 2024

Parafering			
5.1.2e	Akkoord		15-11-2024 09:05
5.1.2e	Akkoord		22-11-2024 08:43
5.1.2e	Akkoord		12-12-2024 11:34

Toelichting

Stichting Europese Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018 (Arcadia) heeft subsidie aangevraagd voor marketing van Arcadia 2025. Het college heeft besloten om hiervoor een incidentele subsidie beschikbaar te stellen van € 400.000.

Voorgesteld besluit

1. Stichting Europese Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018 (Arcadia) een subsidie te verlenen van € 400.000,- op grond van artikel 4:23 derde lid d Awb;
2. De subsidiebeschikking vast te stellen.

Besluit

1. Stichting Europese Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018 (Arcadia) een subsidie te verlenen van € 400.000,- op grond van artikel 4:23 derde lid d Awb;
2. De subsidiebeschikking vast te stellen.

Collegevoorstel

Collegevoorstel subsidietoekenning marketing Arcadia Zaaknummer: 2024-230547

Aanleiding en context

Stichting Europese Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018 (Arcadia) heeft subsidie aangevraagd voor marketing van Arcadia 2025. Voorgesteld wordt om een incidentele subsidie te verstrekken van € 400.000.

Met de marketing wordt door Arcadia ingezet op 1. impact met het Arcadia verhaal en 2. een optimaal bereik en bezoek binnen de doelgroepen (regionaal, nationaal en internationaal) zodat 3. bezoekers ambassadeurs worden en een creatieve en veerkrachtige samenleving ontstaat in Fryslân.

Argumenten en alternatieven

N.v.t.

Kanttelingen en risico's

N.v.t.

Financiën

Voor de periode 2024-2026 is door de gemeenteraad op 6 december 2023 een budget beschikbaar gesteld van € 1,8 miljoen voor de organisatie van Arcadia. Binnen dit budget is € 400.000,- gereserveerd voor de Marketing in 2025.

Specificatie marketingbudget Arcadia 2025

2023, 2024 en 2025.

Versie augustus 2024

Concept

Als onderdeel van marketingstrategie,
besproken in Bestuurlijk Overleg 14 juni 2024.

Toelichting

In de bijlage het marketingbudget in detail, zo dat nu geraamd wordt voor Arcadia 2025, verdeeld over de jaren 2023, 2024 en 2025. Toegevoegd zijn twee scenario's: een scenario 1 waarbij een bijdrage van de provincie is meegenomen, een tweede scenario (2) zonder een financiële bijdrage van de provincie Fryslân.

Het marketingplan en de begroting op hoofdlijnen zijn in juni dit jaar besproken als onderdeel van het Bestuurlijk Overleg Arcadia. Hierbij wordt een meer detailinzicht gegeven op de uitgaven.

Het verschil in de scenario's op inzet en effecten

Scenario 2 in het budget betekent vooral het weglaten van branding Arcadia en focus op lokale marketing en communicatie. Daarnaast:

- Geen inzet op ambassadeurs en boegbeelden
- Toepassen van kaasschaafmethode; verschillende middelen worden minder ingezet waardoor ook de marketing per project ook de algemene kosten (qua middelen) opvangen als bv website en ticketregistratie. We hebben hiermee dus geen post algemene marketing.

Samengevat kunnen we met het additionele marketingbudget vanuit de provincie zorgen voor een groots event met bereik en impact in de provincie en daarbuiten. Daarbij dragen we bij aan de nieuwe merkpositionering van Fryslân (zelf samen doen) en helpen we mee aan de doelstelling van circulair Fryslân; "Eén van de meest circulaire regio's van Europa te zijn en een voorbeeld te zijn voor de volgende generatie." Tot slot leggen we met de brandingscampagne van Arcadia een stevige basis voor 2028.

Ter info qua branding: Wanneer we Arcadia als naam/organisatie goed laden en vervolgens linken aan de verschillende projecten/programma's zal dit ervoor zorgen dat we steeds minder op eventmarketing hoeven inzetten omdat het project/programma al een link heeft met Arcadia. Wanneer we hier niet voor kiezen zullen we elk project apart en groots bekend moeten maken omdat dit niet bekend is en/of gerelateerd is aan Arcadia.

Er zijn gesprekken met gedeputeerde Douwstra inzake een aanvraag provinciale bijdrage marketing Arcadia 2025.

Mochten er nog vragen zijn, dan hoor ik dat graag. Ik stel daarnaast graag voor om onze hoofd marketing & communicatie, 5.1.2e uit te nodigen voor het eerstvolgende BO. Zij kan veel dieper op de inhoud in gaan.

5.1.2e

2 september 2024

Baten Scenario 1

Totaal Gemeente Leeuwarden	€ 400.000	32%
Totaal Provincie Fryslân	€ 400.000	32%
Totaal Arcadia	€ 450.000	36%

Totaal baten € 1.250.000

Baten scenario 2

Totaal Gemeente Leeuwarden	€ 400.000
Totaal Arcadia	€ 450.000

Totaal baten € 850.000

Marketingbudget 2023-2025 Scenario 1

	Budget (3 jaar)	Actual 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Vast personeel (kernteam)*:				
2023 (totaal)	€ 180.000	€ 180.000		
2024	€ 201.678		€ 150.000	
2025	€ 148.744			€ 200.422
Flexibel (tijdelijk):				
Marketingcoördinator	5.1.2e			
Designer				
Digitale contentmakers				
Dedicated marketeer Bouwvuk				
Foto/videografen				
Tekstschrijvers				
Allround/project marketeers				
Totale personeelskosten:	€ 705.422	€ 180.000	€ 198.000	€ 327.422
Middelen				
Campagne concept Arcadia 2025	€ 10.000		€ 10.000	
Website	€ 35.365		€ 15.365	€ 20.000
Design	€ 27.910		€ 17.910	€ 10.000
Drukwerk	€ 18.176		€ 3.176	€ 15.000
Verzend/verspreidingskosten	€ 11.149		€ 1.149	€ 10.000
Paid socials / online ads	€ 50.000		€ 20.000	€ 30.000
Offline ads	€ 50.165		€ 20.165	€ 30.000
Citydressing	€ 30.000			€ 30.000
Video/podcast	€ 25.000		€ 5.000	€ 20.000
Video/aftermovie	€ 5.000			€ 5.000
Radio/tv commercials	€ 35.000			€ 35.000
Pers/artikelen	€ 25.000		€ 5.000	€ 20.000
Boegbeelden/ambassadeurs	€ 20.000		€ 5.000	€ 15.000
Programmakrant	€ 40.000			€ 40.000
Beurzen en bijeenkomsten	€ 10.000		€ 2.500	€ 7.500
Kosten 2023 (excl. personeel)	€ 29.813	€ 29.813		
Overig 2024	€ 55.000		€ 55.000	
Overig 2025	€ 65.000			€ 65.000
Totaal kosten middelen	€ 542.578	€ 29.813	€ 160.265	€ 352.500
Totaal kosten	€ 1.248.000	€ 209.813	€ 358.265	€ 679.922

Marketingbudget 2023-2025 Scenario 2

	Budget (3 jaar)	Actual 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Vast personeel (kernteam):				
2023 (totaal)	€ 180.000	€ 180.000		
2024	€ 202.000		€ 150.000	
2025	€ 129.000			€ 181.000
Flexibel (tijdelijk):				
Marketingcoördinator	5.1.2e			
Designer				
Digitale contentmakers				
Dedicated marketeer Bouwwerk				
Foto/videografen				
Tekstschrijvers				
Allround/project marketeers				
Totale personeelskosten:	€ 551.000	€ 180.000	€ 161.500	€ 209.500
Middelen				
Campagne concept Arcadia 2025	€ 0			
Website	€ 35.000		€ 15.000	€ 20.000
Design	€ 25.000		€ 15.000	€ 10.000
Drukwerk	€ 8.176		€ 3.176	€ 5.000
Verzend/verspreidingskosten	€ 4.500		€ 1.500	€ 3.000
Paid socials / online ads	€ 40.000		€ 20.000	€ 20.000
Offline ads	€ 40.165		€ 20.165	€ 20.000
Citydressing	€ 20.000			€ 20.000
Video/podcast	€ 0			
Video/aftermovie	€ 5.000			€ 5.000
Radio/tv commercials	€ 0			
Pers/artikelen	€ 0			
Boegbeelden/ambassadeurs	€ 5.000			€ 5.000
Programmakrant	€ 20.000			€ 20.000
Beurzen en bijeenkomsten	€ 10.000		€ 2.500	€ 7.500
Kosten 2023 (excl. personeel)	€ 29.813	€ 29.813		
Algemeen 2024	€ 22.346		€ 22.346	
Algemeen 2025	€ 34.000			€ 34.000
Totaal kosten middelen	€ 299.000	€ 29.813	€ 99.687	€ 169.500
Totaal kosten	€ 850.000	€ 209.813	€ 261.187	€ 379.000

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 2, 5

Stichting Europese Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018
T.a.v. 5.1.2e
Zuiderplein 4
8912 AA Leeuwarden

Onderwerp Subsidie marketing
Uw kenmerk Arc-221024-051
Ons kenmerk 2024-230547
Dienst Stadsontwikkeling en -beheer
Sector Gebieds zaken, Economie en Bedrijfsvoering
Doorkiesnummer 14058
Bijlagen -
Datum 17 december 2024, verzonden: 27 DEC. 2024

Geachte 5.1.2e 5.1.2e,

Bij brief van 22 oktober 2024 hebben wij van uw stichting een subsidieaanvraag ontvangen waarin uw stichting ter dekking van de begroting van marketing een subsidie aanvraagt ten hoogte van € 400.000,-.

Besluit

In de begroting 2024 en 2025 van de gemeente Leeuwarden is voor uw stichting een bedrag van € 400.000,- opgenomen voor de totstandkoming en uitvoering de marketing van LF2028.

Bij collegebesluit van 17 december 2024 heeft het college besloten om op basis van uw subsidieaanvraag d.d. 22 oktober 2024 met kenmerk Arc-221024-051 een subsidie beschikbaar te stellen van maximaal € 400.000,-. De subsidie wordt verstrekt op grond van artikel 4:23 derde lid c Awb.

Verplichtingen

De verlening heeft betrekking op de uitvoering van de activiteiten zoals beschreven in uw subsidieaanvraag en bijbehorende projectomschrijving en begroting.

U bent verplicht onverwijld schriftelijk melding aan ons te doen, zodra aannemelijk is dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend niet, niet tijdig of niet geheel zullen worden verricht of dat niet of niet geheel aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen zal worden voldaan.

De stukken die betrekking hebben op de subsidieverstrekking dient u minimaal vijf jaar na dagtekening van deze brief te bewaren.

Uw stichting dient voldoende transparantie te kennen in de opdrachtverlening aan derden. Daarom verzoeken wij u waar mogelijk voor opdrachten van meer dan 30.000 euro meerdere offertes op te vragen, met uitzondering van opdrachten waarbij artistiek gezien maar één organisatie of persoon de uitvoering op zich kan nemen. De

stichting dient dit goed te motiveren en archiveren. In geval van twijfel wordt vooraf overleg gepleegd met de subsidieverstrekker.

De stichting draagt zorg voor een verbinding tussen het culturele programma, de samenwerking in de marketing met Merk Friesland en de gemeente Leeuwarden en de maatschappelijke thema's. We zijn en blijven daar graag met u over in gesprek. De maatschappelijke thema's zijn:

- Verbetering van het artistiek klimaat
- Versterken economie en cultuurtoerisme
- Werken aan ecologie en duurzaamheid
- Iedereen kan meedoen en iedereen heeft een talent: blijven bouwen op en aan onze mienskip en aan talentontwikkeling
- Werken aan en met de rijkdom van meertaligheid

De stichting werkt mee aan het verzamelen van nader overeen te komen gegevens voor evaluatie & monitoring.

Wij verzoeken u daarnaast in uw uitingen aan te geven dat een en ander mede tot stand is gekomen door subsidie van de gemeente Leeuwarden.

Voorschot en betaling

Het verleende subsidiebedrag is €400.000,-. Hiervan wordt 90% als voorschot á € 360.000,- uitgekeerd. Het restende bedrag ontvangt u na vaststelling van de subsidie.

Aanvraag tot vaststelling

Uiterlijk 12 weken na het verricht zijn van de activiteiten dient u een aanvraag tot subsidievaststelling in. Bij de aanvraag tot vaststelling legt u verantwoording af over de activiteiten die u in het kader van de marketing heeft uitgevoerd.

Uw aanvraag tot vaststelling bestaat op grond van artikel 23 van de Algemene Subsidieverordening Leeuwarden 2025 uit:

- Een inhoudelijk verslag, waaruit blijkt dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend, zijn verricht;
- een overzicht van de activiteiten en de hieraan verbonden uitgaven en inkomsten (financieel verslag of jaarrekening);
- een balans van het afgelopen subsidietijdvak met een toelichting daarop en;
- een accountantsverklaring.

De subsidie wordt vastgesteld na beoordeling van uw aanvraag tot vaststelling. Als u de bedoelde aanvraag niet of niet tijdig heeft ingediend, kunnen wij de subsidie ambtshalve lager (tot nihil) vaststellen. U ontvangt binnen 8 weken na ontvangst van uw aanvraag tot vaststelling onze beslissing hierop.

Van toepassing zijnde regelgeving

Op de subsidietoekenning zijn de Algemene wet bestuursrecht en de Algemene subsidieverordening gemeente Leeuwarden 2025 van toepassing.

Voorts hebben wij uw aanvraag en deze beschikking getoetst aan staatssteunrechtelijke aspecten, in het bijzonder aan artikel 53 Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV) waarin is bepaald aan welke criteria steun voor cultuur moet voldoen om niet te kwalificeren als ongeoorloofde en aanmeldingsplichtige steun. Dit laat onverlet, dat wij er niet voor in kunnen staan,

dat de gemeente niet gedwongen wordt toepassing te geven aan de Wet terugvordering staatssteun.

Kennisgeving Europese Commissie

Gelet op het feit dat deze subsidie (deels) wordt verleend onder toepassing van de AGVV zal deze beschikking conform voorwaarden van voornoemde verordening worden kennisgegeven aan de Europese Commissie. Wij wijzen u er nadrukkelijk op dat naar aanleiding van opmerkingen door de Europese Commissie deze beschikking kan worden aangepast.

Stimulerend effect

Zonder onderhavige subsidie zal het project er mogelijk niet en zeker niet in de nu voorgestelde vorm gerealiseerd kunnen worden. Daarmee heeft de subsidie een stimulerend effect als voorgeschreven in artikel 6 lid 1, 2 en 3 van de AGVV.

Bezwaar

Indien u het niet eens bent met dit besluit, dan kunt u binnen zes weken na de datum van verzending van dit besluit bezwaar maken door het indienen van een bezwaarschrift.

Heeft u nog vragen?

Heeft u nog vragen over deze brief, neem dan contact op met 5.1.2e 5.1.2e. U kunt haar op telefoonnummer 5.1.2e of via 5.1.2e@leeuwarden.nl.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

5.1.2e

5.1.2e

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 3

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 7, 8